

EKOIQ

TEMMUZ 2014 SAYI:41

IQ

CLIMATE
VOLUNTEERS
İLİM ÇEVRE KÜLTÜR
Karbon Nötr Yayın

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

Soma'dan Sonra İş, Güvenlik ve Sürdürülebilirlik

*Avrupa Parlamentosu
Seçimleri Ardından*
**AB'nin Çevre Hedefleri
Güme mi Gidiyor?**

**Bu da mı Gol Değil
Sayın Çevreciler?**

Solitaire Townsend:
**"Dünya Değişti,
Sürdürülebilirlik İletişimi de"**

**Yakalanamayan
Seri Katil: Kömür**

**Ayvayı Yedik mi?
Yoksa 12 Milyar İnsanı
Besleyebilir miyiz?**

www.ekoiq.com

9 TL (KDV DAHİL)

Sürdürülebilir Üretimde Ödüllüyüz!

1
Verimlilik Proje
Ödüllerinde
"Sürdürülebilir
Üretim"
Birincilik Ödülü

Akçansa olarak çimento sektöründeki liderliğimizin verdiği sorumluluk bilinciyle "sürdürülebilir gelecek" hedeflerimizin peşinden koşuyoruz. Fabrika üretim süreçlerimizde evsel ve endüstriyel atıkları geri kazandırdığımız proje, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından düzenlenen Verimlilik Proje Ödüllerinde ödüle layık görüldü. Akçansa "Sürdürülebilir Üretim" kategorisinde birinci seçildi.

Geleceğe çok daha iyi bir dünya bırakacak olmanın gururunu yaşıyoruz!

Barış Doğru
baris@ekoIQ.com

Musul, Petrol ve Elektrikli Araçlar

Türkiye’de üretilen ilk yerli elektrikli otomobilin sessiz sedasız piyasadan çekildiğine dair küçük küçük haberleri geçtiğimiz günlerde gazete köşelerinde gördük. Ancak hiç piyasaya girmiş miydi ki? Modelini kaç kişi biliyor? Hangi yaz kampanyasında adını duyduunuz? Milyon dolarlık reklam ve tanıtım bütçelerinde ne kadar pay aldı? Hangi haberlere konu oldu?

Ancak bu otomotiv endüstrisinin, elektrikli araçlara yönelik ilk in-tihar girişimi değil; ayrıca sadece Türkiye’ye de ait değil (bakınız: “Elektrikli Araçları Kim Öldürdü - Who Killed The Electric Car” belgeseli ve General Motors’un 1990 yılına uzanan EV1 macerası). Sanki piyasanın kirli ve görünmez eli bir anda devreye giriyor ve elektrikli araçların ümüğünü sıkıveriyor her seferinde. Bu sefer de öyle oldu. Özellikle kargo ve taşımacılık firmaları hesap kitaplarını tamamlamış, filolarını elektrikli araçlara geçirmenin ekonomik olarak da rasyonel olduğuna karar vermeye başlamışken, yanlış model, arz modellerindeki

garip aksaklıklar, garip utangaç ve hatta neredeyse gizli tanıtım politikasızlığı ve sonuç: Elektrikli aracın üretimine son! Halbuki daha geçtiğimiz ay Aras Kargo, BD Otomotiv’in başka model araçları dönüştürerek piyasaya sunduğu elektrikli araçlardan satın alma yaptığını ve satın almaya da devam edeceğini duyurmuştu gururla.

İşin arka yüzünü bilmiyoruz; iş kompetanı ve otomotiv uzmanı da değiliz ama iletişim işinden de biraz anlıyoruz. Gizli kapaklı, sadece kamunun destek ve niyetlerine bağlı bu tür çalışmalar, her zaman şapa oturmaya aday işler değil midir? Piyasanın, insanların, kamuoyunun herhangi bir parçasına göz ucuyla bile bakmadan, onları nötr eleman olarak gören iş girişimlerinin şansı, belki kömür gibi pis işlerde bir işe yarar ama iş 21. yüzyılın yeni ve inovatif alanlarına doğru ilerleyince, böyle kazalar mukadderattan sayılmalı...

*
Geçtiğimiz ay bir başka gelişme ise sessiz sedasız olmadı; tam tersine yakın bir coğrafyada olanlar gümbür

gümbür tüm dünyayı sarstı. İŞİD’in Musul ve çevresini ele geçirmesinden bahsediyoruz. Bu durumun hiç kuşkusuz son derece çarpıcı siyasi ve ekonomik sonuçları olacak. Kısa vadede dünyayı büyük bir çalkantının beklediğini söylemekte sakınca yok. Radikal-köktenci hareketlerin yükselişinin, gezegenin geleceği açısından olumlu bir etki yaratacağını söylemek delilik olur herhalde. Hem de sadece Ortadoğu coğrafyası için değil, bu sayıda bir çeviri yazısıyla değinmeye çalıştığımız gibi, Batı’da da (AB Parlamentosu seçimlerinden aşırı sağ hareketlerin güçlenerek çıkmasının Avrupa 2020 İklim Hedefleri’ni yaralamasından ciddi bir şekilde korkuluyor) tedirgin edici bir gelişme.

Ancak işin bir de her musibetin altından çıkmayı alışkanlık edinmiş fosil yakıtlar tarafı var. Soma’da kara ölüm haberlerini getiren de o; petrol formunda, İŞİD gibi bir belayı mümkün kılan atmosferi yaratan unsurlardan biri de. Halihazırda Irak’ın ve dünyanın en büyük rafinerilerinden biri ellerinde ve Musul işgalinden bu yana varil başı petrol fiyatlarının artışı dikkat çekici. Arz güvenliği olmayan herşey gibi, bu fiyat durmaksızın dalgalanmaya devam edecek. Geçtiğimiz yüzyılda bulunduğu her yerde, fitratı gereği antidemokratik ve baskıcı rejimlere payanda olan fosil yakıtların peşine yeni binyılda da düştükçe, doğal veya siyasi felaketin hangisinin ne zaman vuracağını beklemekten başka çaremiz kalmayacak gibi. Ben bugüne kadar teröristlerin eline geçen veya doğal afetin vurduğu bir güneş veya rüzgâr enerji tesisi görmedim halbuki...

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti. adına sahibi
Barış Doğru

Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu)
Barış Doğru baris@ekoIQ.com

Yayın Koordinatörü
Füsün Akay fusun@ekoIQ.com

Art Direktör
Özlem Sarar D. ozlem@ekoIQ.com

Editör
Balkan Talu

Sürdürülebilirlik Projeleri Koordinatörü
Gökçe Vahapoğlu Şahin vahapoglu@fas.harvard.edu

Fotoğraf Editörü
Özgür Güvenç

Redaksiyon
Şöhret Baltaş

Katkıda Bulunanlar
Gizem Acıyan, Emrah Kurum, Özgür Öztürk, Sibel Bülay Serra Tütiz, Caner Demir, Hulusi Barlas, Mert Güller

Abonelik dergi@ekoIQ.com
Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Yayın ve Yönetim Adresi:
EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
Caferağa Mahallesi, Sakız Sokak, Berkel Apt. No: 6/9
Kadıköy, İstanbul
Tel: (90) 216 349 40 97-98 Faks: (90) 216 348 34 77

Basım Yeri: Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
Hadımköy Yolu Akçaburgaz Mah. 4. Bölge 9. Cad. 116. Sokak
No: 2 Esenyurt - İSTANBUL Tel: (90) 212 - 886 34 74 pbx

Ayda bir yayınlanır. Yaygın Süreli Yayın ISSN 1309-441-6

Danışma Kurulu
Aynur Acar, Marmara Belediyeler Birliği Çevre Yönetim Merkezi Direktörü
Prof. Dr. Melsa Ararat, CDP Türkiye Direktörü
Prof. Dr. Nuri Azbar, Ege Üniversitesi, Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Dr. Erhan Baş, Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü
Dr. Barış Gencer Baykan, Yeditepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü
Sibel Bülay, ulaşım uzmanı, EMBARQ Yönetim Kurulu üyesi
Konca Çalkıvık, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği Genel Sekreteri
F. Fatma Çelenk, Soyak Holding Kurumsal İletişim Koordinatörü
Prof. Dr. Nüzhet Dalfes, İTÜ Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü Müdürü
Ebru Şenel Erim, Unilever Türkiye Kurumsal İletişim Müdürü
Aykan Gülten, Coca-Cola Kurumsal İlişkiler Müdürü
Ebru İlhan, Eczacıbaşı Kurumsal İletişim ve Sürdürülebilir Kalkınma Uzmanı
Prof. Dr. Selahattin İncecik, İTÜ Uçak ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Meteoroloji Mühendisliği Bölümü
Bahar Keskin, CSR Consulting Turkey, Yönetici Ortak
Cihan Koral Malak, İMSAD Sürdürülebilirlik Komitesi
Prof. Dr. M. Pinar Mengüç, Özyeğin Üniversitesi, Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü

Dr. Uygur Özsesmi, change.org Türkiye Direktörü
Aysun Sayın, Boyner Holding Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Müdürü
Rifat Ünal Sayman, REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye Direktörü
Neylan Süer, Bosch Ev Aletleri Pazarlama Müdürü
Ergem Şenyuva, Climate Project Türkiye Temsilcisi, Yeşilist.com kurucusu
Cavit Vardarlılar, MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji, Çevre Projesi Genel Müdürü

İÇİNDEKİLER

20 Bu Da mı Gol Değil Sayın Çevreciler?

Brezilya'daki Dünya Kupası, tüm futbol-severleri, adeta ışığa koşan pervaneler gibi kendine çekerken, Greenpeace de boş durmadı ve futbol üzerinden, dünyanın en büyük spor malzemeleri üreticilerini, ürünlerini zararlı kimyasallardan arındırması için sahalara davet etti.

26 Bees & Biz

İnsanlık daha dünya sahnesine çıkmadan önce var olan arılar, son yıllarda toplu ölüm haberleriyle gündemde. İTÜ'nün "Kovanımı İzliyorum" projesi de bu sorunu önlemeyi amaçlıyor.

32 Çimsa'dan 2020 Sürdürülebilirlik Taahhütleri

2012 yılına ilişkin Sürdürülebilirlik Raporu'nu GRI A+ onaylı yayınlamayı başaran ilk Türk çimento şirketi olan Çimsa'nın 2020'ye dair taahhütlerini şirketin Genel Müdürü Mehmet Hacıkamiloğlu anlattı.

35 Ayvayı Yedik mi? Yoksa 12 Milyar İnsanı Besleyebilir miyiz?

Stordalen Vakfı'nın liderlik ettiği ve 26-27 Mayıs'ta İsveç Stockholm'de düzenlenen EAT Forum, gıda güvenliği hakkında bugüne kadar yapılmış en geniş kapsamlı toplantılardan biriydi...

43 DOSYA: Soma'dan Sonra İş, Güvenlik ve Sürdürülebilirlik

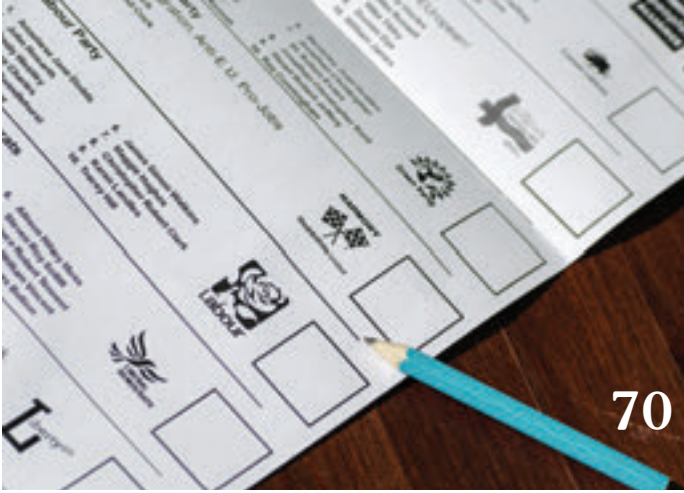
Bütün nehirler aynı denize akıyor: Çalışanların aktif katılımını, işyeri demokrasisini ve işbirliği sistemlerini geliştirmeden, gerçek bir güvenlik kültürünün oluşması imkânsız. Tabii işyeri sağlığı ve güvenliğini sağlamak da...

58 "Dünya Değişti, Sürdürülebilirlik İletişimi de"

Sürdürülebilirlik İletişimi denince akla gelen ilk isim olan Futerra'nın kurucularından olan Solitaire Townsend'in EKOIQ ile yaptığı söyleşiyi bir çırpıda okuyacaksınız.

64 Yakalanamayan Seri Katil: Kömür

Greenpeace'in son raporuna göre Soma Termik Santrali, Afşin-Elbistan'dan sonra Avrupa'nın en öldürücü ikinci santrali. Sadece 2010 yılında, neden olduğu hava kirliliğiyle çeşitli rahatsızlıklardan dolayı 1340 kişinin ölümüne sebep olan amansız bir seri katil...

70

66 50 Yılda 10 Milyar Dolarlık Tasarruf

Gazbeton sektörünün önde gelen oyuncularından olan Türk Ytong, 50 yıldan bu yana ülkemizde 10 milyar dolarlık tasarruf sağlamayı başardı.

70 Avrupa Parlamentosu Seçimleri Sonrasında AB'nin Çevre Hedefleri Güme mi Gidiyor?

Avrupa Parlamentosu seçimlerinde aşırı sağın yükselişine rağmen AB'nin 2030 karbon hedeflerini gerçekleştirebileceği konusunda bir iyimserlik var. Jessica Shankleman, yine de iklim şüphecilerinin güçlerini artırdığına dikkat çekiyor.

76 Madencilik Kaderi Değişiyor

S360 Sürdürülebilirlik Uzmanı Revan Arkan, dünyadaki çeşitli iyi örnekler ve yeni standartlar üzerinden, madencilik yeni yüzünü kaleme aldı.

82 Yeryüzü'nün Başkanı Yok

"Küçük güzeldir" anlayışıyla ekolojik yaşama sevdalı yedi gönüllü tarafından kurulan Yeryüzü Derneği, büyümeden büyük işlere imza atacak gibi görünüyor...

88 Nereye Kadar? Hangi Sınıra Kadar?

Türkiye Çevre Vakfı Genel Sekreteri Avukat Engin Ural'ın "Nereye Kadar? Hangi Sınıra Kadar?" diye sorduğu kitabı Çevremizde 40 Yıl, İkinci Dünya Savaşı'ndan günümüze uzun bir döneme ayna tutuyor.

94 "Yerli Plastik" Destek Bekliyor

Plastik atıkların çevreye verdiği zarara dikkat çekmek amacıyla David de Rothschild'in öncülüğünde hayata geçirilen The Plastiki projesinin Türkiye versiyonu "The Bottle Project" destek bekliyor.

HER SAYIDA

4 Haberler Saz Kedisi'nin Geleceği Var; Oscar'lı Aktivist O'Barry'nin Mektubu İşe Yarayacak mı? Yeşil Nokta Sanayi Ödülleri Sahiplerini Buldu; Zararlı Kimyasallar Kayıt Altına Alınıyor; TEMA'dan "Ekosistem Merkezli Adaptasyon"; Şirketlerin 5 Haziran Dünya Çevre Günü Etkinlikleri...

42 İş Dünyasından Konca Çalkıvık: TEV ile Enerji Verimliliğinde Yeni Bir Kapı Daha Açtı

56 Son Buzul Erimedenden Levent Kurnaz: Bu Sene Kayıyı Görmüyoruz

74 Yaşanabilir Kentler Sibel Bülay: Bir Yıl Sonra Gezi Ruhu

81 Sosyal Medyadan Özgür Öztürk: Sürdürülebilir stadyum modeli; Afetlere karşı daha etkin risk yönetimi gerekli; Türkiye'nin çölleşme ile mücadele planı son aşamada

86 Veriler Gökçe Vahapoğlu Şahin: 2035'e Doğru Enerji Yatırımları; Yenilenebilir Enerji Umut Vaat Ediyor; Havadaki Tehlike: Siyah Karbon; İklim Değişikliği, Ülkelerin Derecelendirmesini Etkileyecek

92 Alternatif Enerji Canımız Pahasına Enerji; Eğitim Şart mı Yani? Yükselen Trend: Yeşil Meslekler ve Yeşil Bölümler...

98 Gezgin Işıl'ın Notları Işıl Kayagül: Güllerin İçinden...

100 Gözümüzden Kaçmayanlar Gözde İvgin: Japonya dünyanın en büyük rüzgâr santralını Fukuşima açıklarında kuruyor; Artvin'deki maden arama çalışmaları halk tarafından nasıl engellendi? 2 binden fazla Nepalli rekor kırmak için ağaçlara sarıldı, Amasralılar da termik santral protestosu için "insan zinciri" oluşturdu...

104 Kitap Kurşunlu Benzinin Gizli Tarihi; Alışveriş Merkezleri ve Perakendede Sürdürülebilirlik; Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi Kendini Anlatıyor: 444 Soru - Cevap

Yeşil Tüketim “Yüksek Fiyat” Engeline Takılıyor

Schneider Electric ile Sürdürülebilirlik Akademisi tarafından Türkiye genelinde 15 ilde, 15 yaş üstü 1334 tüketiciyle görüşülerek gerçekleştirilen “3. Yeşil Tüketim Araştırması”, çevre bilincinin her geçen gün arttığını gösterse de enerji tasarrufunun yarısından fazlasının fatura yükünü azaltmak için yapıldığını ortaya koydu. Araştırmaya katılanların %55’i enerjiyi verimli kullanma nedenlerinin başında tasarruf yapmanın geldiğini belirtti. Hemen ardından “gelecek nesiller için” cevabı da, %49’luk bir oranla enerjiyi verimli kullanma nedenleri arasında yer aldı. Araştırmadan çıkan bir diğer sonuç ise, tüketicilerin %52,3’ünün fiyatların yüksek olması nedeniyle yeşil ürün ve hizmetleri kullanmadığı..

BASF, “Top 50 Çeşitlilik Raporu”nda 26. sırada

Dünyanın önde gelen kimya şirketlerinden BASF, araştırma şirketi DiversityInc tarafından hazırlanan bu yıl 14’üncüsü açıklanan “Top 50 Çeşitlilik Raporu”nda 26’ncı sırada yer aldı. Kamu ve özel sektörden 1215 şirketin değerlendirildiği raporda, BASF Kuzey Amerika Çeşitlilik Konseyi (North American Diversity + Inclusion Council) tarafından yürütülen çeşitlilik yönetimi girişimleri, başarının değerlendirilmesine yönelik kriterler ve hesap verebilirlik ölçütlerini derinleştirmeye ilişkin devam eden çalışmaları nedeniyle ödüle layık görüldü.

Bu Hedef Çok da Zorlayıcı Değil

Norveç ve İsveç başta olmak üzere günümüzde yedi AB ülkesi, tüketici sonrası plastik atıkların %10’unu toprağa gömüyor; diğer 11 üye ülkede ise bu oran %60! Her yıl Avrupa’da toprağa gömülen plastik atık miktarı 9,6 milyon ton. Plastik üreticilerinin Avrupa’daki çatı kuruluşu olan **PlasticsEurope**’un geçtiğimiz ay Atina’da düzenlediği Akdeniz Danışma Kurulu Toplantısı’nda paylaşılan bir haber ise bu gidişata dur denileceğinin sinyalini verdi. Plastik Sanayicileri Derneği’nin (PAGDER) de katıldığı toplantıda, **2020 yılı itibarıyla**

toprağa gömülecek plastik atık miktarlarının sıfırlanmasına yönelik AB mevzuat değişikliğinin yılsonuna kadar tamamlanacağı açıklandı.

PlasticsEurope, plastik atıkların %40’ının geridönüşümde, sürdürülebilir şekilde geridönüşümü sağlanamayan %60’ının ise enerji geri kazanımında kullanılacağını öngörüyor. Bu karar kimilerine göre “zorlayıcı” olarak değerlendirilse de toprağa gömülü plastik oranını beş yıl içinde %1’e düşüren Almanya, hedefin ulaşılabilir olduğunu kanıtlıyor aslında...

Saz Kedisi’nin Geleceği Var

WWF-Türkiye, Orman ve Su İşleri Bakanlığı VII. Bölge Müdürlüğü işbirliğiyle Adana’da “Saz Kedisi için Tür Koruma Eylem Planı” hazırladı. Türkiye’de varlığını sürdüren beş kedi türünden biri olan saz kedisi ile ilgili çalışma, Adana’daki **Akyatan Yaban Hayatı Geliştirme Sahası, Yumurtalık Lagünleri ve Tuzla Lagünü**’ne kurulan beş fotokapan ile yürütüldü. Saz kedisinin 35 kez fotokapanla kaydedildiğini ve altısında yavruların bulunduğu tespit edildiğini söyleyen WWF-Türkiye Doğa Koruma Direktörü Dr. Sedat Kalem, “Saz kedisinin biyolojisini, ekolojisini ve yaşam döngüsünü ortaya koyan bu plan, türün Adana’daki doğal yaşam alanlarında etkileşim içinde olduğu diğer canlılar hakkında da önemli bilgiler

içeriyor” dedi. Çalışmanın saz kedisinin geleceği ve sahip olduğumuz diğer doğal değerlerin korunması açısından umut vaat ettiğini vurgulayan WWF-Türkiye Genel Müdürü Tolga Baştaç ise “Bilimsel araştırmalar, doğal kaynaklar ve türler üzerinde çok büyük bir baskı yarattığımızı gösteriyor” diye konuştu.

70. yılımızda bundan daha iyi bir armağan olamazdı!

Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası BBC Proms'da...

70. yılını kutlayan Borusan'ın genç orkestrası BİFO, dünyanın en saygın klasik müzik festivallerinden BBC Proms'a Türkiye'den davet edilen ilk orkestra oldu.

15. yılında BİFO, festivalin Londra'daki 120 yıllık tarihi mekânı Royal Albert Hall'da 29 Temmuz'da vereceği konserde binlerce müziksevere sesimizi duyuracak.

Orkestramıza, Türkiye'ye ve bize yaşattığı bu gurur nedeniyle teşekkür ederiz.

McDonald's Türkiye'nin Raporuna 100 Üzerinden 99 Puan

McDonald's Türkiye'nin 2011-2012 yıllarındaki sürdürülebilir iş performansını özetleyen Sürdürülebilirlik Raporu, dünyanın en saygın 1500'e yakın kuruluşunun raporlarının değerlendirildiği LACP Global Communication Competition'da 100 üzerinden 99 puan alarak birinci oldu ve Platin Ödül'e layık görüldü. Konuyla ilgili bir açıklama yapan McDonald's Genel Müdürü Dilek Dölek Başarır, "Tüm faaliyetlerimizde temel aldığımız global McDonald's standartları ve Türkiye'deki rehberimiz Anadolu Grubu'nun çalışma ilkeleri doğrultusunda sürdürülebilir iş performansımızı ortaya koyduğumuz ilk raporumuzla aldığımız bu ödül, sürdürülebilir iş konusundaki kararlılığımızı bir kez daha ortaya koyduğu için çok değerli" dedi.

TEMA'dan "Ekosistem Merkezli Adaptasyon"

TEMA Vakfı, 17 Haziran Çölleşme ile Mücadele Günü'nde toprağın önemine, iklim değişikliğinden nasıl etkilendiğine, çölleşme ve kuraklık ile mücadelede acil olarak gündeme alınması gereken noktalara dikkat çekti ve "ekosistem merkezli adaptasyon" kavramına vurgu yaptı. Sürdürülebilir toprak yönetiminden seragazi azaltım stratejilerine, biyoçeşitliliğin ve ekosistemlerin güçlendirilmesinden topluluklara yönelik yerel stratejilere kadar çok sayıda politikayı kapsayan ekosistem merkezli adaptasyon ile 2030 yılı itibarıyla gıdada %50, enerjide %45, su varlıklarında ise %30 oranında artış sağlanabileceği belirtiliyor.

Enerji Verimliliği İçin "Akıllı" Bir Uygulama

Enerji yönetiminin uzman isimlerinden Schneider Electric; ofis, mağaza ve otel gibi küçük ve orta ölçekli binalarda sürdürülebilir enerji verimliliği sağlamak için bir "Akıllı Pano" sistemi tasarladı. "Ölç, Değerlendir ve Tasarruf Et" olmak üzere üç ilkeyi esas alan sistem hakkında bilgi veren **Schneider Electric Alçak Gerilim Ürünleri Pazarlama Müdürü İsmail Gökyar**, "Bir binanın enerji kullanımının detaylı bir şekilde analiz edilmesine imkân sunan Akıllı Pano çözümümüz, Avrupa Birliği'nin

enerji performansı ile ilgili yönergelerine verilen basit ve etkin bir yanıt. Schneider Electric'in portföyündeki enerji yönetimi çözümleri, hem yeni hem de mevcut yapılar için maliyet tasarrufu sağlıyor" dedi.

O'Barry'nin Mektubu İşe Yarayacak mı?

Hayatını Yunusların özgürlüğüne adanmış ve 2010 yılında Koy (The Cove) isimli belgeselle Oscar kazanan aktivist **Richard O'Barry**, "Hayvanları Koruma Kanunu" nun değiştirilmesine dair kanun tasarısı metninden Yunus parkları ve hayvanlı sirklerin yasaklanmasına ilişkin maddenin son anda çıkarılması üzerine TBMM Çevre Komisyonu'na mektup gönderdi. O'Barry, Komisyon Başkanı Erol Kaya ile 26 üyeye gönderdiği mektubunda şöyle seslendi: "Sizlerin de çok iyi bildiği üzere, tüm dünyada olduğu gibi sizin ülkenizde de Yunusların ve hayvanların, Yunus gösterisi ve terapisi (DAT) adı altında esir tutularak gerçekte turist çekmek için kullanılmalarına karşı çok ciddi tepkiler var. Deniz memelilerinin ticari

amaçlar doğrultusunda, bilimsel olmayan gerekçelerle reklam malzemesi olarak kullanılması yalnızca insanlık dışı değil, aynı zamanda insanlar için de oldukça risklidir. Özellikle DAT konusunda açık bir yanlış yönlendirme vardır. ABD'de bu esaret endüstrisi için çalıştım ve geçmişte çok popüler olan Flipper dizisi için Yunus eğitmenliği bile yaptım. Yunuslarla birlikte yüzme ve DAT gibi programlar sırasında neler yaşandığını ilk elden tecrübe ettiğim için biliyorum: Size gönül rahatlığıyla söyleyebilirim ki esaret iyi bir fikir değil. Ne Yunuslar, ne deniz aslanları, beyaz balinalar, ne de foklar için..." O'Barry'nin bu mektubundan kısa bir süre sonra, 11 Haziran'da müzakere için bir araya gelen TBMM Çevre Komisyonu'nda onaylanan tasarının ilk

beş maddesi, hayvan hakları örgütleri tarafından büyük bir tepkiyle karşılandı. Yunus parkları ve hayvanlı sirklerin yasaklanmaması ile sokak hayvanlarının tanınmasının belli olmayan "beslenme noktaları"nda toplanması ve deneylerde kullanılmasının önünü açan maddeler, en çok tepki toplayan konuların başında geliyor.

Organik nedir?

Organik gıdalar bebeğiniz için neden önemlidir?

Yapılan araştırmalar kimyasal madde üretiminin 400 milyon ton civarına ulaştığını belirlemiş ve çeşitli araştırmalar ile insan vücudunda 300 den fazla kimyasal bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu kimyasallardan bazıları insan ve hayvan vücudunda birikirken, bazıları da hormon sistemine ciddi zararlar vermektedir. Hormon sisteminin bozulması üreme ile birlikte vücut gelişimini ve davranışları da etkilerken, bu kimyasalların doğuştan gelen sakatlıklar, bazı kanser türleri ve çocukların bağışıklık sistemi rahatsızlıkları ile de ilişkili olduğu düşünülmektedir.

İnsanlar ve hayvanlar henüz rahimde cenin halindeyken bile insan yapımı birçok kimyasala maruz kalırlar. Yiyecek ve içeceklere çeşitli yollarla bulaşmış zararlı mikroorganizmalar, ağır metaller, böcek ve yabancı bitkilerle mücadelede kullanılan zirai ilaçlar, işlenmiş gıdalardaki zararlı katkı maddeleri, gıda da kullanılması sakıncalı ambalaj materyalleri ile gıdaya bulaşan zararlı maddeler ve hormonlar gebelikte ve emzirme döneminde anne yolu ile bebeğe geçer. Bu nedenle daha hamileliğin başından itibaren tüketilen yiyecekler hem anne ama daha da önemlisi bebek için çok önemlidir. Bu dönemdeki annenin beslenme şekli çocuğun ileriki yaşamındaki sağlık sorunlarının da temelini oluşturacak kadar etkili olabilmektedir.

HiPP & Organik Gıda

Organik olarak tanımlanan besinler tarladan başlayıp raftaki yerlerini alana kadar gerek devletin bağımsız kontrol kuruluşları gerekse HiPP uzmanları tarafından çok sıkı kontrollerden geçtiklerinden bu riskleri barındırmazlar. Yetiştirilmesinde ve işlenmesinde, genetik mühendisliğin (GDO içermez), yapay ve benzeri gübrelerin, böcek ilaçlarının, yabancı ot ve mantar öldürücü ilaçlarının, büyüme düzenleyicilerinin, hormonların, antibiyotiklerin, koruyucuların, renklendiricilerin, katkı maddelerinin, kimyasal kaplama ve parlatici maddelerinin ve kimyasal ambalaj malzemelerinin kullanılmadığı gıda maddelerine **Organik gıda** denir. Organik gıdalar, bitkisel ve hayvansal gıdaları içerir.

Sertifikasyon ve Denetleme:

Organik tarımla üretim yapana firmalar bağımsız yetkili kuruluşlar tarafından, hammadde, üretim ve son ürün aşamalarında sıkı denetimlerden geçmekte ve uygunluğu onaylanan firmalara organik sertifikası verilmektedir. T.C Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının tanıdığı ve atadığı birçok sertifikasyon kuruluşları bulunmaktadır.

Bunlar; BCS, Ceres, Ecocert, Ekotar, Etko, İcea ve Skal, IMO ve Orser gibi kuruluşlardır. Organik olduğu belirtilen bir ürünün üzerinde hem denetleme kuruluşunun hem de T.C Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının logosu bulunmalıdır. Bu logoların bulunmadığı ürünler organik olarak tanımlanamazlar.

HiPP organik mührü ile en yüksek kaliteyi ve, Avrupa Birliği yasaları engellediği limitleri aşan sınırlar garanti eder.

Laboratuvar denetimi

Elle tek tek Kalite denetimi

Zirai mühendislerle düzenli kontrol

Yarısmaya 1 Ağustos'a Kadar Başvurabilirsiniz

Türkiye Hazır Beton Birliği (THBB), çevreyle uyumlu üretim için "Yeşil Nokta Çevre Yarışması"nın 5'incisini başlatıyor. Birliğe üye tesislerin başvurabileceği yarışmada hazır beton tesislerinde hava kalitesinin korunması, gürültü, atık su kontrolü; akaryakıt, yağ ve kimyasal madde yönetimi; katı atık yönetimi ve trafik yönetimi gibi ayrıntılı çevre kontrolü unsurları denetlenecek. Tesisin toz emisyon izni, geridönüşüm sistemleri gibi hususların da dikkate alınacağı yarışmada estetik görünüm de bir diğer kriter. Yarışmada ilk üçe girenler **Uluslararası Temsil Ödülü** olarak **Avrupa Hazır Beton Birliği (ERMCO)** tarafından da Türkiye'yi temsil eden ödüllendirilecek. Yarışmaya son başvuru tarihi ise 1 Ağustos...

Zararlı Kimyasallar Kayıt Altına Alınıyor

Türkiye'de üretilen ve ithal edilen kimyasallar, artık Avrupa Birliği'nin çevre mevzuatına uyum çalışmaları kapsamında kayıt altına alınıyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yayımladığı "Maddelerin ve Karışımların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Ambalajlanması Hakkında Yönetmelik" çerçevesinde insan sağlığı ve çevre için risk taşıyan zararlı madde üreten ya da ithal eden firmalar, 1 Haziran 2014 tarihinden itibaren 'Kimyasallar Kayıt Sistemi' aracılığıyla bildirim yapmak zorunda. 1 Haziran 2015 itibarıyla maddeler, 1 Haziran 2016 itibarıyla de karışımlar için yönetmelik usul ve esaslarına göre sınıflandırma, etiketleme ve ambalajlama yapma yükümlülüğü başlayacak.

HiPP'ten Çocuklara Özel Ravioli Lezzeti

Organik mama üreticisi HiPP, 1-3 yaş arası çocukları ana öğünlerde yiyebilecekleri, yepyeni bir ürün çeşidiyle tanıştırdı: **Organik Domatesli Sebze Dolgulu Ravioli...** Renkli tasarımı sayesinde kimi zaman çocuklarına yemek yedirmekte zorlanan annelerin işini de kolaylaştıracak olan ürün, mikrodalga fırında veya benmari usulü olarak kolayca ısıtılabilir. Çocuklara uygun baharatların kullanıldığı, bol vitamin içerikli Organik Domatesli Sebze Dolgulu Ravioli'nin bir diğer

önemli özelliği ise buhar ısısında yavaş olarak besin değerlerini kaybetmeden pişirilmiş olması.

Şahabettin Bilgisu Çevre Ödülü Türk Pirelli'nin

Kocaeli Sanayi Odası tarafından 1995'ten bu yana verilen Şahabettin Bilgisu Çevre Ödülü bu yıl Türk Pirelli'nin oldu. Jürinin saha incelemeleri sonucunda Türk Pirelli bu ödüle Atık Yönetimi, Atık Sular, Hava Emisyonlarının Kontrolü, Çevre Yatırım Projeleri, Yeşil Ürün Ar-Ge Çalışmaları alanlarındaki uygulamalar nedeniyle layık görüldü. Ödülü **Bilim, Teknoloji ve Sanayi Bakanı Fikri Işık**'tan alan **Türk Pirelli Genel Müdürü Mete Ekin**, "Pirelli Grubu olarak 2009 yılından bu yana, su tüketimimizde %20, karbon emisyonunda %5 tasarruf sağladık. 2020'ye kadar da su tüketimimizi %58, karbon emisyonunu %15 azaltmayı hedefliyoruz" dedi.

Sualtında Ödül Töreni!

9-22 Haziran tarihlerinde 14'üncüsü düzenlenen "**Uluslararası Marmara Sualtı Görüntüleme Festivali**" bu yıl ilginç bir ödül törenine de sahne oldu. Dünyanın ilk sualtı kulüpleri arasında yer alan **Türk Balıkadamlar Kulübü**'nün organize ettiği "**Çevreye Duyarlı, Denizlere Dost Çevre Ödülleri**"nin töreni sualtında yapıldı... Kulübün sosyal tesisler havuzunda gerçekleştirilen törende CNN Türk'te Yeşil Doğa programıyla doğa sevgisi aşıl原因an **Güven İslamoğlu**, Milliyet Gazetesi'nde yazılarıyla toplum bilincini artıran **Mehveş Evin** ve yaptıkları çalışmalarla denizlere dikkat çeken Değirmendere Su Altı Topluluğu (DESSAT) Başkanı **Murat Kulakaç** ödüle layık görüldü.

Institut Bauen
und Umwelt e.V.

VitrA

Dünyada seramik
sağlık gereçleri için
Çevresel Ürün Beyanı
sahibi ilk marka

Institut Bauen
und Umwelt e.V.

Artema

Çevresel Ürün Beyanı
sahibi Türkiye'nin ilk
armatür üreticisi

Artema

Türkiye'de Su Etiketli
Sertifikası sahibi olan
ilk marka

VitrA

Türkiye'de mobilya
alanında FSC
sertifikalı ürünler
üreten ilk marka

Institut Bauen
und Umwelt e.V.

VitrA

Türkiye'de banyo
mobilyaları için
Çevresel Ürün
Beyanı çalışmalarına
başlayan ilk marka

Institut Bauen
und Umwelt e.V.

VitrA

Türkiye'de Çevresel
Ürün Beyanı sahibi
ilk porselen karo
üreticisi

VitrA

Avrupa Birliği
Eko-Etiket sahibi
Türkiye'den ilk
karo markası

Üstümüze vazife

Biz, yaşamın bir bütün olarak korunması, doğal kaynakların tamamen tüketilmeden, sürdürülebilirlik çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Sürdürülebilirliği, işimizin ayrılmaz bir parçası ve asli görevimiz olarak görüyoruz.

VitrA ve Artema olarak, Blue Life anlayışımız doğrultusunda çevreye, topluma ve doğal kaynakların sürdürülebilirliğine duyarlı, çevre dostu ürünlerimizi, uluslararası sertifika ve etiketlerle tescilliyoruz. Tüketicilerimizin çevreci seçimler yapmasını kolaylaştırıyoruz.

Çünkü mavi gezegenimizin geleceği, üstümüze vazife.

Betek Boya'nın Raporu "Makul Güven Seviyesinde"

Faaliyet gösterdiği alanlarda seragazi envanteri oluşturarak iklim değişikliği ile mücadele konusunda önemli bir adım atan Betek Boya'nın, 2013 yılında ISO 14064-1 standardına göre hazırladığı "Seragazi Emisyon Raporu", TSE tarafından "Makul Güven Seviyesinde" doğrulandı. Genel Müdürlüğünün, Gebze'deki iki fabrikasının, Kayseri'deki fabrikasının ve 12 Bölge Müdürlüğü'nün karbon ayakizini hesap kapsamına alan şirket, enerji tüketiminin ve seragazi emisyonlarının azaltılmasını hedefliyor. Konuyla ilgili açıklama yapan **Betek Pazarlama Genel Müdür Yardımcısı Gülay Dindoruk**, "Betek Boya çatısı altında bulunan tüm yalıtım ürünlerimizle, 2003-2013 yılları arasında ülkemizin 2,9 milyon ton karbondioksit eşdeğeri seragazi salımı tasarruf etmesini sağladık" dedi.

Profilo Plaza'ya LEED Gold Sertifikası

Profilo Holding'in merkezi olan, aynı zamanda finans, medya ve perakende sektöründen çok sayıda ofisin yer aldığı **Mecidiyeköy Profilo Plaza**, US Green Building Council'in LEED EBOM v2009 sertifikasını **Gold seviyesinde** almaya hak kazandı. Türkiye'de ilk defa kiracıların da yer aldığı bir ticari ofis binasına verilen ve **Mimta EkoYapı**'nın danışmanlığında alınan bu sertifikaya şu an dünyada yaklaşık 600 bina sahip.

Aras Kargo, Elektrikli Araç Sayısını 39'a Çıkardı

2011 yılında filosuna %100 elektrikli araç dahil etmeye başlayan Aras Kargo, bu sayıyı 39'a yükseltti. **BD Otomotiv**'in ürettiği elektrikli araçlarla **ayda %10 oranında tasarruf** sağlayacak olan şirket, böylece 5787 ton karbon salımına da engel olacak. Bu da doğaya 8 yılda 18 bin yeni ağaç dikmekle eşdeğer... Sektör olarak doğada önemli miktarda karbon ayakizi bıraktıklarının altını çizen **Aras Kargo Yönetim Kurulu Başkanı ve CEO'su Evrim Aras**, "Bir günde tüm filomuzu doğa dostu teknolojiyle

yenileyemeyiz elbette ama bir yerden başlamamız gerekiyordu. Bugün 39 aracımız özellikle büyük şehirlerde müşterilerine gönderilerini doğaya mümkün olduğunca koruyarak teslim ediyorlar" dedi. Elektrikli araçların **İstanbul**'un dışında **Ankara, İzmir, Bursa ve Kocaeli**'nde hizmet vereceğini belirten Aras, filodaki 430 aracı da yenilediklerini belirterek, kalan yaşlı araçların gençleşmesi için yatırım planlarını 2015'te de sürdüreceklerini açıkladı.

Eker'in Ambalajı Bir Yılda Yok Oluyor

Yeni fabrikasında ileri teknolojiyle üretimine devam eden süt ve süt ürünleri üreticisi **Eker Gıda**, %90 oranında kalsiyum karbonat içeren yumurta kabuğundan esinlenerek üretilen ambalajıyla da çevreye olan etkilerini azaltıyor. Plastik kadar esnek ve dayanıklı bir ambalaj maddesi olan, tamamen doğal maddelerden yapılan **EcoLean**, güneş ışığı altında toprakta bir yıl içinde eriyip yok oluyor.

Steelife'dan Ekolojik Ev

Üretiminin tamamını geridönüşümlü malzemeler kullanarak gerçekleştiren çelik yapı markası Steelife, Türkiye'nin hafif çelik sistem ile üretilen ilk "Ekolojik Ev"ini hayata geçirdi. Kendi enerjisini üreten Ekolojik Ev'in sağladığı izolasyon değerleri ile enerji kayıplarını minimum seviyeye indirdiğini belirten **Steelife Genel Müdürü Mimar Bülent Aydın**, çelik yapı sisteminin depreme karşı da oldukça güvenli olduğunu belirterek, ahşaptan 21 kata kadar, betonarmeden ise 10 kat daha esnek olduğuna dikkat çekti.

Cildinizin güneşi sevmesine yardımcı olan **kimya** **yaratıyoruz.**

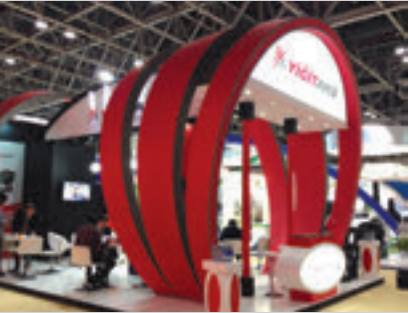
Çok güneşli günlerde bile cildinizi koruyabilmeniz ve onun sağlıklı kalmasını sağlayabilmeniz için doğru UV filtresi kombinasyonuna ihtiyacınız var. Tinosorb®, Uvinul® ve Z-COTE® ürünlerimizi içeren UV filtreli güneş kremleri ve gündelik bakım ürünleri hem UVA hem de UVB spektrumunu kapsayan bir koruma sağlar. Zararlı UV ışınlarını emerek zararsız bir ısıya dönüştürür. Güneşli günlerin keyfini yaz boyunca sürebilirsiniz. Çünkü BASF'de biz kimya yaratıyoruz.

www.wecreatechemistry.com

 BASF
The Chemical Company

%30 Daha Az Enerjiyle %40 Daha İyi Arıtılmış Su

Dakikada 56 milyon litreden fazla su işleyen Dow, insanlığın ve dünyanın sürdürülebilirliğine katkıda bulunmak amacıyla Dow Filmtec™ Eco Ters Osmoz elementlerini geliştirdiğini açıkladı. Söz konusu teknoloji, üreticilere %30 daha az enerji harcayarak %40 daha iyi arıtılmış su sağlıyor. Sistemin mucidi olan Dow Water & Process Solutions'ta araştırmacı bilim insanı olarak çalışan Dr. Abhishek Roy'un da "Sürdürülebilirlik Mucidi Ödülü"ne (Sustainability Innovator Award) layık görüldüğünü belirtelim.

Enerji İsrafını Önleyen "Akıllı Akü"

Her yıl en az bir inovatif ürünü tüketiciyle buluşturmayı hedef edinen Yiğit Akü, akıllı çip teknolojisiyle ürettiği ve dünyada patenti sadece kendisine ait olan "Prestij V3"ü Automechanica Dubai Fuarı'nda tanıttı. Elektro-akıllı akü ve prestij akıllı akünün yeni nesil versiyonu olan Prestij V3 ile ilgili bilgi veren Yiğit Akü Genel Müdürü Çetin Miser, "Akünün mevcut şarj durumu ve kullanıma uygun olup olmadığı, Bluetooth teknolojisi aracılığıyla, bir mobil uygulama üzerinden sürücülere anında bildiriliyor. Akü üzerinde bulunan çip, aküden tüketilen enerji miktarını azaltarak daha uzun süreli bir performans da sağlıyor" dedi.

Farkındalık ve Eyleme Geçme Oranları Arasında Uçurum Var

ÇEVKO Vakfı, toplumun çevresel sorunlara bakışını ortaya çıkarmak ve vakfın nasıl algılandığını ölçmek üzere **GfK**'nın yaptığı "**ÇEVKO 2013 Algı Araştırması**"nın sonuçlarını açıkladı. Vakfın faaliyet gösterdiği Ankara, Antalya, Bursa, Eskişehir, İzmir ve İstanbul illerinde 500 kişiyle birebir görüşülerek yapılan çalışmaya göre katılımcıların %90'ı günümüzün en önemli problemlerinden birini ekolojik dengenin bozulması nedeniyle oluşan çevre kirliliği olarak görüyor. Çevresel bilincin tüketici davranışlarına nasıl yansıdığına da ışık tutan araştırmada katılımcıların %10'u "topluma/doğaya karşı sorumluluk duyan markaların ürünlerini satın almayı tercih ederim" ifadesine "her zaman" cevabını verirken,

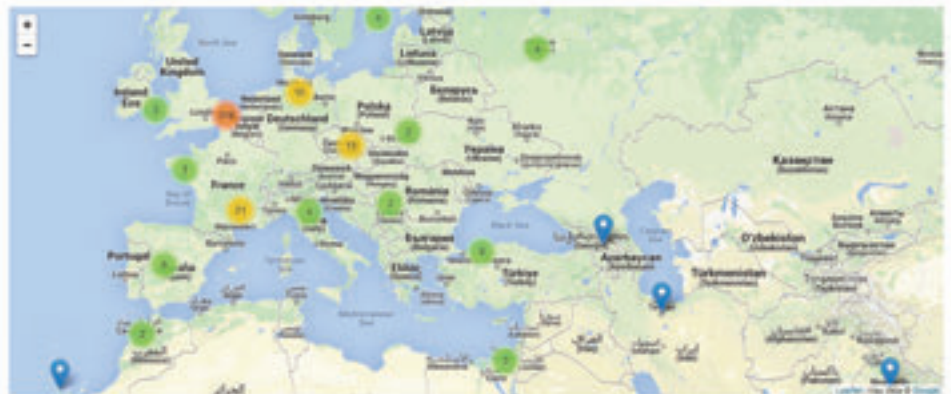

%24'ü "sık sık", %32'si "arada sırada", %23'ü "nadiren", %11'i de "hiçbir zaman" yanıtlarını verdi. "Çöplerimi ayrıştırırım, geridönüşüm kutularını kullanırım" ifadesine katılım ise sırasıyla şöyle: %11 (hiçbir zaman), %18 (nadiren), %31 (arada sırada), %26 (sık sık) ve %14 (her zaman). Daha pahalı olsa bile çevreye ve doğaya karşı sorumluluk duyan markaların ürünlerini "her zaman" satın alanların oranı %10, hiç satın almam diyenlerin oranı ise %17.

"Sıkışınca Bize Uğrayın"

Temiz ve hijyenik tuvalet arayanları "Sıkışınca bize uğrayın" diyerek Nişantaşı ve Caddebostan'daki mağazalarına davet eden **VitrA** ve **Artema**, hangi semtte ve nerede tuvalet bulunduğu gösteren uluslararası **AirPnP (Air pee and poo)** uygulamasına da dahil oldu. Türkiye'de sadece restoranlarda

bulunan uygulamayı banyo kategorisine taşıyan VitrA, uygulamayı zamanla tüm mağazalarına yaymayı hedefliyor. Travis Laurendine ve Max Gaudin'in, New Orleans'ın ünlü Mardi Gras karnavalı sırasında tuvalet ihtiyacını giderecek bir mekân bulamamaları üzerine geliştirilen uygulama, www.airpnp.co adresinden takip edilebiliyor.

İZOCAM

CAMYÜNÜ

YENİ
NESİL

"Şimdi artısı daha çok"

İZOCAM'IN FARKI **ARTIYOR...**

Yeni nesil İzocam Camyünü, geliştirilmiş teknik özellikleriyle benzersiz avantajlar sunuyor. Uygulama konforu, çevreci üretim ve enerji dostu yapısı ile yalıtımın verimi de keyfi de artıyor...

www.izocam.com.tr

facebook.com/izocam

twitter.com/izocamOfficial

İZOCAM

"Yalıtımın Türkiye'deki adı"

IWE Istanbul Water Expo 2015'de Düzenlenecek

ITE Group Plc'nin Türkiye ofisi E Uluslararası Fuar Tanıtım Hizmetleri A.Ş. Türkiye'de bir ilke imza atıyor. Şirketin 12-14 Mart 2015 tarihleri arasında İstanbul Fuar Merkezi'nde ilk kez düzenleyeceği IWE Istanbul Water Expo / İstanbul Su ve Atıksu Arıtma Teknolojileri Fuarı ve Konferansı; su kaynaklarının sürdürülebilir bir şekilde kullanılması, su tasarrufunun sağlanması, atık suların arıtımı ve geridönüşümü ile ilgili çok kapsamlı bir alanda son teknolojileri ve gelişmeleri aynı platformda bir araya getirecek. Türkiye, Ortadoğu, BDT ülkeleri, Balkanlar, Kuzey Afrika ve Doğu Avrupa'daki önemli sektör temsilcilerinin bir araya geleceği fuar; sektörün ihtiyaçları, sorunları ve çözüm önerilerinin tek bir çatı altında sunulacağı önemli bir buluşma platformu olacak.

Tekstilciler, Enerjilerinin %45'ini Boşa Harcıyor

Enerji verimliliği alanında faaliyet gösteren **Enervis, Ekonomi Bakanlığı** ile ortaklaşa yürütülen proje kapsamında **Bursa Organize Sanayi Bölgesi**'nde faaliyet gösteren tekstil firmaları için enerji verimliliği raporu hazırladı. Proje kapsamında firmaların son 4 yıla ait elektrik ve ısı enerji tüketimleri ile üretim verilerini inceleyen Enervis uzmanları, işletmelerin yakma sistemlerinden iklimlendirme sistemlerine, aydınlatmadan elektrik ve otomasyon sistemlerine kadar tüm aşamalarda dikkatlice ölçüm yaptı. Ölçümler sonucunda hazırlanan rapor, tekstil firmalarındaki enerji kaybının %45'i bulunduğunu ortaya koydu. Fabrikalardaki verimsizlik ise atık sıcak suyun değerlendirilmeden deşarj edilmesi ve basınçlı hava kayıpları gibi sebeplerden kaynaklanıyor.

Akçansa "Sürdürülebilir Üretim"de Birinci

Türkiye'nin önde gelen yapı malzeme şirketi Akçansa, **Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı** tarafından düzenlenen "**Verimlilik Proje Ödülleri**"nde Sürdürülebilir Üretim kategorisinde birincilik ödülüne layık görüldü. Ödülü Akçansa Büyükçekmece Fabrika Müdürü Alican Karlıdağ'a Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Fikri Işık takdim etti. Büyükçekmece Fabrikası'nda hayata geçirdiği "**SLC TIP Kalsinatörde RDF ve endüstriyel plastiklerin yakılması ile kömür kullanımının azaltılması**" projesi kapsamında Türkiye ve dünyada ilk defa fırından ayrı dizayn edilmiş kalsinatörde evsel atıkları, çöpleri ve endüstriyel plastik atıkları yakarak ekonomik ve

"Yeşil Çatı Her Binaya Uygulanabilir"

Çatı Sanayicileri ve İşadamları Derneği (**ÇATIDER**) Başkanı M. Nazım Yavuz, dünyada ve Türkiye'de sayıları artmaya başlayan "**bitkilendirilmiş çatı**" uygulamalarının önemine değindi. Zaman zaman yaşanan sel felaketlerini anımsatan Yavuz, "Bitkilendirilmiş çatılarda kullanılacak drenaj sistemleri ile çatı yüzeyine düşen yağmur suyunun tahliye sistemine ulaşımı bir saat kadar geciktirebiliyor. Bu da sel oluşum riskini azaltmada önemli bir faktör. Bitkilendirilmiş çatılar, oksijen üretiminden ısı adalarının azalmasına ve enerji verimliliğine kadar birçok sorunun çözümüne katkı sağlıyor" dedi. Yavuz, bitkilendirme uygulamasının her çatıda uygulanabileceğini de sözlerine ekledi.

çevresel fayda elde eden Akçansa, daha az fosil yakıt kullanarak yılda 210 bin ağaç eşdeğeri CO₂ tasarrufu sağladı. 2013 yılında ilave 47.500 ton/yıl evsel atık yakma kapasitesi sağlayan şirket, bu projeye İstanbul'un çöp stoklama problemine de alternatif bir çözüm sunuyor.

Bu Oyuncaklar Yeşil

Karabük'te faaliyet gösteren geri kazanım tesisi **Marzinc** ile **Karabük Çevre Derneği**'nin işbirliğiyle bu yıl ilk kez hayata geçirilen "**Yeşil Oyuncak Yarışması**"nın ödül töreni 5 Haziran Dünya Çevre Günü'nde Karabük Belediyesi önünde düzenlendi. **21 farklı ortaokul ve liseden 126 projenin** başvurduğu yarışmada birbirinden yaratıcı 12 oyuncak projesi dereceye girdi. Evsel atıklar kullanılarak yapılan projeler arasından Karabük Endüstri Meslek Lisesi'nden Onur Ayhan, Beytullah Tutar ve Zeki Gökhan Demircan üçlüsünün yaptığı metal motosiklet oyuncakları Lise kategorisinde, Çamkent Ortaokulu öğrencisi Pınar Sarı'nın kaset bantlarından yaptığı elbise ise Ortaokul kategorisinde birinci oldu.

Araslar doğa için elektriklendi

**Kargonuzu taşıırken
doğaya karşı sorumluluk da taşıyoruz.**

Türkiye'nin en geniş %100 elektrikli
ticari araç filosuna sahip
olmamızın nedeni bu.

4442552
www.araskargo.com.tr

“Yeşil Nokta Sanayi Ödülleri” Sahiplerini Buldu

ÇEVKO Vakfı'nın, Türkiye'de ilk kez düzenlediği “Yeşil Nokta Sanayi Ödülleri”, 18 Haziran'da The Marmara Otel'de gerçekleşen törenle sahiplerini buldu. Firmalar; Marmara Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Barış Çallı, SKD Genel Sekreteri Konca Çalkıvık, İSO Genel Sekreter Yardımcısı Nurdan Sirman, TSE Eğitimci Arzu G. Yüzeroğlu, REC Bölüm Başkanı Kerem Okumuş, Gazeteci, Radyo Programcısı Özay Şendir ve ÇEVKO Genel Sekreteri Mete İmer'den oluşan jüri tarafından “Atıkların Azaltılması, Çevre Yönetim Sisteminin Uygulanması, Çevre İle İlgili Sosyal Sorumluluk Projelerinin Gerçekleştirilmesi, Ambalaj Tasarımlarında Önleme Çalışmaları, Karbon Ayakızının Azaltılması ve Sürdürülebilirlik İle İlgili Çalışmalar” kriterleri çerçevesinde Büyük, Küçük ve Orta Ölçekli olmak üzere üç kategoride ödüllendirildi. Yeşil Nokta Sanayi Ödülü'nü kazanan büyük ölçekli firmalar **Coca-Cola İçecek A.Ş.**, **Unilever** ve **Anadolu Efes** olurken, Orta Ölçekli İşletmeler kategorisinde **Eczacıbaşı Girişim Pazarlama Tüketim Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.** ödül aldı. Küçük Ölçekli İşletmeler Kategorisi'nde ödüle layık görülen şirket ise **Kurtsan İlaçları** oldu.

Artık Gelecek Daha Net

Gençlerin akademik, kariyer ve hayat yolculuklarında en doğru seçimleri yapmaları için ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve ilişkilere ulaşmalarını sağlayan **Gelecek Daha Net Platformu**, Türkiye'deki sosyal girişimciliğin öncülerinden **Serra Titiz** ile birlikte katıldığı **BMW Vakfı'nın “Responsible Leaders Awards 2014”** yarışmasında birinci oldu. Toplum yararına örnek girişimler geliştiren ve bu amaçla yeni yollar dizayn eden sorumlu liderleri destekleyen yarışmanın ödül töreni, geçtiğimiz Mayıs'ta **Münih Ekonomi Zirvesi**'nde düzenlendi. Aldıkları ödül ile ilgili konuşma yapan Serra Titiz, “Gelecek Daha Net Platformu ile gençlerin geleceğini planlarken

yanlarında olmak, benim ve tüm Gelecek Daha Net ekibi için çok büyük bir değer. BMW Vakfı'nın verdiği ödül ise bize yaptığımız çalışmaların ne kadar doğru olduğunu bir kez daha gösterdi ve Gelecek Daha Net platformuna olan inancımızı sağladığı” dedi.

MB Holding'den Aydın'a Jeotermal Yatırımı

Türkiye'nin ilk özel jeotermal enerji santralini 2006'da kuran MB Holding; 34 MWe kurulu güçte hizmet verecek üçüncü jeotermal enerji santrali **Dora-3**'ü Aydın'da devreye aldı. **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız** tarafından açılan santralın 100 milyon dolarlık yatırımla hayata geçirildiğini belirten **MB Holding Yönetim Kurulu Başkanı Muharrem Balat**, holdingin Aydın'daki toplam kurulu jeotermal elektrik gücünün ise 54 MWe'ye yükseldiğini söyledi. Dora-3'ün açılışı sırasında 2015 yılı sonunda devreye alınması planlanan 17 MWe kurulu güçte olacak Dora-4'ün temel atma töreni de gerçekleştirildi.

Bhutan, Tamamen Organik Tarıma Gececek

Güney Asya ülkesi Bhutan'da hükümet ve muhalefet, “**Gayrisafi Milli Mutluluk Programı**”nın bir parçası olarak, kimyasal gübre ve ilaçların kullanımını tamamen durdurmak için birlikte çalışıyor. Ülkenin hedefi, 10 yıl içinde tamamen organik tarıma geçmek. **Tarım ve Orman Bakanı Lyonpo Yeshey Dorji** ve eski Tarım ve Orman Bakanı, şu anki **muhalefet partisi lideri Pema Gyamtsho** birkaç mahsulü etkileyen hastalık ve haşere sorununa doğal çözüm bulunduğu, hedefe kısa sürede ulaşacaklarına inanıyor. Dorji, kimyasal ihtiyaçları yok etmenin ancak gönüllülük esasıyla olacağını belirtiyor. Çiftçilerin ilk kez kimyasal kullandığında heyecanlandığını dile getiren Dorji, şöyle diyor: “Çünkü daha az iş yaparak çok verim alıyorlar. Ama zaman geçince onlar da olumsuz etkilerini görmeye başlıyorlar.”

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KÜLTÜRÜMÜZÜN AYRILMAZ BİR PARÇASI!

Türk çimento sektöründe 40 yılı aşkın süredir fark yaratan ürün ve çözümlere imza atan Çimsa olarak, sürdürülebilirlik prensiplerini iş modelimize entegre ediyoruz.

Uluslararası bir çimento ve yapı malzemeleri şirketi olma hedefiyle yüzümüzü geleceğe dönerken, çimento sektöründeki ilk GRI A+ onaylı sürdürülebilirlik raporunu yayımlamaktan dolayı gurur duyuyoruz.

www.cimsa.com.tr

[f facebook.com/CIMSACEMENT](https://www.facebook.com/CIMSACEMENT) [t twitter.com/cimsacement](https://twitter.com/cimsacement) [in linkedin.com/company/cimsa](https://www.linkedin.com/company/cimsa)

ÇİMSA

“Doğa İçin Harekete Geç”

Dağcılık sporunun yaygınlaştırılmasına odaklanan Zirve Dağcılık Kulübü İstanbul Şubesi, 7-8 Haziran tarihleri arasında “Küçük ve Büyük Erciyes Tırmanışı”nı gerçekleştirdi. Tırmanışa Kayseri Hacılar Beldesi’nden başlayan ekip, ilk gün 2700 metre yükseklikte bulunan Sütdonduran Yaylası’nda kamp yaptı. TEMA gönüllüsü olan kulüp üyeleri, Erciyes Dağı’nın kuzeyindeki dik kar-buz kulvarına ulaştı. Tırmanışlarına dik kulvar ile devam eden ekip, yeni yağan kar örtüsü karşısında iz açma metoduna başvurarak ilerleyişini sürdürdü. Altı buçuk saatlik sürenin ardından zirve yapan 17 sporcu; ekosistemin korunması, gelecek nesillere yaşanabilir bir çevre bırakılması, insan-doğa uyumu konusunda daha fazla çaba gösterilmesi için çağrıda bulundu.

FSC Etiketli Tetra Pak Ambalaj Sayısı 32 Milyar

Gıda işleme ve paketleme çözümlerinde dünya lideri olan Tetra Pak; 2020 çevresel hedeflerine ulaşma yolunda büyük ilerleme kaydetti. Ambalajlarının %75’i aşıptan üretilmiş kartondan oluşan Tetra Pak’ın hedefi %100 oranda FSC sertifikalı karton kullanmak. Bu hedef doğrultusunda şirket 2012’deki sertifikalı karton kullanımını %38’den 2013’te %41’e yükseltti. Geçen yıl tüketicilere ulaşan FSC etiketli Tetra Pak ambalaj sayısı ise 2012’ye göre 5 milyardan fazla artış göstererek 32 milyara yükseldi. Kendi faaliyetlerinden kaynaklanan emisyonlarını 2000 ton CO₂ eşdeğeri azaltan firma, İzmir’de bulunan fabrikasında ise 1999-2013 yılları arasında karbon salımını %47 oranında düşürdü. Tetra Pak, 2020 sonuna kadar karbon emisyon düzeyini, artan üretim rakamlarına karşılık 2013 seviyelerinde tutmayı planlıyor.

Dünya Çevre Günü’nde Neler Yaptılar?

Sürdürülebilir bir gelecek için toplumsal farkındalığın artırılması gerekliliğinden yola çıkan pek çok şirket, 5 Haziran Dünya Çevre Günü’nde çeşitli etkinliklere imza attı. İşte öne çıkan çalışmalardan bazıları...

301 Madencimiz İçin 301 Fidan...

Her yıl Dünya Çevre Günü kapsamında ağaçlandırma faaliyetleri yürüten Viko, bu sene Soma’da hayatlarını kaybeden 301 madencimiz anısına 301 fidan dikme kararı aldı. Ayrıca Viko Endüstri Tesisleri’nde bölgedeki ilkokullardan gelen 300 öğrencinin katılımı ile Çevre Bilinçlendirme Semineri gerçekleştiren

şirket, ofislerinde ise “Çevre Günü’nde El Ele, Atıklar Geridönüşüme” kampanyasını başlattı. Viko’dan gelen bir başka haber ise WWF işbirliğiyle Green Office Projesi’ne başlayacak olması...

Boyner Mağazası, Öğrencilerin Düşündeki Doğaya Büründü

Türkiye’deki alışveriş ve yaşam kültüründe önemli yeniliklere imza atan Boyner Büyük Mağazacılık, doğa konusundaki toplumsal farkındalığın artmasına katkı sağlayan bir çalışma gerçekleştirdi. Özel Üsküdar SEV İlköğretim Okulu, Viranşehir Cumhuriyet Ortaokulu, Viranşehir Uluğ Bey Ortaokulu, Viranşehir Anadolu Öğretmen Lisesi, Cizre Ahmet El Cezeri

Ortaokulu, İstanbul Tuzla Evliya Çelebi Ortaokulu ve İstanbul Başakşehir Tepe Ortaokulu öğrencilerinin Dünya Çevre Günü için yaptığı resimlerden oluşan “Düşündeki Doğa” isimli çalışma, 7 Haziran tarihinde Şaşkımbakkal Boyner mağazasının dış cephesine asıldı. Çocukların doğa konusundaki duygularını yansıtan çalışma, 10 Haziran tarihine kadar sergilendi.

“Çevre Bizim, Sahil Bizim”

Çevre temizliği bilincini geliştirmek amacıyla 5 Haziran Dünya Çevre Günü’nde bir sosyal sorumluluk projesine imza atan **Migros Grubu**, İstanbul Anadolu yakasının en yoğun sahillerinden **Caddebostan’ı, çalışanlarının gönüllü katılımıyla temizledi.** “Çevre Bizim, Sahil Bizim” sloganıyla yola çıkan etkinlikle Migros Grubu çalışanları; sahil şeridindeki atık kâğıt, cam ve plastikleri toplayarak herkesi çevre konusunda duyarlı olmaya davet etti. Migros çalışanları ayrıca sahil hattındaki mağazalarda kuruyemiş reyonlarına ve kasalardan kuruyemiş alışverişi yapan müşterilere de ücretsiz poşet dağıttı. Bu çevre hareketine 7 Haziran’da **Deniz Temiz Derneği (TURMEPA)** de destek verdi.

Yurtdışı Gönderiler Şimdi Fidan...

Lojistik sektörünün önde gelen şirketlerinden **DHL Express**, müşterilerinin gönderim sürecinde yarattıkları karbon ayakizini, 7 ülkedeki 8 ayrı çevre projesine kaynak aktararak dengelemeye çalışıyor. Türkiye’de de bu yönde çalışmalarına devam eden şirket, 5 Haziran’da gün boyunca yapılan gönderilerden elde edilen gelirin belli bir kısmını **ÇEKÜL 7 Ağaç Ormanları**’na bağışladı. Bu bağışlarla **İzmir Ödemiş’te oluşturulacak hatıra korusu** ile bir haftalık karbon salımı da dengelenmiş olacak. İklim korumayı stratejilerinin odak noktası haline getirdiklerini belirten **DHL Express Türkiye CEO’su Markus Reckling**, şu açıklamayı yaptı: “Dünya Çevre Günü’nde bir kez daha çevrenin öneminin altını çizip, iklim dostu taşımacılığın bir kültür haline gelmesini hedefliyoruz. Bu yıl, geleceğimiz için bir hatıra korusu oluşturarak çevreye verdiğimiz değerın altını bir kez daha çizmek istedik.”

Roche Çalışanları Temiz Sokakları Fotoğrafladı

Roche Türkiye çalışanları tarafından kurulan “çevre” ve “fotoğraf” kulüplerinin, çevre koruma bilincini artırmak amacıyla düzenlediği **“Temiz Fotoğraf”** yarışmasının ödülleri 5 Haziran Dünya Çevre Günü’nde sahiplerini buldu. Roche Türkiye Merkez Ofisi’ndeki törene Roche Türkiye Genel Müdürü Adriano Treve, WWF Türkiye Genel Müdürü Tolga Baştaç ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Öğretim Üyesi ve Roche Türkiye Fotoğraf Kulübü Eğitmeni Kamil Fırat ile Roche çalışanları katıldı. 55 Roche çalışanının başvurduğu **yarışmanın birincisi “Yalın Ayak” isimli fotoğrafıyla Cenk Taşköyan, ikincisi “Mardin Çöpçüsü” adlı çalışmasıyla Ünal Kaygusuz, üçüncüsü de “Sokaktan Yansıyan Hayat” karesiyle Serpil Aydın** oldu.

Türk Telekom, 1 Saatliğine Bilgisayarları Kapattı

Dünya Çevre Günü etkinliklerine katılan bir diğer şirket de **Türk Telekom** oldu. 81 ildeki tüm ofislerinde 1 saat süre ile bilgisayar monitörlerini ve yazıcıları kapatan şirket, böylece **6.315 Kwh’lik enerji tasarrufu** sağladı. 2010-2013 yılları arasında Karbon Saydamlık Projesi (CDP) kapsamında Türkiye’de telekomünikasyon sektöründe raporlama yapan ilk ve tek şirket olan Türk Telekom, müşterilerine sunduğu BuluTT ürün ailesi hizmeti, 33 binasında kurduğu otomasyon sistemleri, karbon salımını yılda 1,7 milyon kg CO₂ düşüren araç filosu, kâğıt tüketimini azaltan eİTT projesi ve yenilenebilir enerji çalışmaları kapsamındaki Santral Dönüşümleri, Fiberkent Projeleri, Free-Cooling Klima Sistemler ve Bina- Salon Optimizasyonları gibi projeleriyle de çevre korumaya yönelik önemli adımlar atıyor.

Bu da mı Gol Değil Sayın Çevreciler?

Futbolu temizlemekten bahsetmenin tam zamanı değil mi? Brezilya'daki Dünya Kupası, yerküredeki tüm futbolseverleri, adeta ışığa koşan pervaneler gibi kendine çekerken, Greenpeace de boş durmadı ve futbol üzerinden, dünyanın en büyük spor malzemeleri üreticilerini, ürünlerini zararlı kimyasallardan arındırması için sahalara davet etti. "Detox Football" kampanyası şimdiden önemli mesafeler katetmiş gibi. Firmalar taahhütlerini vermeye başladı bile!

 Devin BAHÇECİ

Sizler bu yazıyı okuduğunuzda, artık Radikal diye bir gazete sadece “online” şekilde yayın hayatına devam ediyor olacak. Yıllardır her Salı kesinlikle Radikal gazetesi alırım ve büyük bir hevesle arka kapağı açar, **Tanıl Bora**’nın futbol üzerine yazdığı yazıyı bir çırpıda okurum. Futbola tutku duyan biri olarak benim için onun yazıları eşsiz kıymete sahiptir.

“Detox Football” hakkında yazmaya karar verdiğimde de aklıma ilk olarak Tanıl Bora’nın 22 Ağustos 2012 tarihinde kaleme aldığı “Müşteriye Eziyet” başlıklı yazısı geldi. Tanıl Bora, bu yazıda “Futbol endüstrisi taraftarı müşterileştiriyor. Bari biraz ‘müşteri dostu’ olsa!” diyordu.

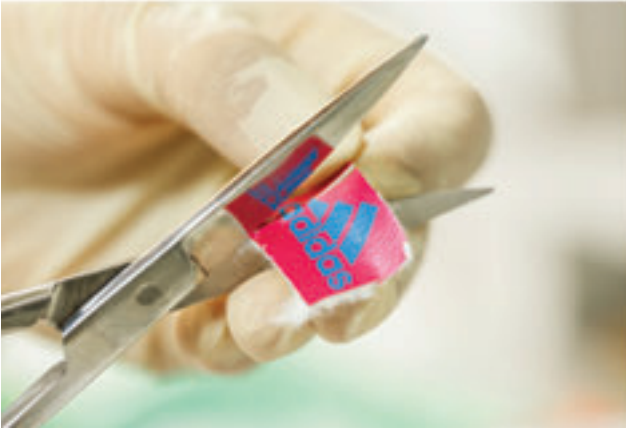
Futbolcular, her geçen gün biraz daha metalaşırken ve pazarlanan ürünlere dönerken, futbol da zengin kulüp sahipleri ve sponsorları ile daha da bir kapitalistleşiyor. Spor gazetelerini incerseniz haberlerin büyük çoğunluğunun oyuncuların aldıkları maaşlar ve bonservis ücretlerinden ibaret olduğunu görürsünüz.

Dünyanın en çok ilgi çeken oyununun bir pazarlama stratejisi ile taraftarları müşteri yerine koyan bir yapıya bürünmesi, üzücü de olsa ne yazık ki pek şaşırtıcı değil.

İktisatçı-yazar Mustafa Sönmez’in futbol endüstrisine dair şu analizi de dikkate değer: “Özellikle, son 30 yıldır eğlence sektörünün en önemli alt dallarından biri durumuna gelen, yazılı-görsel basın, reklamcılık, bahis oyunları ile çapraz ilişkiler içinde daha çok metalaşmış ticarileşen futbol, artık her yerde bir ‘endüstri’ olarak adlandırılırken, kitlelerin futbol sevgisi her gün biraz daha paraya tahvil ediliyor. Seyri, hem TV ekranlarından hem tribünlerden, büyük para ediyor. Stadyumlar, artık birer AVM gibi. Futbol yıldızlarıyla özdeşleşme, forma satışları vs. para ediyor. Futbol, ayrıca önemli bir reklam mecrası, reklamlar oluk oluk akıyor. Turizme katkısı, ideolojik ve politik yeniden üretime katkısı da futbolun diğer ‘dışsal ekonomileri’...”

Yerküredeki milyonlarca iklim dostu ve eşitlikçi futbolsever, bir yandan maçları heyecanla izlerken, diğer yandan Brezilya’daki Dünya Kupası protestolarını ve adalet taleplerini takip etti...

“Spor Giyim Markalarına Kırmızı Kart”

Tüm bu futbol endüstrisi tartışmalarında aslında gözümüzden kaçan veya ilğimizi çekmeyen başka bir boyut da var. Futbol, bir yandan futbolcuları metalaştırıp taraftarlara farklı katmanlarda pazarlarken, öte yandan da forma, futbol topu gibi ürünlerin üretiminde kullanılan kimyasallar ile ciddi bir çevre kirliliği yaratıyor.

İşte Greenpeace'in “Detox Football” adlı kampanyası, bize futbol endüstrisi diye tabir ettiğimiz bu buzdağının görünmeyen yüzünü gösteriyor. Şimdiye kadar belki de hiç düşünmediğimiz bir noktaya; forma, ayakkabı ve futbol topu gibi ürünlerde kullanılan zararlı kimyasallara işaret ediyor.

Bu kimyasallardan biri PFC'ler (Per- and polyfluorinated chemicals). Eldiven, ayakkabı, forma, futbol topu gibi ürünlerin su ve yağ geçirmez olmasını sağladığı için pek çok firma tarafından kullanılan

bu kimyasallar, hem insan sağlığını tehdit ediyor hem de çevreye büyük ölçüde zarar veriyor. Doğada kolay kolay çözülmeyen bu kimyasalların kalıntıları, bugün ne yazık ki insanların yaşamadığı bölgelere kadar ulaşmış durumda. Greenpeace, başlattığı kampanya çerçevesinde Dünya Kupası öncesinde dünya kamuoyunun dikkatini çekmek için bir rapor da hazırladı. Mayıs ayında yayımlanan “Spor Giyim Markalarına Kırmızı Kart” (A Red Card for Sportswear Brands) başlıklı raporda konuya şöyle temas ediliyor: “Kolaylıkla yaygınlaşabilme özelliklerinden dolayı PFC'lere birçok karasal ve su ekosisteminde rastlanıyor, aynı zamanda birçok ülkede insan kanı ve sütünde de PFC'ler karşımıza çıkıyor. Çalışmalar, PFC'lerin hem çocuklarda hem de yetişkinlerde hormonlar üzerinde olumsuz etkileri olduğunu, üreme ve bağışıklık sistemine hasar verdiğini gösteriyor. Aynı zamanda kanserojen etkilere de sahiptir.”

Greenpeace'in “Detox Football” adlı kampanyası, bize futbol endüstrisi diye tabir ettiğimiz bu buzdağının görünmeyen yüzünü gösteriyor. Şimdiye kadar belki de hiç düşünmediğimiz bir noktaya; forma, ayakkabı ve futbol topu gibi ürünlerde kullanılan zararlı kimyasallara işaret ediyor.

Mis gibi domates lezzeti hep sürsün diye,
Knorr sürdürülebilir tarımı destekliyor.

Çiftçi
eğitimi

Güvenilir
tohum

Sağlıklı
toprak

Damla
sulama

Greenpeace'in Adidas, Nike ve Puma'nın 18 farklı ülkeden alınan toplam 31 futbol ürünü inceleyen araştırma, tüm ürünlerde farklı seviyelerde de olsa zararlı kimyasalların kullanıldığını ortaya koydu.

PFC'ler, **Kalıcı Organik Kirleticilere İlişkin Stockholm Sözleşmesi** tarafından da kalıcı organik kirleticiler olarak sınıflandırılmış durumda.

Tüm Ürünlerde Zararlı Kimyasallara Rastlandı

Kampanya kapsamında gündeme getirilen bir diğer kimyasal ise **NFC'ler**

(Nonylphenol ethoxylates / nonylphenols). NFC'ler, tekstil ürünlerinde yüzyeinde etkin madde olarak kullanılıyor ve doğada kolaylıkla nonylphenol (NP) denilen bir kimyasala dönüşüyor. NP, PFC gibi hormonal dengeyi bozan ve ciddi sağlık risklerine sebep olan toksik bir madde. Yapımında NFC kullanılan malzemeler, yıkandıklarında NP olarak atık sulara karışıyor. Birçok AB ülkesi NFC kullanımına sınırlama getiren düzenlemeleri yasal mevzuatlarına sokmuş durumda. Tabii PFC ve NFC'lerin yanı sıra futbol malzemelerinde kullanılan daha birçok kimyasal da var.

Greenpeace'in Spor Giyim Markalarına Kırmızı Kart adlı raporu öncesi yaptığı araştırmada Adidas, Nike ve Puma'nın 18 farklı ülkeden alınan toplam 31 futbol ürünü incelendi. İncelenen ürünler arasında 21 krampon, yedi forma, dört çift kaleci eldiveni ve bir futbol topu bulunuyor. Sonuç ise oldukça ürkütücü: Tüm ürünlerde farklı seviyelerde de olsa zararlı kimyasallar var. Bu ürünleri giyiyor, bedenimiz ile doğrudan temas etmelerine izin veriyoruz. (Şahsen ben her gittiğim ülkede bence endüstriyel futbola direnen **St. Pauli ve Livorno** gibi kulüplerin formalarını satın alıyor ve giyiyorum.)

Futbolu bu kimyasallardan arındırmamız gerekiyor. Keza bu kimyasallar sadece futbolu, futbol ürünlerini değil, bizleri ve doğayı da zehirliyor.

Greenpeace'in kampanyası olumlu sonuçlar vermeye başlamış gibi. Kampanya kapsamında Meksika'dan Güney Kore'ye birçok yerde gerek tribünde gerek sokakta yapılan çalışmalar ile Adidas, 2017 sonuna kadar ürünlerini %99 oranında PFC'lerden arındırmayı taahhüt etti. 2020 yılının sonunda ise tüm Adidas ürünleri tamamen PFC'siz olacak. Adidas ile başlayan bu gelişmeyi umarız Nike, Puma ve Umbro gibi markalar da izler.

Bu arada siz de kampanyada işin ucundan tutmak isterseniz www.detoxfootball.org adresine girerek ilk adımı atabilirsiniz. ○

“Nasıl oluyor da bir kâğıt firması
ormanları yok etmeden kâğıt üretiyor?”
diye sorduğunuzu duyar gibiyiz.

Şöyle anlatalım:

Kâğıt üretimi için kullandığımız selülozu sadece endüstriyel amaçlı yetiştirilen ağaçlardan
üreten sertifikalı tedarikçilerden temin ediyoruz.

Selüloz üretiminde endüstriyel amaçlı yetiştirilen ağaçlar kullanıldıkça
yerlerine yeni ağaçlar dikiliyor. Böylece doğal ormanlardaki ağaçların sayısı hiç azalmıyor.
Bu işlemle doğal ormanlara hiçbir zaman dokunmuyor,
kâğıt üretiminin hiçbir sürecinde bu ormanlardaki ağaçları kullanmıyoruz.

Sofia ormanları yok etmez

 Lila
KAĞIT

Bees & Biz

İnsanlık daha dünya sahnesine çıkmadan önce var olan arılar, son yıllarda toplu ölüm haberleriyle gündeme geliyor. Tarımda kullanılan kimyasallar, arılara besleme amaçlı verilen mısır şurupları ve iklim değişikliği bu yok oluşun en önemli müsebbiplerinden. Yani kısaca biz... Arı ölümlerinin önüne geçmek amacıyla “Kovanımı İzliyorum” projesini hayata geçiren İstanbul Teknik Üniversitesi’nin çalışması, bu anlamda büyük önem arz ediyor...

 Füsun AKAY

Bazı sözler vardır, önemi yıllar sonra anlaşılır... Bilim insanı **Albert Einstein**’ın şu cümleleri gibi: “Eğer arılar yeryüzünden kaybolursa insanın sadece dört yıl ömrü kalır. Arı olmazsa döllenme, bitki, hayvan ve insan olmaz...”

Korkmayın, henüz son dört yıl içinde değiliz.

Ama tehlike çanları çalmaya başladı... Dünya çapında, özellikle Kuzey Yarımküre’de giderek artan arı ölümleri, hem bilim çevrelerini hem de arıcılık yapan ülkeleri tedirgin ediyor. 2017’de Türkiye’de düzenlenecek olan **Dünya Arıcılar Birliği Kongresi (API-MONDIA)** için ön incelemede bulunmak amacıyla İstanbul’a gelen **Dünya Arıcılar**

Birliği Başkanı Gilles Ratia'nın verdiği bilgiye göre, %10 oranındaki arı ölümleri normal kabul ediliyor. Ancak bu rakam, günümüzde %20'lere çıkmış durumda. Hatta kimi ölkelerde bu seviye dahi aşıldı. Son sekiz yılda 10 milyonun üzerinde arı kovanı yok olan ABD'de balarısı ölümleri 2013'te %31 seviyesine çıktı. Bu oran, Kanada'da 2013 yılının ilk 9 ayında %28,6 olarak saptanırken, İngiltere'de rekor seviyede, %34 şeklinde gerçekleşti.

Bakanlık: "Kabul Edilebilir Seviyede"

6 milyon koloni varlığıyla Çin'den sonra dünyada ikinci sırada yer alan Türkiye'de ilk toplu arı ölümleri ise 2007 yılında arıcılık sektörünün önde gelen şehirlerinden Hatay'da yaşanmış ve 32 bin koloni yok olmuştu. Ancak ülke genelindeki arı ölümlerini ortaya koyan net istatistik veriler elimizde yok. Dünya çapında ciddi boyutta toplu ölümlerin gerçekleştiği 2006-2007 yıllarında **TEMA Vakfı'nın** yaptığı bir araştırmaya göre söz konusu yıllarda iki kış boyunca Adıyaman, Ardahan ve Ankara'da %50-60 oranlarına varan arı ölümleri yaşandı. 2007-2008 kışlarında Türkiye genelinde kaybedilen koloni miktarı %50'nin üzerinde gerçekleşti. Son bir-iki yıldır çeşitli bölgelerden gelen haberler de toplu ölümlerin devam ettiğini ortaya koyuyor. Geçtiğimiz Mart ayında açıklama yapan **Osmaniye Arıcılar Birliği Başkanı Emin Gaffaroğlu**, Osmaniye ve Adana'nın Ceyhan ilçesinde bazı bölgelerde kovanlardaki arıların %30-40'ının telef olduğunu, toplu ölümler nedeniyle yıllık bal üretiminde %50'ye varan kayıp öngördüklerini belirtiyor. **Aydın Arı Yetiştiricileri Birliği Başkanı Zeki Altın** ise mevsimlik normal ölümün çok ötesinde bir ölüm yaşandığını söyleyerek, bunun müsebbibi olarak tarımsal ilaçları ve sulama birlikleri tarafından kanallardaki yosunlaşmayı önlemek için kullanılan kimyasalları gösteriyor.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na göre ise durum sanıldığı kadar vahim değil... Aralık 2013'te CHP Genel Başkan Yardımcısı **Sezgin Tanrikulu'nun** verdiği soru önergesini yanıtlayan **Gıda, Tarım**

Dünya Arıcılar Birliği Başkanı Gilles Ratia'ya (sağda) göre arı ölümlerinin temel nedeni, tarımda kullanılan zirai ilaçlar...

ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker, arı ölümleri ile ilgili ihbarın geldiği bölgelerde yapılan çalışmalarda, ölümlerin ülke ortalamasının, yani %10'un altında ve kabul edilebilir sınırlar içinde olduğunu tespit ettiklerini açıkladı. Bilim insanlarının **Koloni Çöküş Hastalığı (Colony Collapse Disorder-CCD)** olarak adlandırdığı koloni yok oluşlarının Türkiye'de görülmediğini söyleyen Eker, Bakanlığın konuyu daha iyi takip etmek amacıyla uzmanlarla birlikte çalışmalar yürütüldüğünü de dile getirdi.

İklim Değişirken Arılar Ne Yapıyor?

Peki, arı kolonilerinin ani yok oluşu neden kaynaklanıyor? Nasıl engellenebilir? Bilim dünyasının bu soruya net ve tek bir cevabı yok ancak araştırmalarda kayda değer ve çeşitli bulgular var. **Dünya Arıcılar Birliği Başkanı Gilles Ratia'ya** göre bu durumun temel nedeni, tarımda kullanılan zirai ilaçlar. Ayrıca arılara kış döneminde

Polenleri Arka Bacaklarıyla Taşıyorlar

Arılar sadece bal, polen, propolis, arı sütü, arı zehiri gibi ürünleriyle değil, tarımsal üretimde polenleşmeyi sağlamasıyla hayati bir öneme sahip. Örneğin sadece ABD’de 90 çeşit mahsulün üretimi, arıların bu faaliyetlerine bağlı. Peki, bu görevi nasıl yerine getiriyorlar? Arının vücudu ve bacakları, poleni tutup taşıyabilmelerini sağlayan kıllarla kaplı. Arının arka ayaklarında,

poleni kovanına taşıyabildiği bir nevi sepetler var. Arılar, bitkiyi ziyaret ederken dişi kısmını (stigma) bacaklarıyla fırçalayarak taşıdıkları polen taneciklerini bıraktığında çapraz polenleşme gerçekleşiyor. Polenleşme bir bitki için çok kritik, çünkü canlılığını bu şekilde sürdürebiliyor. İşte çalışkan arılar, yediğimiz sebze-meyvenin yaklaşık %60’ını bu şekilde bizlere taşıyorlar...

Arı ölümlerinin iklim değişikliğiyle olan bağlantısı da neredeyse kesin olarak kanıtlanmış durumda. Dünya Meteoroloji Örgütü Direktörü Michel Jarraud’un “Zaman tükeniyor” uyarısı da aradaki bağlantıya işaret ediyor.

besleme amaçlı verilen mısır şurupları da arıların bağışıklığını düşürerek ölüme yol açıyor. Maryland Üniversitesi ve ABD Tarım Bakanlığı’nın ortaklaşa yaptığı bir araştırmada ise arıların, **pestisit** (bitki zararlısı öldürücü) ve **fungusit** (mantar öldürücü) taşıyan polenleri kovanlarına götürdüklerini ortaya koydu. Amerika’daki Beltsville Bee Laboratory’nin çalışması da çok farklı değil. Araştırma sonunda koloni çöküşüne uğrayan arı kovanlarında bazı zehir karışımlarına rastlanmış. Bu tarım ilaçlarından biri de fungusitler.

Arı ölümlerinin iklim değişikliğiyle olan bağlantısı da neredeyse kesin olarak kanıtlanmış durumda. **Dünya Meteoroloji Örgütü Direktörü Michel Jarraud**’un “Zaman tükeniyor” uyarısı da aradaki bağlantıyı güçlendiriyor. İklim Değişikliği kaynaklı sıcaklık artışının, arı nüfusunun yerleşik olduğu bölgelerden kuzeye doğru göç etmesine neden olduğu biliniyor. Bu göç, farklı tip arı kolonilerinin karşılaşmasını veya yeni gelinen bölgede uygun şartları bulamamalarına neden olabiliyor. Toplu ölümlerin arkasında, iklim değişik-

liği kaynaklı bir başka neden de, ani sıcaklık dalgaları. Uzun dönemli kuraklıklar da arıların ekosistemlerini oldukça olumsuz şekilde etkileyebiliyor. Uzun lafın kısıası, bozulan iklim istikrarı ile arı ölümleri arasında neredeyse kesin bir bağ var.

Kovanlar GPS ile İzlenebilecek

“Tarım sistemini bir arada tutan tutkal” olarak nitelendirilen arılar, bilindiği gibi polenleri taşıyarak bitkilerin döllenmesine önemli katkılarda bulunuyor. Çiçeklerin cezbedici renklerinin temel sebeplerinden birinin de, arıları mıknatıs gibi kendine çekme ve böylelikle tozlarını ve dolayısıyla genlerini yayma içgüdüğü olduğu iddia ediliyor. Meyve ve sebzelerin yaklaşık %60’ının onların polenleri yaymasına bağlı olduğunu düşünürsek, Einstein’ın da dikkat çektiği gibi arılar hayati bir önem taşıyor hepimiz için. Bu bilgiden yola çıkan İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ), arı ölümlerinin önüne geçmek ve arı ürünlerinin modern tekniklerle sürdürülebilir şekilde üretilmesini sağlamak amacıyla “Kovanımı İzliyorum” projesini hayata geçirdi ve “Kovan Takip Sistemi”ni tasarladı. Biz de İstanbul Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen bu projenin detaylarını öğrenmek için **İTÜ Gıda Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Dilek Boyacıoğlu**’nun görüşlerine başvurduk.

Arı ölümleri konusunda endişelerinin arttığını dile getiren Prof. Dr. Boyacıoğlu, iyi tarım uygulamaları ve modern tekniklerin kullanımıyla arı ölümlerinin önemli ölçüde azalacağı görüşünde. “Kovanımı

“İzliyorum” projesinin hedefinin de bu olduğunu vurgulayan Boyacıoğlu, “Proje kapsamında tasarlanan ‘Kovan Takip Sistemi’ ile kış aylarında sıklıkla yaşanan ve arı ürünlerinin verimlerini etkileyen arı ölümlerini önlemeyi hedefliyoruz. Bu sistem sayesinde, bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanarak arıcılarımızın uzakta kovanlarını takip etmesi ve kovanda meydana gelen değişimleri izlemesi mümkün olacak. İTÜ’nün geliştireceği cihaz, kovan içerisine monte edilebilecek ve GPS ile **kovanların lokasyonu, sıcaklığı, rutubeti, arıların ses düzeyi** bilgileri elde edilebilecek. Bu cihaza sahip olan arıcı, web üzerinden veya akıllı telefonundan kendisine verilen özel kullanıcı adı ve şifre ile portaldan giriş yaparak kovanlarının durumlarını anlık kontrol etme şansına sahip olacak. Sistemin bir diğer özelliği de geliştirilecek yazılım ve cihaz ile kovadaki değerlerin arıcının cep telefonuna SMS ile bildirilecek olması. Böylece arıcılar, kovanlarına anında müdahale edebilecek ve arı ölümlerinin önüne geçebilecek” bilgisini veriyor. Bunun yanında GPS sayesinde kovanların çalınıp çalınmadığı veya çalındıysa nereye götürüldüğü de takip edilebilecek.

Arılar Sadece Bal Yapmıyor...

Projenin sadece Türkiye için değil, dünya arıcılığı için de önemli bir yenilik olacağına altını çizen Prof. Dr. Boyacıoğlu, bu teknoloji sayesinde arı ürünlerindeki verim sorununun çözülmesinin de mümkün olacağı görüşünde. Türkiye bugün, sahip olduğu mevcut arıcılık potansiyelinden yeteri kadar faydalanamıyor. 6 milyonluk koloni varlığıyla dünya ikincisi olsa da, Türkiye kovan başına ortalama 16-20 kg’lık bal verimi ile ilk 10 ülke arasında. Öte yandan kovandan alınan tek ürünün

İTÜ Gıda Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Dilek Boyacıoğlu, “Kovan Takip Sistemi” ile arı ürünlerindeki verim sorununun çözülmesinin de mümkün olacağı görüşünde.

Arı Benson, İnsanlara Dava Açıyor

Arıların olmadığı bir dünyada ekolojik denge nasıl bozulur, insanlık bundan nasıl etkilenir? Tüm bunların cevabını eğlenceli bir dille anlatan 2007 yapımı animasyon filmi **Bee Movie**'nin (Arı Filmi) senaryo yazarlarından biri dünyaca ünlü Amerikalı komedyen Jerry Seinfeld. Yönetmenliğini ise Steve Hickner ve Simon J. Smith'in üstlendiği filmin başkahramanı **Barry**

B. Benson, arıların ürettiği ballara insanların zorbalıkla el koyduğunu ve sonra da afiyetle yediğini keşfeder. Seinfeld'in sesiyle de hayat verdiği Barry B. Benson, bunun üzerine insanlara dava açmaya karar verir ve olaylar gerçekten beklenmedik şekilde ilerler. Spoiler vermeyelim ama hâlâ hayatta olduğumuza göre, arılar haklı davalarını bir şekilde kazanmayı başarıyorlar...

neredeysse sadece bal olmadığını da belirtelim. Oysa arıların **propolis**, **polen**, **arı sütü** ve **arı zehri** gibi çok önemli başka ürünleri de var. Ayrıca bal arılarının bitkisel üretimde tozlaşmanın sağlanması amacıyla, özellikle seralarda kullanılmaları da Türkiye'de yeterince yaygın değil.

Boyacıoğlu, projenin diğer getirilerini ise şöyle özetliyor: "Bu proje, **İstanbul İli Arı Yetiştiricileri Birliği**'nin ihtiyaçları temel alınarak ülkemiz arıcılığını dünyada farklı bir noktaya taşıyacak. Aynı zamanda oluşturduğumuz portal aracılığıyla Birliğe kayıtlı arıcılara ait bilgilerinin güncelliği sağlanacak. Üreticilerin gezginci arıcılık mı, yoksa sabit arıcılık mı yaptığı, hangi bölgelerde üretim gerçekleştirdiği, arılı kovan sayısı, hangi arı ürünlerinin ürettiği, kovanlarındaki hastalık durumu gibi konularda bilgi sahibi olunacak. Böylece, arıcılar ile Birliğin iletişimi ve sorunlara karşı yeni projelerin üretilmesinin kolaylaşacağını düşünüyoruz. Dolayısıyla bu portal, üyelerle interaktif bilgi alışverişini sağlayacak. Son olarak arıcılarımızın sıklıkla yaşadıkları sorunlardan biri olan kış aylarında hırsızlık nedeniyle kovanlarını kaybetmeleri ve ekonomik olarak güçlük yaşamaları sorununa çare olabilmeyi hedefliyoruz. Proje kapsamında **Beykoz, Çatalca, Kartal** ve **Şile** ilçelerimizde denemeler gerçekleştiriliyor. Sistemin arıcılarımız tarafından kullanılabilirliğini sağlamak için eğitimler düzenlemeye başladık. Yurtdışında da dahil olduğumuz ağlar vasıtasıyla bu sistemi tanıtmaya devam edeceğiz."

Hiç kuşkusuz, İstanbul Teknik Üniversitesi'nin yürüttüğü bu proje sadece Türkiye için değil, tüm dünya için çok değerli. Ancak insanlığın ortaya çıkmasından çok önce var olduğu bilinen arıların ölümlerini tek başına önleyemeyeceği de aşikâr. Projenin sürdürülebilir olması ve tam anlamıyla verimlilik sağlayabilmesi, zararlı kimyasalların devre dışı bırakılması ve iklim değişikliğinin kontrol altına alınması gibi insanlığın çevresel izlerinin azaltılmasına bağlı. Ağzımızdan bal damlamayacak ama, Dünya Meteoroloji Örgütü Direktörü Michel Jarraud hiç de haksız değil: Zaman gerçekten de tükeniyor... ○

Sokağın Müziği

-“Açık Radyo.”
94.9

Çimsa'dan 2020 Sürdürülebilirlik Taahhütleri

2012 yılına ilişkin Sürdürülebilirlik Raporu'nu GRI A+, yani dış denetim onaylı yayınlamayı başaran ilk Türk çimento şirketi olan Çimsa, şimdi de entegre raporlamaya hazırlanıyor. Uluslararası Çimento Sürdürülebilirlik Girişimi'ne (Cement Sustainability Initiative - CSI) üye olan ilk Türk şirketi olduklarını belirten Çimsa Genel Müdürü Mehmet Hacıkamiloğlu, 2020 yılına dair taahhütlerini EKOIQ okurlarıyla paylaştı.

Çimsa olarak 2012 yılına ilişkin Sürdürülebilirlik Raporlamanızı GRI A+ onaylı olarak yayınladınız. Bu (+) işareti, raporun dış denetimden geçtiği anlamına geliyor ve sanırım bunu başaran ilk Türk çimento şirketi oldunuz. Nasıl bir süreç yaşadınız raporlama sürecinde, biraz bilgi verebilir misiniz?

Sürdürülebilirlik hedeflerimizi kurumsal sorumluluklarımızla ilişkilendirmek, çalışmalarımıza ilişkin performans göstergelerini takip sistemlerimize dahil etmek, yönetim sistemimizin bir parçası. Kurduğumuz yönetim sistemleri ve diğer girişimlerimiz, sürekli olarak performansımızı iyileştirmemize yardımcı oluyor. Çimsa için sürdürülebilir ve kârlı büyüme, ana hedefler arasında yer alıyor. Ülke ekonomisi için yarattığımız doğrudan katma değerini yanı sıra enerji verimliliği politikasıyla atıktan enerji üreterek tasarruf ediyor ve enerji kaynakları anlamında yurt dışına bağımlı olan ülkemizin enerji ithalat ihtiyacını düşürerek, Türkiye ekonomisine dolaylı katkıda bulunuyoruz.

Sürdürülebilirlik raporumuz, öncelikle içinde bulunduğumuz sektörü ve operasyonlarımızı çok iyi tanıyan, şirket içindeki fonksiyonların sorumlularının yer aldığı bir ekip liderliğinde hazırlanıyor. Ayrıca üst yönetimle toplantılarla bizzat bir araya gelinerek, destek ve onay alıyor. **Sürdürülebilirlik raporu, aslında bir şirketin sürdürülebilirlik konularını stratejisine nasıl entegre ettiğini yansıtan bir araçtır.** Tabii şirketin gelişim ve faaliyetlerine de yön verir.

Raporlarımızı hazırlarken dikkat ettiğimiz temel alanları aslında üç noktada toplayabiliriz:

İlki; biz kimiz ve sürdürülebilirlik etkimiz nedir? Çevre - toplum - ekonomi konularında etkilerimizin en fazla olduğu alanların iyi tanımlanması son derece önemli.

İkincisi; paydaşlarımız kimler ve

beklentileri nelerdir? Bir şirketin kendi paydaşlarını ve beklentilerini çok iyi bilmesi ve diyalogunun açık olması gerekiyor.

Ve üçüncüsü; paydaşlarımızın beklentilerini ve küresel/ulusal gelişmeleri de dikkate alarak iyileştirme yapmamız gereken konu/alanlarda performansımız nedir? Hedeflerimizi nasıl iyileştirilebiliriz? Sürdürülebilirlik temelli iyileştirme çalışmalarının ve hedeflerinin yer alması ve yıllar bazında bu performansın takip edilebilmesi bizim için olmazsa olmaz.

Raporunuzda ileriye dönük bazı taahhütleriniz de var. Bu taahhütler, sürdürülebilirlik yoluna giren ve bu konuda raporlama yapan şirketler için kritik öneme sahip. Bize biraz bu taahhütlerden bahsedebilir misiniz?

Daha yaşanabilir bir dünya yaratılması adına iş dünyasına büyük sorumluluk düştüğüne inanıyoruz. Sektörün önemli bir oyuncusu olarak, büyümeyi sürdürülebilir kılmak, değişen dünya koşullarında, müşterilerimizin ve çalışanlarımızın farklılaşan ihtiyaçlarına, iş ortaklarımızla birlikte geliştirdiğimiz ürün ve hizmetlerle hızlı bir şekilde çözüm üretmek hedefiyle çalışıyoruz. Son 5 yılda 115 milyon TL çevre yatırımı gerçekleştirdik. Bunun 106 milyon TL'si 2009-2012 yılları arasında gerçekleşti. Son dönemdeki yatırımlarımız arasında, Mersin 1. ve 2. üretim tesislerindeki **Atık Gazdan Elektrik Üretim Projesi**, Eskişehir 2. üretim hattında kurulmuş olan Hot Disc Otomatik Atık Besleme Sistemi ve **ATY (Atıktan Türetilmiş Yakıt)** Hazırlama Tesisi, Kayseri, Mersin 1. - 2. tesis ve Eskişehir 2. tesis fabrikası döner fırın elektrofiltrelerinin torbalı filtrelere dönüşümü, çimento, hazır beton ve agrega tesislerimizde tozsuzlaştırma ve çevre yatırımları öne çıkıyor. Son beş yılda toplam alternatif

hammadde kullanımımız ise 128 bin tondan 266 bin tona ulaşarak ikiye katlandı. Toplam alternatif yakıt kullanımımız ise altı kat artarak 7,7 bin tondan 43,1 bin tona ulaştı. Mersin'deki Atık Gazdan Elektrik Üretim Tesisi ile 49 milyon kWh elektrik üretildi.

Alternatif hammadde kullanımında, en büyük payı alan Mersin ve Eskişehir fabrikalarımızda; silis kumu, dolamit taşı, şlam atığı, seramik kırığı, seramik atık çamuru, kalsit tozu, kül ve cüruf kullanılıyor. Fabrikalarımızda II. kategori atık yağlar, sin-

Çimsa'nın taahhütlerinden biri, 2010 yılında ortalama %3,36 düzeyinde gerçekleşen atık ile ikame edilen yakıt oranı değerini 2020 yılında %10,6 seviyesine çıkarmak.

tine atıkları, atıktan türetilmiş yakıt, ömrünü tamamlamış lastik ve kontamine atıklar gibi atıklar alternatif yakıt olarak değerlendiriliyor. 2020 yılına yönelik hedeflerimizi de kısaca şöyle özetleyebiliriz:

- 2010 yılında ortalama olarak %3,36 düzeyinde gerçekleşen atık ile ikame edilen yakıt oranı değerinin, 2020 yılında %10,6 seviyesine ulaşmasını hedefliyoruz.
- Toz salınım değerleri konusunda yapılan torbalı filtre yatırımlarıyla kanunlara uyumun ötesinde bir hedefe ulaştık. Toz NOx değerleri online olarak da izleniyor. 2012 yılında fırınlarımızın %57 olan izlenebilirlik oranının, **2020 yılında %100'e** ulaşmasını hedefliyoruz.
- Rehabilitasyon edilen alan miktarı 2012 yılında 11,5 Ha olarak gerçekleşti. Bunun 2020 yılında 16 Ha'ya ulaşmasını hedefliyoruz.
- Agrega faaliyetlerinde ortam toz-

Mersin 1. ve 2. üretim tesislerindeki Atık Gazdan Elektrik Üretim Projesi, Eskişehir 2. üretim hattında kurulmuş olan Hot Disc Otomatik Atık Besleme Sistemi ve ATY (Atıktan Türetilmiş Yakıt) Hazırlama Tesisi Çimsa'nın son dönemde öne çıkan çevre yatırımları arasında yer alıyor.

larının azaltılması için tesis üstlerinin kapatılmasına yönelik yatırımlar yapıyoruz. Üstü kapalı tesis oranı 2012'de %75 seviyesinde iken, bu rakamın 2020'de %100'e ulaşmasını hedefliyoruz.

Geçtiğimiz aylarda Küresel Raporlama Girişimi'nin (Global Reporting Initiative - GRI) son standartları olan G4'ün tanıtımı için Türkiye'de ortak bir toplantı düzenlenmesine önyak oldunuz. Bu toplantıda, sürdürülebilirlik raporlaması ve yıllık faaliyet raporlamasını birleştiren ve bizce de son derece önemli bir adım olan Entegre Raporlama (ER) da konuşuldu ve Çimsa, Türkiye'den ER sürecine test şirketi olarak girmeyi kabul eden iki kuruluşun biri oldu. Biraz bu konuda bilgi verebilir misiniz?

Biz Çimsa olarak, dünyamızın geleceği için iş dünyasına büyük sorumluluk düştüğüne inanıyoruz.

Bu doğrultuda sürdürülebilirlik yönetimini, çalışma kültürümüzün ayrılmaz bir parçası haline getirdik. Kurumsal kararlarımızı şekillendirirken, her zaman sürdürülebilirlik kriterlerini dikkate alıyoruz ve bu alanda kaydettiğimiz ilerlemeyi kamuoyuyla şeffaf bir şekilde paylaşmayı görev kabul ediyoruz. 2007-2010 yıllarını kapsayan ilk GRI raporunu B seviyesinde hazırladık. 2011 yılını kapsayan raporumuz ilk kez B+ seviyesinde yayınlandı. Şimdi de 2012 yılını kapsayan raporumuz, çimento sektöründeki ilk GRI A+ raporu oldu. Elbette bununla da yetinmeyeceğiz, 2014 yılı sonrasında Entegre Raporlamaya geçmeyi hedefliyoruz.

Önümüzdeki dönemde çalışmalarınızı nerede yoğunlaştırmayı düşünüyorsunuz? Gelecek planlarınıza da kısaca değinir misiniz?

Çimsa olarak sürdürülebilirliği

“Paydaş Katılımı, Önceliklendirme ve Bütünlük”

Raporlamamızı, başından itibaren GRI kurallarına göre yapıyoruz. Geçtiğimiz senelerde GRI G3 ve G3.1 kullandık. Bu yıl G4 hazırlığı içindeyiz. Raporlamamızda aşağıdaki ana konulara özellikle dikkat ediyoruz.

- 🌱 **Paydaşların Katılımı:** Paydaşların tanımlanması, beklenti ve ilgilerinin açıklanması
- 🌱 **Materiality (Önceliklendirme):** Raporlanan konu ve göstergelerin şirketimizin çevresel / sosyal / ekonomik etki ve performans öncelikleri ile paydaşlarımız için önemli ve onların karar ile değerlemelerini etkileyecek içerikte olması
- 🌱 **Sürdürülebilirlik İçeriği:** Raporun, şirketimizin sürdürülebilirlik performansını geniş perspektifte anlatması
- 🌱 **Bütünlük:** Rapor içeriğinde tüm gerekli alanların ve göstergelerin yer alması ve raporun sınırlarının belirtilmesi; çevresel/ sosyal/ekonomik etkilerin yansıtılması; paydaşların kurumu değerleyebilecekleri ve hakkında karar verebilecekleri kapsam ve yeterlikte bilgiye yer verilmesi
- 🌱 **Verilerde denge ve çeşitlilik; kıyaslama; doğruluk/tamlık; güncellik; açıklık; güvenilirlik sağlanması.**

şirketimizin her aşamadaki fonksiyonlarına entegre etmek yönünde kararlı bir şekilde çalışıyoruz. Bu çalışmalarımız sayesinde sürdürülebilirlik konusunda önemli bir platform olan **Çimento Sürdürülebilirlik Girişimi'ne (Cement Sustainability Initiative - CSI)** üye olan ilk Türk şirketi olduk. Bu, içinde bulunduğumuz sektör dinamikleri açısından bakıldığında sürdürülebilirlik anlamında önemli ve öncü bir adım. Sürdürülebilirlik konularının doğru bir şekilde anlaşılması ve yönetilmesinin sektörün büyümesi için bir önkoşul olduğunun bilinciyile çalışan CSI'nin bir parçası olarak, sürdürülebilir geleceğe emin adımlarla ilerleyeceğiz. ○

Ayvayı Yedik mi? Yoksa 12 Milyar İnsanı Besleyebilir miyiz?

Stordalen Vakfı'nın liderlik ettiği ve 26- 27 Mayıs'ta İsveç Stockholm'de düzenlenen EAT Forum, gıda güvenliği hakkında bugüne kadar yapılmış en geniş kapsamlı toplantılardan biri. Vakfın kurucusu Gunhild Stordalen'in da dediği gibi "Basit ve somut çözümlere ihtiyacımız var." Konuşulanlara kulak kabarttığımızda da bu tanıma uyacak adımları atabileceğimizi görüyoruz zaten. Yani her zamanki gibi sorun, kaynaklar değil, o kaynakları kullanan akılda. Velhasıl kelâm, gıda sorununu çözmek o kadar da zor olmayabilir...

 Balkan TALU, balkantalu@gmail.com

National Geographic'in son sayısının iki kelimeli kapak anonsu, aslında her şeyi çarpıcı biçimde özetliyor: "Dünyayı Yedik..." Hakikaten dünya kaynakları, büyük bir hızla artmaya devam eden nüfusu besleyebilecek mi? Artan gıda fiyatları, son 10 yıldır ciddi bir alarm veriyor. Dünyanın büyük kısmı açlık ve kötü beslenmeden muzdaripken, diğer kısmı obeziteden paçayı kurtarmanın yollarını arıyor. Ama her hâlükârda ortada bir gıda ve beslenme sorunu var; hem de gerçekten oldukça ciddi...

Neyse ki sorunlar kadar, sorunları çözmeye niyetli insanlar ve kurumlar da var mavi gezegende. Bu isimlerden biri, tıp doktoru **Gunhild Stordalen...** Son 10 küsur yılını iklim değişikliğiyle mücadele için yenilenebilir enerjiye geçilmesi konusunda çeşitli sivil toplum kuruluşlarında lobi yapmakla geçiren Stordalen'in kurucularından olduğu **Stordalen Vakfı**'nın 26-27 Mayıs tarihlerinde İsveç'in Stockholm kentinde düzenlediği birinci EAT Forum da siyaset, bilim ve sürdürülebilirlik alanlarında uzmanların neredeyse hepsini bir araya getiren en büyük gıda güvenliği toplantılarından biri olarak umut vaat ediyor.

Gunhild Stordalen'in iklim değişikliğiyle mücadele lobileriyle ilgili en şikâyetçi olduğu konulardan biri buzulların erimesi, yüksek karbon emisyonları gibi çok soyut başlıklar üzerinden konuşulması...

Palmye Efsanesi Nasıl Yıkılır?

Stordalen'in iklim değişikliği ile mücadele lobileriyle ilgili en şikâyetçi olduğu konulardan biri; buzulların erimesi, yüksek karbon emisyonları gibi çok soyut konular üzerinden konuşulması. Stordalen için işin somutlaşabilmesi için can simidi haline gelmiş başlıklardan biri olan "palmye yağı" tartışmaları olmuş. Hatırlarsak, bir dönem palmye yağının diğer yağlardan çok daha faydalı olduğu ve iklim değişikliğiyle mücadelede de çözüm olarak lanse edilen biyoyakıt için ideal bir kaynak olduğu yönünde propagandalar yapılıyordu. Serotonin dolayısıyla mutluluk kaynağı olan Nutella da göğsünü gere gere palmye yağı kullandığını söylüyordu. McDonald's ve Burger King gibi zincirler de hem patatase lez-

zet verdiği için hem de diğer yağlardan daha dayanıklı olduğu için (birden fazla kızartmada kararmadan daha çok dayandığından) palmye yağını tercih ediyordu. Fakat şehir efsanesi çabuk yıkıldı. Çünkü palmye yağının elde edilmesi, özellikle Endonezya ve Malezya'da hızlı bir ormansızlaşmayı beraberinde getirdi. Yapılan işlemler, aynı zamanda bölgede türü tehlikede olan orangutanların da yaşam alanlarını tehdit ediyor. Stordalen'in vurguladığı nokta ise palmye yağındaki

doymuş yağ oranının çok yüksek olması ve insan sağlığı açısından ciddi sorun teşkil etmesi. Nedeni ise doymuş yağ oranının fazla tüketiminin, kalp hastalıklarının yanı sıra yumurtalık, meme, prostat ve kolon kanserine yol açabilmesi. Patatesler leziz olmasına leziz olabilir ama bedeli ağır...

Gunhild Stordalen, konferansın hemen öncesinde ABD'de yayımlanan Huffington Post gazetesi için kaleme aldığı makalesinde İsveç'te palmiye yağı karşıtı kampanyanın yeterince ilgi görmediğini, Norveç'te ise tüketicilerin üçte ikisinin palmiye yağından vazgeçtiğini anlatıyordu. Peki, büyük kısmımızın uzun zamandır gıpta ettiği İsveç konuya neden bu kadar duyarsız? El cevap: İsveç'te kampanyalar çevre sorunu, Norveç'te ise insan sağlığı üzerinden yapılıyor. Stordalen de bu nedenle iklim değişikliğinin çerçevesini bir sağlık sorunu olarak kuruyor. Sonuçta insanlar uzun bir gelecekte başına gelebilecek olumsuzluklar yerine, akşam yemekte ne olduğuyla daha çok ilgileniyor.

Gerçekten tabağımızda bundan sonra ne olacak? İnsan kaynaklı serağazı emisyonunun %20 ila %30'u gıda üretimi sırasında gerçekleşiyor. Tatlı su kaynaklarının %70'i de aynı süreçte tüketiliyor. 2050 yılında ise şimdi ürettiğimizden %60 daha fazla gıda üretmek zorunda olacağız. Bu yüzden Gunhild Stordalen, disiplinlerarası bir yaklaşıma ihtiyacımız olduğunu düşünüyor.

Palmiye yağıyla ilgili şehir efsanesi çabuk yıkıldı. Çünkü bu yağın elde edilmesi, özellikle Endonezya ve Malezya'da hızlı bir ormansızlaşmayı beraberinde getirdi.

Doğanın Uyum Sorunu Yok ki!

İnsan sağlığıyla ilgili ezber bozan açılımlardan birini de Norveç'in eski Sağlık ve Dışişleri Bakanı **Jonas Gahr Store** yaptı aslında. Store, konferans sebebiyle Huffington Post gazetesi için kaleme aldığı makalesinde bakın ne diyor: "Ekosistemlerin kendine göre bir iç mantığı var. İnsan faaliyetlerinin etkileri doğa vasıtasıyla sindirilir. Doğanın kendisinin uyum diye bir sorunu yoktur." Store, siyaset alanında görev dağılımını farklı parçalara bölmeyen ne kadar sağlıklı olduğunu ve bu şekilde bir ahenk yakalamanın ne kadar zor olduğunu sorguluyor. Nitekim sorunları belli bir hiyerarşik yapı içinde ele almak artık çok da fazla başarı getiremeyeceğimizi.

Store'a göre sağlık problemleri de (hastalıklar, prematüre bebek ölümleri) doktorlarda ve hastanelerde bitmiyor, meseleye daha bütüncül yaklaşmamız gerekiyor.

Konuşmacıları arasında Bill Clinton'ın da olduğu konferansta sağlıkla ilgili en vurucu sunumlardan biri, İsveç Ulusal Veterinerlik Enstitüsü'nde öğretim üyesi olan Yardımcı Doçent **Christina Greko**'nun, antibiyotiklerin her geçen gün daha işlevsiz hale geldiğini hatırlattığı konuşmasıydı. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) bu yılın Nisan ayında yayınladığı rapora göre artık çok basit bakteriyel enfeksiyonlardan ya da önemsiz yaralanmalardan ölümler yaşanması ihtimali çok fazla. Peki, işi bu hale nasıl getirdik? Greko, bize önce antibiyotiklerin yenilenemeyen kaynaklar olduğunu ve bizim onları israf ettiğimizi hatırlatıyor. Sonra

da kendi uzmanlık alanı olan hayvan sağlığından devam ediyor. Bir hayvana antibiyotik neden verilir? Hastalandığı için veya hastalıktan korunması için. Ancak antibiyotikler, son yıllarda besi yetiştiriciliğinde büyüme amaçlı kullanılıyor ve aslında hayvanların büyümek için antibiyotiğe ihtiyacı yok. Bir de antibiyotik direnci denen sorun var karşımızda. Bakterilerin antibiyotiklere direnç göstermesi en basit hastalıklardan ölme riskimizi artırıyor. Bu arada hastalık tedavisi için antibiyotik kullanmanın mahsuru tabii ki yok ama bu hastalıkların farklı sebeplerinin de olduğunun bilinmesi gerekiyor. Örneğin bir çiftlikteki çok fazla sayıda ineğin, başka bir çiftlikteki diğer hayvanların yanına nakledilmesi hastalığa neden olabiliyor. Bunun sonucunda da antibiyotiğe başvuruluyor. Hayvanları oradan oraya taşımak ve hastalıklarla mücadele etmek yerine başka bir sistem kurmak elbette daha mantıklı olur...

Ne Yiyoruz? Ne Yemiyoruz?

Gerçekten de disiplinlerarası bir konferans olan EAT Forum'un ana konularından biri de israftı. Yemek israfıyla ilgili muhtelif kaynaklar okuyorduk ama forumdaki sunular sayesinde olayın vahametini daha iyi anladık ve aslında çok basit çözümler bulabileceğimizi fark ettik. İşte bu konuyla ilgili önemli tespitlerde bulunan isimlerden biri, İskandinavya'nın en büyük otel zincirlerinden olan **Nordic Choice**'in kurumsal sosyal sorumluluk yöneticisi Cathrine Dehli'ydi. Nordic Choice bünyesinde 170 otel var. Bu otellerde her yıl toplam 7 milyon müşteri ağırlanıyor. Dehli'nin işlerinden biri de **müşterilerin ne yemediğini tespit etmek**. Zira otelde servis edilen üç öğün yemeğin üçte biri çöpe atılıyor. Bu durumun, Nordic Choice için, her bir kiloluk yemek artığı başına yaklaşık 8 dolarlık

AB ve ABD genelinde yetiştirilen gıdanın %10'u çöpe gidiyor. Bu kaybın çoğu ise üretim aşamasında değil, tüketici tarafında gerçekleşiyor. Oysa çöpe giden bu gıdalarla karnını doyurabilecek insan sayısı yaklaşık 1 milyar...

ekstra maliyet anlamına geldiğini tespit eden Dehli, sunumu boyunca basit tedbirler üzerinde duruyor. İlk basit tedbir porsiyonları aynı tutup, tabakları küçültmek. Sadece bu tedbirle atık oranında %20 düşüş yaşanabiliyor. Bu rakam yılda 600 ton yemek ve 4,7 milyon dolar para ve 1160 ton karbon tasarrufu anlamına geliyor. Dehli, sadece ölçümleme yaparak AB bünyesinde de %20 (2,5 milyon ton gıda ve bir milyon arabanın karbon salımına eşit değer) tasarruf yapılabileceğini iddia ediyor.

Artı Değeriniz Ne Kadar?

İngiliz yazar **Tristram Stuart**'ın verdiği bilgilere geçmeden önce isterseniz onu kısaca tanıyalım... 1977 doğumlu araştırmacı-yazar, ilk olarak vejetaryenliğin tarihini anlatan kitaplarla meşhur oldu. Esas büyük sükse yaptığı kitabı ise "**Atık: Uluslararası Bir Gıda Skandalını Açığa Çıkarmak**" (*Waste: Uncovering the Global Food Scandal*). Kitap, 2010 yılında Uluslararası Mutfak Profesyonelleri Birliği'nden (IACP) En İyi Edebi Yemek Kitabı ödülünü aldı. Stuart, israfı mücadele için belli aralıklarla, "**5000 Kişiyi Doyur**"

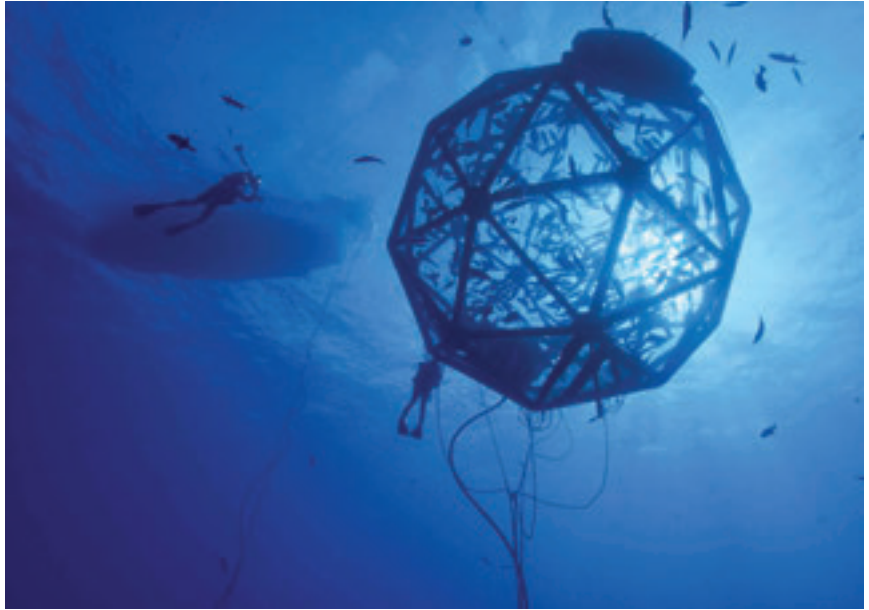
Tristram Stuart

etkinlikleri düzenleniyor. Normalde çöpe atılacak gıdaları devlet kuruluşları, STK'lar ve iş dünyası işbirliğiyle derleyip topluyor. Stuart, bu şekilde 2009 ve 2011 yıllarında Londra Trafalgar meydanında 5000 bin kişi için sıkı bir ziyafet organize etmiş.

AB ve ABD genelinde yetiştirilen gıdanın %10'unun çöpe gittiğini biliyoruz. Bu kaybın çoğu ise üretim aşamasında değil, tüketici tarafında gerçekleşiyor. Oysa çöpe giden bu gıdalarla karnını doyurabilecek insan sayısı yaklaşık 1 milyar... Söz konusu israfın önlenmesi için adım atan Stuart'ın artık yemeklerle domuzları beslemeyle ilgili bir programı da var, fazla üretilmiş gıdayı, artı ürünü ihtiyaç sahiplerine ulaştırdığı **Hasat Ağı** da.

Artı ürün demişken, Tristram Stuart konferanstaki sunuma artı değer verileriyle başlıyor. Peki bu ne demek? Her ülkenin gıda üretimiyle ilgili belli bir **ürün fazlası hedefi** var. Bu konuda uluslararası standart %130 olarak kabul ediliyor. Sunumda verilen grafiklere bakarsak, Türkiye %200-250 diliminde; Çin 250'nin biraz üzerinde; ABD ve Yunanistan %400 ile zirvede. Uluslararası standardın altında kalan ülkeler ise Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Eritre ve Kenya gibi Afrika ülkeleri. İşte bu noktada Stuart, "daha fazla gıda üretimine ihtiyaç olduğu" söyleminin geçersiz olduğunu; değil 9 milyar şu an 12 milyar insanı doyurabilecek kadar gıdamız olduğunu vurguluyor.

Şimdi can alıcı noktaya gelelim: %400'lere varan artı ürün varken neden bu kadar açlık var? Stuart'a göre işin püf noktalarından biri ambalajlı gıda. Bu nasıl oluyor dersiniz taze fasulyeden örnek verelim. Ne güzel, çok sayıda markette plastik kaplar içinde ayıklanmış, kılçiksız taze fasulye alabiliyoruz değil mi? Gelin görün ki o fasulyenin ambalaja sığmayan kısımları çöpe

Oxford Üniversitesi öğretim üyesi Kathryn Murdoch, "Denizlerimizde hâlâ bol miktarda balık var" diyor ve ekliyor: "Balıkları kurtaranlar yine balıkçılar olacak"

atılıyor. Aynı durum havuçlar için de geçerli.

"Yakalama Yüzdesi" Artabilir

ABD'ye yerleşimciler ilk geldiğinde kıyılarda çok fazla balık olduğundan yakınırmış. O kadar çokmuş ki teknelerin kıyıya yanaşmasını engellemiş. Yerliler, bu yüzden şikâyet dilekçeleri doldürürmüş. 1990'lara gelindiğinde ABD denizlerindeki balık türlerinin %97'si yok olmuş. ABD'de belli alet ve donanımların kullanılması yasaklanmış, izin mevsimleri kısalmış ama pek fayda etmemiş. Balıkçılar daha kısa zamanlarda daha çok avlanabilmek için canını dişine takıp daha çok ava çıkmaya başlayınca, balıklar da yok olmaya devam etmiş. Tüm bunlara rağmen Oxford Üniversitesi öğretim üyesi Kathryn Murdoch, "Denizleri-

mizde hâlâ bol miktarda balık var" diyor ve ekliyor: "Balıkları kurtaranlar yine balıkçılar olacak."

Bugün üç milyar insan, protein ihtiyacını balıklardan sağlıyor. Somali örneğinden anlaşıldığı üzere, yasaları fazla sıkı tutmak bu kez de koranlık gibi sorunlara sebep olabiliyor. O yüzden işi dengelemek lazım. Bu noktada **Çevre Koruma Fonu** (Environmental Defense Fund - EDF) devreye giriyor. Kathryn Murdoch, EDF'yi "hak temelli bir idare şekli" olarak tanımlıyor. ABD bilim dünyasında bu sisteme **yakalama yüzdesi** deniyor. İlk önce bilim insanları tutulabilecek balık miktarını belirliyor. İkinci etapta balıkçılara ve yerel halka belli yüzdelerle hisse dağıtılıyor. Ortaklar ellerindeki hisseleri alıp satabiliyorlar. Balıkçılar nereye ne zaman gideceklerine kendileri karar

verebiliyorlar; aynı zamanda denizde daha az vakit geçirebiliyorlar. Bu sistemle denizdeki balık miktarı artıyor, deniz kazaları azalıyor. Şu anda ABD’de balıkçıların %65’i bu şekilde sübvansede ediliyor. Bu oran %100’e tamamlanırsa 1 milyar dolarlık bir açığı kapatma düşünlüyor. ABD’deki kırlangıç balıklarının %72’si, Kanada’dakilerin de %68’i geri kazanılmış durumda. Balıkların tekrar çoğalmaya başlaması, avlanma alanlarının da değerini artırıyor. Bu nedenle balıkçıları, balıkların en büyük koruyucusu haline gelmiş durumda. AB bölgesinin de iyi bir potansiyele sahip olduğunu düşünen Murdoch, iyi bir düzenlemeyle (ki esas püf noktası bu) hem okyanustaki balık miktarının iki kat artacağını hem de avlanma alanlarının değerinin üçe katlanacağını vurguluyor. Raporlarda, araştırmalarda, bilimsel makalelerde, haberlerde, sürekli bizi büyük bir gıda krizinin beklediği söyleniyor. Kathryn Murdoch da bunu teyit ediyor: “Çevreciler bizi büyük bir felaketin beklediği konusunda hemfikir. Hemfikir olmadıkları şey, o felaketin ne zaman, nasıl geleceği.” Halbuki biz aslında 12 milyar insanı doyuracak kapasiteye sahibiz. Çok basit adımlarla çok büyük fark yaratabiliriz. Bu konuda yakın zamanda gözümüze çarpan örnek metin ve girişimlerden biri Barilla Gıda ve Beslenme Merkezi tarafından yayınlanan **Milano Protokolü**. Protokolün tarafları, 2020 yılına kadar gıda atığını %50 azaltmayı, sürdürülebilir tarıma geçişi ve obezitenin yükselişini durdurmayı taahhüt ediyor. Bizler belki hâlâ ucuz olanın peşinde koşuyoruz. Hayat gailisi içinde semt pazarına akşam fiyatları ucuzlayınca gidiyoruz. Ucuz hipermarketleri seçiyoruz. Barilla mı, o makarna zaten dünyanın parası diyoruz. Mesele tabii ki Barilla makarnası değil ama sağlığımız bozulunca onun maliyeti düşündüğümüzden çok daha fazla

Milano Protokolü’nden Önemli Taahhütler

Food Tank ve WWF gibi önemli STK’ların desteklediği Milano Protokolü’nün ilk taslağı **Barilla Gıda ve Beslenme Merkezi** tarafından 26-27 Mayıs 2013 tarihlerinde Milano’da toplanan 5. Uluslararası Gıda ve Beslenme Forumu’nda (BCFN) kamuoyuyla paylaşıldı. Metnin ikinci versiyonunun 2015 yılının Mayıs ayında yine Milano’da başlayacak ve Ekim ayına kadar devam edecek olan “Gezegeni Beslemek Yaşam İçin Enerji” başlıklı fuarın katılımcılarıyla oluşturulması planlanıyor. Katkı veren her paydaş metin üzerinde imtiyaz sahibi olacak. Milano Protokolü’nün taahhütleri gıda atığı, sürdürülebilir tarım ve sağlıklı yaşam başlıkları altında toplanıyor. İşte bu başlıklara ait taahhütlerin özeti:

Gıda Atığı:

Bu protokolün tarafları, 2020 yılına kadar gıda atıklarını %50 oranında azaltmayı taahhüt eder. Taraflar bunu yapabilmek için:

- Gıda atığını azaltmayı sağlayacak gerekli politikalara öncelik verecek
- Çiftçiler, üreticiler ve dağıtımçıları arası işbirliğiyle uzun vadeli besin zinciri anlaşmalarının sağladığı olumlu katkıyı dikkate alacak
- Gıda sektörü profesyonelleri de dahil

oluyor. Doğa yolunu buluyor ama biz bulamayabiliyoruz. Oysa yapmamız gereken tek şey, tabağımızda ne olduğunun biraz peşine düşmek. EAT Forum, tam da bunu hatırlatmasıyla aslında önemli bir işi başar-

olmak üzere farkındalığı artıracak her türlü oluşumun önünü açacak.

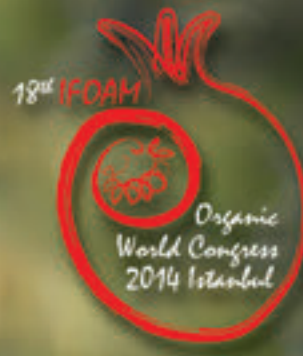
Sürdürülebilir Tarım:

Bu protokolün tarafları, biyoyakıt üretimi için yapılan arazi çevreleme faaliyetlerini sınırlandıracağını taahhüt eder. İklimi korumak için kullanılacak biyoyakıtlar gıda olmayan ikinci nesil hammaddeden üretilmelidir. Gıda bazlı biyoyakıt üretimi ise yenilenebilir kaynaklar hedefi çerçevesine sadık kalınarak toplamda %5’i geçmeyecektir.

Sağlıklı Yaşam:

Bu protokolün tarafları, hassas durumdaki nüfusları da dikkate alarak bir **koruma kültürü** oluşmasına katkıda bulunacak. Sağlıklı ve sorumlu yaşam tarzlarını teşvik edecek. Bu bağlamda fiziksel aktivite etkinlikleri de desteklenecek.

dı. Kafamızı kullanırsak, bencilliğin soğuk sularında yüzmek yerine birlikte hareket etmeyi başarırırsak, gezegenin kaynaklarını tüketmeden açlık sorununu da çözebiliriz. İş ki, niyet edelim... ○

18. IFOAM DÜNYA ORGANİK KONGRESİ

Organik Tarımın Liderleri
13-15 Ekim'de İstanbul'da Olacak...

Ya Siz?

Kayıt ve Sponsorluk için / www.owc2014.org

Yer: İSTANBUL KONGRE MERKEZİ

MEDYA
SPONSORLARI

—“Açık Radyo.”
94.9

ATLAS

EKOIQ

Hürriyet

NATIONAL
GEOGRAPHIC
TÜRKİYE

ENTV

ORGANIC
Market.
info

Konca Çalkıvık
İş Dünyası ve Sürdürülebilir
Kalkınma Derneği Genel
Sekreteri

TEV ile Enerji Verimliliğinde Yeni Bir Kapı Daha Açtık

Artan nüfus ve değişen yaşam koşulları paralelinde tüketilen enerji miktarı her geçen gün artıyor. Günümüzde binalar dünyadaki toplam enerji tüketiminin %40'ını oluşturuyor. Her gün gerekenden daha fazla enerji tüketecek yeni binalar inşa ediliyor ve bugünün verimsiz milyonlarca binası gelecekte de var olmaya devam edecek.

Bu verilerden hareketle SKD Enerji Çalışma Grubumuz, 2013'te "**Binalarda Enerji Verimliliği**" (BEV) projesini başlatmıştı. BEV bildirmeye bir yıl içinde imza atan kurum sayısı 30'a yaklaştı. İmzacı kurumlarımız, 2015'e kadar planladıkları enerji tüketimi azaltım hedeflerini konsolide edecekler ve bu yıl içinde bildirgenin toplam etkisini kamuoyu ile paylaşma imkânımız olacak.

Yeni Çalışma Alanımız: Taşıtlarda Enerji Verimliliği

Bu yıl "enerji verimliliği" konusunda yeni bir başlık altında daha çalışmaya başladık: Taşıtlarda Enerji Verimliliği (TEV). Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2013 verilerine göre ülkemizde trafikteki **toplam taşıt sayısı 18 milyona yaklaştı**. Türkiye için otomotiv sektörü hayati bir önem taşıyor. Çünkü bir numaralı ihracat kalemini oluşturuyor, 400 bin kişiye istihdam sağlıyor. **KPMG**'nin raporuna göre gelecek beş yılda sektör yaklaşık %50 büyüyecek. Yani trafiğe çıkan araç sayısı artmaya devam edecek.

Şirketlerin dağıtım kanalları, araçları, çalışan servisleri, saha ekip araçları ve filoları göz önüne alındığında bu tüketimin azaltılmasında iş dünyasının rolü ve önemi daha iyi anlaşılıyor.

Şirketler, yeşil filo yaklaşımı ile taşıt izleme sistemleri, sürüş teknikleri, araç bakımı, doğru yakıt ve lastik kullanımı gibi konularda alınabilecek önlemlerle hem enerji tasarrufu yapılabilir hem de daha az karbon salımı hedeflerine ulaşabilirler.

Verimlilikle İlgili Bir Kılavuz Hazırlayacağız

SKD olarak, TEV çalışmalarımız kapsamında ticari faaliyetleri için karayollarında taşıt kullanan tüm şirketlerin yakıt tüketimlerini, dolayısıyla zehirli gaz salımlarını ve yakıt kaynaklı maliyetlerini nasıl azaltacaklarına yardımcı olacak bir kılavuz hazırlamayı planladık. Yapılacak pilot uygulamayla tasarruf miktarını ortaya çıkaracağız. Bu bize ülkemiz genelinde kullanılan araç sayısı üzerinden yapılabilecek tasarrufu belirleme imkânı sağlayacak.

TEV ile ilgili olarak iş dünyası ile ilk buluşmamızı geçtiğimiz Mayıs başında gerçekleştirdik. **Brisa, Coca-Cola, HED Akademi, Shell & Turcas, Tofaş** ve **Vodafone Türkiye**'den katılımcılar iş dünyasının temsilcileriyle farklı yöntemlerle yakıt tüketiminin nasıl azaltılabileceği konusunda önemli bilgileri paylaştılar. Toplantıya katılan uzman isimler, çok maliyet getirmeyen birtakım önlemlerle

Taşıtlarda Enerji Verimliliği (TEV) Projesi kapsamında karayollarında taşıt kullanan tüm şirketlerin yakıt tüketimlerini nasıl azaltacaklarına dair bir kılavuz hazırlanıyor.

nasıl enerji tasarrufu sağlanabileceğini de aktardılar.

Yılda %15'e Kadar Tasarruf Sağlayacak Önlemler

SKD Enerji Çalışma Grubu TEV Sorumlusu Özgür Şener'in moderatörlüğünde yapılan toplantıda uzmanlar "Taşıtlarda lastik basınçlarının doğru/hatalı yakıt tüketimine etkisi, Ticari araçlarda rüzgâr direncinin yakıt tüketimine etkisi, taşıtlarda zamanında servis bakım yapılmasının yakıt tüketimine etkisi, Yüklü faaliyet gösteren taşıtlarda doğru yükleme yöntemlerinin yakıt tüketimine etkisi, Sürücü kullanım şekillerinin, alışkanlıklarının yakıt tüketimine etkisi" başlıklarında bilgiler aktardılar.

Yılda %15'e kadar yakıt tasarrufu sağlayacak önlemler arasında bazıları oldukça dikkat çekiciydi. Örneğin seyahatinizi planlamanız (güzergâh tespiti, saat seçimi vb) dur-kalk sayınızı, yani yakıt tüketiminizi azaltıyor. En çok yakıt tüketimi, hızlanma ve özellikle ani hızlanma ile oluyor.

Sabit hızla gitmek performansı arttırıyor. Filolarda hız limitinin düşürülmesi, maksimum hız limitinin operasyona uygun olarak belirlenip sürücülere bırakılmaması, araç takip sistemi büyük tasarruf sağlıyor. Araçlara gereksiz yük koymamak gerekiyor. Lastiklerinizin basıncını kontrol ettirmeniz, kaliteli yağ ve yakıt kullanmanız yine pratik tasarruf kalemlerinden bazıları.

Yaz tatillerinin yoğun olduğu Temmuz ayında şirketler kadar, bireysel araç kullanıcılarımızın da enerji verimliliği konusunda yapabilecekleri pek çok şey var.

Soma'dan Sonra İş, Güvenlik ve Sürdürülebilirlik

“Soma” bir anomali mi, yoksa belirli bir kalkınma stratejisinin ve ona bağlı teknolojik ve iktisadi düzlemin “doğal” bir sonucu mu? Bu trajedi, bizatihi madenciliğin mi, yoksa zamanı aslında çoktan geçmiş belirli bir kalkınma modelinin fitratının mı kaçınılmaz bir tezahürü? Sadece bu elim örnek özelinde değil, en genelde, İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) bağlamında kabul edilebilir bir “doğal zayıf” oranı mı söz konusu? Ve tabii konunun sürdürülebilirlikle nasıl bir bağlantısı var? Bütün nehirler aynı denize akıyor: Çalışanların aktif katılımını, işyeri demokrasisini ve işbirliği sistemlerini geliştirmeden gerçek bir güvenlik kültürünün oluşması imkânsız. Tabii işyeri sağlığı ve güvenliğini sağlamak da...

 Barış DOĞRU

Geçtiğimiz bir yıl içinde, dünya kamuoyu iki Türkçe kelime ve yer ismi öğrendi. Gezi ve Soma. Bu iki dört harfli özel ismin, önümüzdeki dünya tarihi açısından önemli göndermeleri ve sonuçları olacak. “Gezi” demokrasiye, katılımcılığa ve çoksesliliğe, 21. yüzyılın muazzam karşılıklı iletişimliliğine yapılan önemli bir vurgu ve **demokrasisiz kalkınmaya** düşülen devasa bir şerh olarak hatırlanacak uzun yıllar boyunca. İşin ilginç tarafı, ikinci dört harfli kelime olan “Soma” da, işyeri - işçi sağlığı ve güvenliği, işyeri demokrasisi ve katılımcılığı ile fosil yakıt eksenli merhametsiz ve iklim tehditli büyüme stratejilerinin geldiği, geleceği yeri işaret eden bir mih olarak kalacak dünya yurttaşlarının zihninde...

Peki “Soma” bir anomali mi, yoksa belirli bir kalkınma stratejisinin ve ona bağlı teknolojik ve iktisadi düzlemin “doğal” bir sonucu mu? Bu trajedi, bizatihi madencilik mi, yoksa zamanı aslında çoktan geçmiş belirli bir kalkınma modelinin fitratının mı kaçınılmaz bir tezahürü? Sadece bu elim örnek özelinde değil, en genelde, **İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG)** bağlamında kabul edilebilir bir “doğal zayiat” oranı mı söz konusu? Bunların önüne geçilemez mi? Daha da ötesi, önüne

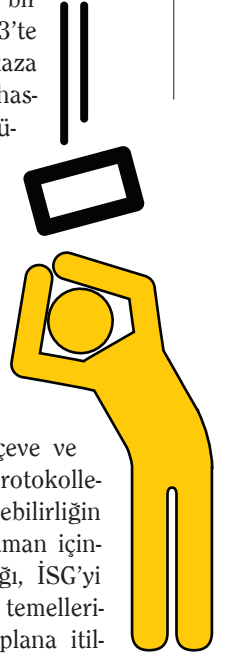
geçmenin önünde ne var? Sorumluluklar kimde? Sorumsuz yöneticiler mi, denetim ve yaptırımlarını ortaya koymayan kamu yöneticileri mi? En genel anlamda ideolojileri bu işi kavramaya yetmeyen veya tam da böyle kavrayan politikacılar mı? Dış denetçilerin güvenilmezliği mi? Orta düzey yöneticiler mi? Sessiz sendikacılar mı? Ses çıkarmayan çalışanlar mı? 21. yüzyıl bu fitratı değiştirecek pratik ve teorik malzemeler hâlâ koyamadı mı önümüze? Her coğrafya, her sektör aynı durumda mı? Ve tabii 21. yüzyılın iş yapma biçimlerini toptan ve radikal bir şekilde değiştirmesini beklediğimiz, her gün adım adım da tanık olduğumuz “Sürdürülebilirlik” çerçevesi konuya nasıl bakıyor? Sürdürülebilirlik, İSG konusunda neler yapabilir? İşyeri sağlığı ve güvenliğini sağlayabilir mi? Bunun için elindeki altın anahtarlar ne? Sürdürülebilirlik yoluna giren şirketler, hangi sektörde olursa olsun konuya nasıl yaklaşmalı? Sorular sorular... Yanıt vermeye başlamanın tam zamanı.

Bu Masa Sallanır

21. yüzyılda iş yapma biçimlerini esastan değiştirebileceğine hem pratik hem de teorik bulgu ve gözlemlerle yürekten inandığımız **sürdürülebilirlik literatüründe**, İş

Sağlığı ve Güvenliği'nin son derece önemli ve sağlam bir yere sahip olduğundan herhangi bir kuşku yok. İSG ve sürdürülebilirlik çalışmaları arasında kopmaz ve sıkı bir bağ var. Kurumların sürdürülebilirlik faaliyetlerinin raporlanmasında temel bir yere sahip olan Global Reporting Initiative'in (GRI) hem yıllardır yürürlükte olan G3 (Generation 3) standardizasyonunda, hem de yeni yürürlüğe soktuğu ve çitayı daha da yükselttiği G4 (Generation 4) standartlarında İSG'yi temel alan kapsamlı bir sorgulama mevcut. G3'te LA7 başlığı altında, kaza oranlarından meslek hastalıklarına, kayıp işgünü ve işe gelmeme verilerinden toplam ölümcül iş kazası sayılarına kadar kapsamlı bir şekilde ele alınan İSG, G4'te de LA6 başlığı altında aynı vurguyla ele alınıyor.

Ancak bu genel çerçeve ve standardize edilmiş protokollere rağmen, sürdürülebilirliğin “Çevre” bacağıının zaman içinde biraz fazla uzadığı, İSG'yi de kapsayan sosyal temellerinin biraz daha arkaplane itil-

diğine dair genel bir kanının mevcudiyetinden bahsetmek hata değil, ayanın beyanı olabilir ancak. Bizim de bir süredir EKOIQ'nun değişik sayı ve yazılarında altını çizmeye çalıştığımız bu genel durum tespiti, sadece "sosyal" bacağın daha da körelmesi tehlikesine yapılan bir vurgu olarak kabul edilmemeli. Vurgunun asıl can alıcı noktası, üç parçası birbirinden ayrılmış bir yapının ayakta duramayacağı (ilginçtir ki, üç bacaklı bir masa, dört bacaklıdan doğa kanunları gereği her zaman daha dengelidir); ve bunun da ötesinde, çevre ve ekonomi bacaklarının da tepetaklak olmasına neden olabileceğidir. Bugün genel iklim değişikliği ve çevre bağlamında yaşadığımız patinajın arkasındaki temel nedenlerden birinin de bu olduğunu, insanı içine almayan, katımsız ve demokrasiz yapıların doğru çıkış ve çözümler üretebileceğini iddia etmemizi sağlayacak çok veri var elimizde.

İş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin önemli online platformlarından **ohsonline.com**'da, Mike Taubitz imzasıyla 2010'da yayımlanan "**How Safey Fits with Sustainability**" (Güvenlik, Sürdürülebilirlikle Ne Kadar Uyumludur) başlıklı makale de aynı noktanın altını çiziyor: "Sürdürülebilirlik ve güvenlik aslında aynı şeydir: Kaynakları korumak. Ancak sürdürülebilirlik çerçevesinde söz konusu kaynaklar genellikle doğal çevre olarak düşünülürken; güvenlik alanında kaynak, insandır. Ve bu ortak zemine karşın sürdürülebilirlik tartışmalarında güvenliğe yönelik dikkat, neredeyse daha başlangıç halinde". Taubitz örnek olarak da, dünyanın en yaygın yeşil bina sertifikasyonu sisteminden biri olan **LEED'in temel ölçüt başlıklarına** bakmamızı öneriyor: Sür-

Sürdürülebilirliğin, İSG'yi de kapsayan sosyal temellerinin arkaplanına itilmesi, çevre ve ekonomi bacaklarının da tepetaklak olmasına neden olabilir. Bugün iklim değişikliği ve çevre bağlamında yaşadığımız patinajın arkasında da bu var.

dürülebilir Şehirler, Su Verimliliği, Enerji ve Atmosfer, Malzemeler ve Kaynaklar, İç Mekan Çevre Kalitesi, Ulaşım Bağlantıları ve Lokasyon, Eğitimde Farkındalık ve Tasarımda İnovasyon. "Ölçütler arasında hiç 'güvenlik'ten söz edildiğini gördünüz mü?" diye soruyor Taubitz. İş kazalarının sektörel olarak hemen her coğrafyada en üst seviyelerde gezinen yapı alanı hakkında konuştuğumuzu da akılda tutmakta fayda var. Makalede, ölçütlerin böyle belirlendiği bir alanda, güvenlik standartlarının iş süreç ve operasyonlarına iyi entegre edilmesinin beklenemeyeceği de vurgulanıyor.

Sürdürülebilirlik ile İSG ilişkisine dair, yeni ve kökten yaklaşım önerilerinden biri de yine ILO'nun (Uluslararası Çalışma Örgütü) 2011 tarihli "54. Environmental Policy" (Çevresel Politika) yayınında göze çarpıyor.

Larry R. Kohler imzalı "Environment and the World of Work: An

Integrated Approach to Sustainable Development, Environment and The Working Environment" isimli çalışmanın başlığı bile kendi başına yeni bir yaklaşım olarak kabul edilebilir: "**Çevre ve İş Evreni: Sürdürülebilir Kalkınma, Çevre ve İş Çevresine Yönelik Bütünleşik Bir Yaklaşım**". Makalede, günümüzün önemli ve ciddi çevre sorunlarına bakan herhangi birinin, işyerinin bu tartışma ve araştırma alanında neredeyse hiç ortalarda görünmediğini bir çırpıda fark edebileceği açık bir şekilde dile getiriliyor. Belli ki, sürdürülebilir kalkınma tartışma ve pratiklerini takip eden İSG profesyonelleri, konunun öneminin ve ciddiyetinin uzun zamandır farkında. ILO'nun İSG Ansiklopedisi'nin editörlüğünü üstlenen Kohler, doğal çevre ile işyeri çevresi arasındaki karşılıklı ilişkinin apaçık bir gerçek olmasına karşın, hükümetler, işverenler ve hatta çalışanların konuyu birbirinden oldukça ayrı ve izole yöntemlerle ele aldıklarını vurguluyor ve sorunun temel kaynakla-

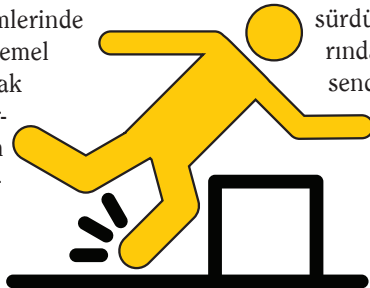

rından birinin bu olduğunun altını çiziyor. İşyeri dışı ve içi çevrenin daha entegre ve stratejik bir tarzda ele alınmasını; denetim yerine de önleyici yaklaşımların geliştirilmesinin sonsuz avantajlarına vurgu yapan Kohler, bunun sadece gelişmiş coğrafya ve bölgeler değil, gelişmekte olan ülkeler için de uygulanabilir olduğunu söylüyor. Aslında bu yaklaşım, bizim **Temiz Üretim** olarak adlandırdığımız yaklaşımdan başka bir şey değil. Tehlikeli maddeleri, enerji kaynaklarını üretim süreçlerine daha baştan sokmamayı ilke edinen Temiz Üretim Teknolojileri, üretim mekanının içini ve dışını bütünlüklü ele alabilmesiyle, İSG açısından da önemli potansiyeller taşıyor. Kohler'in de araştırma notunda belirttiği gibi, üretim içi ve dışı çevreyi birlikte ele almanın önündeki önemli engellerden biri, İSG ve doğal çevrenin çoğunlukla farklı bakanlıklar, yönetmelikler, yasal düzenleme ve standartlar ile denetleme ve yaptırım mekanizmaları tarafından yönetilmesi. Bu da, ciddi kafa karışıklıklarına ve iki ayrı sürecin yürütülmesinden kaynaklı zaman ve maliyet artırımına neden olabiliyor. Yakın zamanda çok sayıda denetçinin de bu ikili yapının işleri zorlaştırdığına dair yorum ve raporlarının mevcut olduğunu araştırma notundan öğreniyoruz.

İşbirliksiz İSG Olmaz

Larry Kohler'in araştırma notunun dikkat çektiği önemli noktalardan biri de, çalışanlar ve işveren arasındaki işbirliği eksikliği. Çalışmada, "Denetçiler ve denetim, İSG ve çevre koruma sistemlerinde hiç kuşkusuz çok temel bir unsurdur ancak tek başına asla yeterli değildir" tespitinin ardından, iyi ilişkilere dayalı, hem çalışanların hem de yöneticilerin etkili

İşyeri dışı ve içi çevrenin daha entegre ve stratejik bir tarzda ele alınması; denetim yerine de önleyici yaklaşımların geliştirilmesi gerekiyor. Oysa hükümetler, işverenler, hatta çalışanlar konuyu birbirinden oldukça ayrı ve izole yöntemlerle ele alıyorlar.

eğitilmişle hazırlandığı işbirliği modellerinin, İşyeri Güvenliği ve Sağlığı çalışmalarında hayati bir role sahip olduğu dile getiriliyor. Bu noktada, sorumluluğun işverenler kadar, çalışanları temsil etmesi gereken sendikalarda da olduğunu söylemekte fayda var. Soma ve diğer bütün trajik iş facialarında, **sendikaların gerçek birer çalışan örgütü gibi davranmadıklarını** gözlemlemek mümkün. Bu noktada, hem İSG hem de genel sürdürülebilirlik çalışmalarında, Türkiye özelinde sendikaların durum ve tutumunu ayrı bir gündem haline getirmenin gerekliliği de açığa çıkıyor. Katılım ve işbir-

liğinin önemi konusundaki vurgu; Çevre, Sağlık ve Güvenlik başlığı altında yayın yapan **EHS Today** (Environment, Health and Safety) sayfalarında da dile getiriliyor. Predictive Solutions Corp. Genel Müdürü Griffin Schultz, "Driving Sustainability in Workplace Injury Prevention Programs" (**İşyeri Kazalarını Önleme Programlarında Sürdürülebilirliği İlerletmek**) başlıklı yazısının açılışında baklayı ağzından çıkarıyor. Çalışma yaptıkları dört şirket üzerinden, düzenli olarak çalışan katılımını artıran kurumlarda kaza oranlarının hızla düşüşe geçtiğini gösteren Schultz, durum tespiti için data toplamanın, ilk adım olarak kabul edilmesi gerektiğini de vurguluyor. Veri toplamayı ve güvenlik checklistlerini, geleneksel yöntemler yerine akıllı telefonlar gibi daha pratik ve etkili yöntemlerle yapmanın yollarının araştırılmasının da önerildiği yazı, ortaya konulan verilerin çalışanlarla paylaşılmasının, kısır döngüleri kıracağına, yerine verimli döngüler yaratılabileceğinin altını çiziyor. Birçok defa tekrarladığımız gibi, bütün nehirler aynı denize akıyor: **Katılım ve İşbirliği**. Sürdürülebilirlik kocaman bir şemsiye olarak,

sosyolojiden psikolojiye, mühendislikten eğitim bilimlerine ve belki en çok da iletişim çalışmalarına kadar farklı alanların bilgileriyle zengin-

leştirilmeden kuru bir zemin olmaya itilebilir. Halbuki yukarıda değişik örneklerle aktardığımız gibi, İşyeri Sağlığı ve Güvenliği araştırmacıları ve profesyonelleri de aynı vurguyu, kendi uzmanlık alanlarının bilgisiy-le, sürdürülebilirlik alanına taşıyor-lar. Gerçek anlamıyla sürdürülebilir firmaların, İSG konusunda önemli yollar katetmeleri de bu iddiayı sıkı bir şekilde destekliyor. Ama her alanda ve zamanda olduğu gibi, sürdürülebilirlik, aynı hayat gibi her gün yeniden geliştirilecek, üretilecek bir alan. Biten değil, yeniden yeniden doğan...

Soma, Gezi ve Sonuç Yerine...

Küresel kavram ve bilgi dağarcığı-na Türkçe'den acı-trajik armağanlar olan Soma ve Gezi'nin de, aslında temelinde kalkınma ve demokrasi tartışmaları bağlamında yaşanan büyük boşluk ve uçurumun olması bir yanıyla şaşırtıcı, diğer yanıylaysa gayet doğal. Küresel ortak bilgi havuzumuza son on-onbeş yılda armağan edilen "yeniliklerin" coğrafi dağılımında da, dünya iktisadiyatının tektonik kaymalarının izlerini bulmak mümkün. Sonsuz sayıdaki değişken (sosyolojik, kültürel, finansal varyasyonlarıyla birlikte), adeta zemini batı yakasından havaya kaldırarak (buna küresel iktisadi kriz de diyebilirsiniz) karmaşık bir yoğunlaşma ve birikmenin doğuya doğru yuvarlanmasını gözümüzün önüne serdi, seriyor. Bu yeniden yapılanmanın içinde yeni gelişmeler ve olayların patlak vermesi ve

Memduh Boydak:

“İş Kazaları, Alın Yazısı Değildir”

Türkiye’de özel sektörün en önemli temsilcilerinden TÜSİAD’ın Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve Sosyal Politikalar Komisyonu Başkanı Memduh Boydak, EKOIQ’ya verdiği demeçte, İş Sağlığı ve Güvenliği konusunun zihniyet, altyapı, uzman insan kaynakları ve mevzuat gibi tüm boyutlarıyla ele alınması gerektiğini vurguluyor ve şöyle diyor: “Türkiye’nin ölümcül iş kazalarında geldiği nokta vahim ve bu asla kabul edilebilir bir durum değil.”

Ülkemizde sıkça meydana gelen ve ölüm ya da ciddi yaralanmalarla sonuçlanan iş kazaları, İş Sağlığı ve Güvenliği konusunun hassasiyetle ele alınması gereğini ortaya koyuyor. İş kazalarının çoğunun bilinçsizlik ve ihmalden kaynaklanması ve önlenbilir nitelikte olması, konuyla ilgili zihniyet sorunuyla mücadele edilmesi gerektiğini ön plana çıkarıyor.

Bu sorunu çözebilmek için İş Sağlığı ve Güvenliği konusunun zihniyet, altyapı, uzman insan kaynakları ve mevzuat gibi tüm boyutlarıyla ele alınması gereklidir. Tüm işverenler, çalışanlar ve kamu kesimi, önleyici tedbirleri almak, güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarını yaratmak için işbirliği gerçekleştirmelidir.

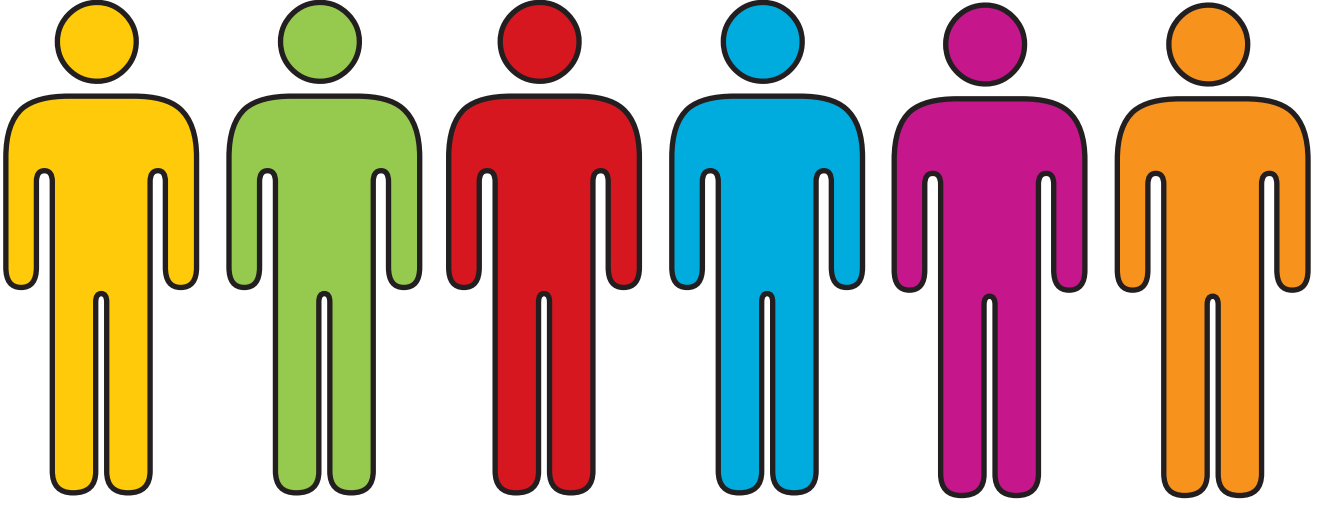
İş Sağlığı ve Güvenliği kültürünün yaygınlaşması, iş kazalarının azalması ve haksız rekabetin önlenmesi için mevzuatın uygulanabilir olması büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, mevzuatın tek başına yeterli olmadığı da hatırla tutularak, aynı zamanda iş güvenliğiyle ilgili eğitimler verilmesi, tecrübe ve bilgi paylaşımı ile bilinç düzeyinin artırılması, denetimlerin etkili kılınması ve kayıt dışı çalışmanın önüne geçilmesi gerektiği dikkate alınmalıdır.

Manisa’nın Soma ilçesindeki maden ocağında yaşanan kaza ile Türkiye çok sayıda evladını kaybetmiş, yüzlerce ailenin ocağına ateş düşmüştür. Ölümlü iş kazası ne madencinin alın yazısıdır, ne de ölümle sonuçlanan bu felaket madencilik mesleğinin bir gereğidir.

Türkiye’nin ölümcül iş kazalarında geldiği nokta vahim ve üzücü olup, bu asla kabul edilebilir bir durum değildir. İş Sağlığı ve Güvenliği, insani bir sorumluluktur, temel bir insan hakkıdır. Herkes sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışma hakkına sahiptir.

Tüm işverenler, çalışanlar ve kamu kesiminin işbirliğiyle, güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarını yaratmak zorundayız. İş Sağlığı ve Güvenliği önlemlerinden kaçman bir tutumu benimsemek, insan hayatına değer vermemek demektir. Hukuk sistemimizden ve kamu yönetiminden yaşanan bu acı olayı en ufak ayrıntısına kadar takip edip, olaydaki tüm suç unsurlarını ortaya çıkarmasını ve son olmasını umut ettiğimiz bu facianın bir daha tekrar etmemesi için gereken önlemleri almalarını bekliyoruz.

Soma'nın da, Gezi'nin de temelinde, kalkınma ve demokrasi tartışmaları bağlamında yaşanan büyük boşluk ve uçurumun olması bir yanıyla şaşırtıcı, diğer yanıylaysa gayet doğal. Birçok defa tekrarladığımız gibi, bütün nehirler aynı denize akıyor: Katılım ve İşbirliği...

bu patlakların da yeni isimler ve kavramlar çerçevesinde, dünyaya yeni tartışma-düşünme-eyleme alanları yaratmasından daha doğal bir şey yok. İş, Bhutan gibi, **Mutluluk Ekonomisi** ya da **Gayrisafi Milli Mutluluk Endeksi** gibi, insan ve çevre dostu kalkınma kavramsallaştırmalarını mı, yoksa "Soma" gibi iki yüzyıl öncesinden kalma anakronik hikâyeleri mi aktaracağımızı seçmekte düğümleniyor mu

biraz da! Bhutan'ın küçüklüğünü, özgünlüğünü öne sürmeden önce takkelerimizi bir önümüze koyup düşünmekte sonsuz fayda var. **Baktığımız yer, gideceğimiz yeri belirler.** Eğer yeraltına bakarsanız, yıldızlara gitme şansınız azalır. Yıldızlara, gökyüzüne, güneşe bakarsanız, yolunuzun toprağın derinliklerine rastgelmesi zordur. Bütün iş, yeni uygarlığı nasıl tanımlayacağımızda yatmıyor mu biraz da? **Dücan Cündioğlu'nun** deyişiyle 21. yüzyılın uygarlığı, uzaya gidip gitmemekle değil, bisiklete binme oranımızla da tanımlanacak. Ve bisiklete binenler, Soma'da dağların derinliklerinden dışarı çıkar, uzayın derinliklerine de, ortak aklın sonsuz aydınlıklarına da gidebilir bir gün...

İşyeri Sağlığı ve Güvenliği gibi kocaman kocaman isimlerle anmaya çalıştığımız da, daha insanca, demokratik ve çağın ruhuna uygun iş pratiklerinden başka nedir ki? Herşeyin ortasına-sadece insanı da değil- canlı yaşamını ve sürdürülebilirliğini koyduğunuzda ve tüm sorunları, tüm muhataplarıyla beraberce çözmeye niyet ettiğinizde, aynı karanlık bir gecede ıssız bir deniz kıyısında olduğu gibi, yıldızların o kadar da uzak olmadığını görüreceğiz belki de...

Kim Yatırım Yapar Size?

GFK Eurisko'nun bu sene hazırladığı bir araştırmanın sonuçları, İSG'nin, iş dünyası profesyonellerinin radarına da giderek daha fazla girdiği yönünde. Araştırmanın en temel bulguları arasında, anket yapılan profesyonellerin %90'ının, İSG politikalarını iş süreçlerine entegre ettikleri ancak bunun ötesine geçmeye hazır oldukları bilgisi yer alıyor. Araştırma, böylesine olumlu sonuçlara rağmen pratikte yaşanan sorunların arkasında ne yattığına baktığında ise hiç de şaşırtıcı olmayan iki temel unsur buluyor: **Finansal kaynakların kısıdı ve kısa vadeli sonuçlara odaklanma.** Aslında sürdürülebilirliğin çevre boyutunda da karşımıza çıkan ve belli ki çıkmaya da devam edecek olan bu iki kafadar, bize sürdürülebilirliğin üçüncü ayağı

olan iktisadi sürdürülebilirliğin de yeterince iyi kavranmadığını olanca açıklığıyla gösteriyor. İki unsur da aslında kurumların hâlâ konuyu iş süreçlerinin temel bir bileşeni olarak kavrayamadığına dair güçlü bir işaret. Kurum ve marka itibarını, iş önceliklerinin en tepesine yerleştirip, sonra da iş güvenliği ve sağlığını, **"kaynak ayrılması ertelenebilecek"** bölümlere koyanlara, Soma'dan başlayıp iş kazaları sonrası kurumsal itibarları, yönetimleri, yatırım yapılabilme potansiyelleri sıfıra inan şirketler enkazını hatırlatmak yeterli değil mi acaba? Soma Holding yöneticilerine, İSG'nin önemini kaza öncesi ve sonrası, iş önceliklendirmesinde nereye koyacaklarını sormak bile, sorunun yanıtı olabilir aslında...

“Çözüm, Güvenlik Kültürü Yaratmada”

İş kazalarının %97'sinin önlenemez olduğunu söyleyen Köprü Danışmanlık'tan İdil Ander Dede'ye göre Soma'dan çıkarabileceğimiz en büyük ders, işin yönetmelikler ve göstermelik denetimlerle değil, çalışanların katılımını gözeten bir “Güvenlik Kültürü” yaratarak çözülebilecek olması...

 İdil ANDER DEDE, idil@kopruistanbul.com

Her yıl tüm dünyada ve Türkiye'de binlerce işçinin ölümüne, onbinlerce işçinin yaralanmasına ve sakat kalmasına yol açan iş kazaları yaşanıyor. Özellikle Mayıs ayında yaşadığımız ve 301 insanımızı kaybettiğimiz Soma maden faciası, Türkiye'de iş kazalarının ne kadar önemli bir sorun olduğunu bir kez daha ve hepimizi derinden sarsarak ortaya koydu. Son yıllarda **İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG)** çalışmalarının ülke düzeyinde etkinliğinin artırıldığı bir gerçek. Ancak bunun ne derece yeterli / başarılı olduğu, hangi sektörlerde yaygınlaşıp hangi sektörlerin kapısından bile geçmediği ayrı bir tartışma konusu. Şu şüphesiz ki; gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında iş güvenliği açısından alınması gereken çok uzun bir yolumuz var.

Yasal düzenlemelerin geliştirilmesi, etki alanının genişletilmesi ve pek çok ihtiyaca yönelik yeniden yapılandırılması gerekiyor. Öncelikle, yaklaşım düzeyinde bile İSG süreçlerinde, çalışan katılımının daha nitelikli olabilmesi için **Ulusal İSG Konseyi**'nin daha etkin çalışmasının (ve bu konseyin içinde kadın işçilerin yoğun çalıştığı sektörler gözetilerek kadın üyelerin de bulunması!) gerekliliği ortada... İşletmelerin büyük bir kısmının KOBİ'lerden oluştuğunu düşünecek olursak, İSG kurullarıyla ilgili yasal düzenlemede belirtilen asgari işçi sayısının altında faaliyet gösteren pek çok işletme var ve bunlar için farklı bir yasal düzenleme ihtiyacı bulunuyor. İSG kurullarının amaç ve fonksiyonları sadece büyük üreticileri değil, tüm işletmeleri ilgilendiriyor ve iş sağlığı ve güvenliği konusu bütüncül bir yaklaşım gerektiriyor.

Peki, yasal düzenlemelerin ve sektörel gerekliliklerin dışında genel resme baktığımızda işletmelerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda geliştirebilecekleri en kapsayıcı ve sürdürülebilir yaklaşım ne

olabilir? Şimdi bu sorunun yanıtı üzerine düşünelim.

İş kazaları ile ilgili genel istatistikleri incelediğimizde, **kazaların neredeyse %90'ının insani nedenlere dayandığını** görüyoruz. Hatta oluşan bu kazaların %97'sinin önlenemez kazalar olduğu da tespit edilmiş durumda. Özellikle insandan kaynaklanan iş kazalarının büyük oranda ortadan kalkmasında eğitimin önemini tartışmaya herhalde gerek yok. İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri iş kazalarının azalmasında büyük rol oynuyor. Peki eğitim, iş güvenliğinin sağlanması için yeterli bir araç mı? Ya da farklı bir deyişle iş sağlığı ve güvenliği eğitimleriyle ulaşılmak istenilen hedef ne olmalı?

İSG eğitimleri, elbette işçilerin kişisel koruyucu ekipman kullanımlarının yaygınlaşmasında, farkındalıklarının artmasında ve iş kazalarının azalmasında önemli bir rol oynuyor. Ancak eğitimlerin sadece bir kez gerçekleşmesi, üzerinden uzun zaman geçmesi, iki arada bir derede bir takvime sıkıştırılıp hızlıca geçirilmesi ya da sıkıcı bir ders olmaktan öteye geçememesi, eğitimlerin işçiler üzerindeki olumlu etkisini ciddi oranda azaltıyor.

Bu sebeple iş sağlığı ve güvenliği konusunda, işyeri düzeyinde, belki de hedeflenmesi gereken en önemli kazanımlardan biri; kendi güvenliğini ve olası kazaları sorgulayan ve önlemeye yönelik harekete geçilmesini talep eden çalışan bilincinin kazanılması. Elbette bu, yasal düzenlemelerle desteklenmeden ulaşılmaması güç bir hedef. Ancak insan hayatının hak ettiği değer, devlet politikasıyla desteklense de desteklenmese de peşine düşülmesi gerekiyor.

Otogüvenlik Oluşturulmalı

İş güvenliğinin sağlanması sadece yasal bir yükümlülük değil, aynı zamanda insani bir sorumluluk. Bununla birlikte İSG

çalışmalarının elbette kurumlar için farklı faydaları da var; iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri sayesinde işletmeler iş kazalarından doğan kayıplarını azaltıyor; üretimin kesintisiz olarak sürmesini sağlıyor; işçi devrini azaltıyor, çalışan bağlılığını ve memnuniyetini olumlu yönde etkiliyor; işgücü veriminde ve toplam verimde artışlar elde ediliyor. Tüm bu faydaları bir yana bırakırsak iş sağlığı ve güvenliği çalışmaları ile elbette ki temel amaç, insan hayatına hak ettiği değer verilmesini sağlamak.

Aslında iş sağlığı ve güvenliği sadece eğitim ya da gerekli düzenlemeler yapılarak ulaşılabilecek bir konu değil, çünkü en nihayetinde içinde insanın olduğu bir sistem ve insanın algısı, tavrı ve davranışları bu sistemin işlenmesini sağlayan temel öğe. Bu açıdan baktığımızda işletme içindeki çalışanların, o işyerinin iş sağlığı ve güvenliğinin birer parçası haline gelmiş olması ve her bir çalışanın bir kontrolör / İSG uzmanı gibi çalışırken, bir yandan içinde bulunduğu sistemi izlemesi işletmede gerekli **otogüvenliğin** oluştuğu anlamına gelir. Bu sayede güvenlik, sadece kurum içinde bir zamanın sorumluluğu olmaktan çıkıp tüm çalışanların / işçilerin günlük hayatlarının bir parçası haline gelir. Bu bilinç oluşturulduğunda güvenlik kavramı sadece işyeri ile sınırlı olmaktan çıkıp tüm çalışanların yaşam alanlarını da kapsayan bir nitelik kazanır.

İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ve diğer bilinçlendirmeye yönelik uygulamalar yukarıda bahsettiğim ve çok daha önemli bir kavram olan “**Güvenlik Kültürü**”nün yerleşmesi için bir araç olarak kullanılabilir. Güvenlik kültürünün tam oluşmadığı bir kurumda ne işletme ne de çalışan tam performans gösteremez. Teknolojik imkânlar ya da işyeri uygulamaları ne kadar güvenli olursa olsun, güvenlik kültürü oluşmadığı sürece sağlık ve güvenlik kavramları hep eksik kalacaktır.

Başka Bir Anlayış Mümkün

İş kazalarını, meslek hastalıklarını ve işçi ölümlerini ortadan kaldırmanın en temel yönteminin “iş ve kârı tanımlamak”tan geçtiğini vurgulayan Boyner Holding Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Müdürü Aysun Sayın, “Anlayışı insandan yana, çevreden yana koymayı, insan onuruna yakışan çalışma ortamı ve çalışan mutluluğunu hedefleyebiliriz, bunu işin kültürü haline getirebiliriz” diyor.

 Aysun SAYIN,
asayin@boynerh.com

Yasalar, tüzükler, yönetmelikler, yönetmelik tasarımları, yönetmelik tarihi, uygulama tarihi, 50 ve üzeri çalışanı olan işletmeler, 50 ve altı çalışanı olan işletmeler, az tehlikeliler, çok tehlikeliler, yangın güvenliği, acil durum eylem planı, risk analizi, kimyasal güvenliği acil durum planı, kaç kişiye kaç dakika uzman, yangın yönetmeliğine göre 80 cm, İSG yönetmeliğine göre 100 cm... Şimdiden sıkıldınız değil mi? Evet çok sıkıcı, yasaklar dizisi, standartlar bütünü, sürekli müzakere konusu koşullar, cezalar...

İş Sağlığı ve Güvenliği'ne yaklaşım yasaya uyum, ceza almamak, sigorta primlerini yükseltmemek,

kamuoyunun baskısına maruz kalmamak yaklaşımıyla ele alındığında maalesef kültür oluşmuyor; en temel insan hakları ihlal ediliyor, **sorumluluk ortada kalıyor** ve insan ile birlikte çevreyi de yok sayan bir noktaya götürüyor. İşi, iş yapma biçimini değiştirmiyor! Bütünlüklü yaklaşımların eksik

olduğu pek çok konu var memlekette; İSG de bu konuların içine hapsolmuş durumda. Şirketlerin çalışanlarına ve çevreye karşı sorumluluklarını bölüyor, birbirleriyle ilişkisizleştiriyor. Yasalarımızın uyumsuzluğu da buradan kaynaklanıyor: İnsan sağlığı ve güvenliği konusu, çevre performanslarından,

çalışma ilkelerinden, çalışan haklarından, topluma yatırım sorumluluğundan bağımsız değil.

Dünya Sağlık Örgütü, “Global Strategy on Occupational Health for All: The Way to Health at Work” açıklamasında İş Sağlığı ve Güvenliği’nin kapsamını; çalışanların fiziksel ve psikolojik sağlığının tesisi ve iş kazalarından ve meslek hastalıklarından korunması için gerekli tedbirlerin alınması, iş sağlığı ve güvenliği kavramı altında işletmelerin enerji kullanımlarını, emisyonlarını ve atıklarını azaltmalarını, yeşil teknolojiye yatırım yapmalarıyla birlikte tanımlıyor. İSG yalnızca mevcut durumda çalışanlara yönelik koruyucu tedbirler değil, mevcut durumun kendisinde çevre sağlığını tehdit eden tüm elementlerin ortadan kaldırılmasını gerektiren bir yaklaşım olmak zorunda...

Kâr Etmenin Kuralları

İşte tam bu noktada iş kazalarını, meslek hastalıklarını ve işçi ölümlerini ortadan kaldırmanın en temel yöntemi **işiyeniden tanımlamaktan** geçiyor. İnsan sağlığını tehdit eden ortamları yaratmamak, bu tehdidi çevresel bir tehlike olmaktan çıkarmayı da beraberinde getirecek. Sektörlerdeki işçi ölümlerine baktığımızda iş yapma biçimini değiştirmek, kâr etmenin kurallarını baştan yazmayı bilmek birinci adım olarak karşımıza çıkıyor; çalışanı tehditlere karşı kişisel koruyucular ile donatmak değil. İnşaat sektöründe ölümler **yüksekten düşmeyle**, maden sektöründe **zehirlenme ve göçükle**, tekstil sektöründe **binaların güvensizliğiyle** oluyorsa, alınması gereken tedbirler kişisel koruyucular ile sınırlı kalamaz; kalırsa bunun adı tedbir değil **yasak savmak** olur. O zaman emeğin ucuzunu, ülkenin yasal olarak esnek veya eksik olanını, enerjinin ucuzunu tercih edip ölümleri, kazaları, hastalıkları baştan kabul

“Alınması gereken tedbirler, kişisel koruyucular ile sınırlı kalamaz; kalırsa bunun adı tedbir değil yasak savmak olur. Soma’da, Rana Plaza’da, Tuzla Tersaneleri’nde, muhtelif gökdelen inşaatlarında yaşanan bu değil mi? Tercihler ölümü, hastalığı, sakat kalmayı getirmede mi?”

etmiş oluyoruz; gerçeğimiz de böyle değil mi zaten? **SOMA’da, RANA PLAZA’da, TUZLA Tersanelerinde, muhtelif gökdelen inşaatlarında** yaşanan bu değil mi? Tercihler ölümü, hastalığı, sakat kalmayı getirmede mi? Tercihleri yaşamdan yana kullanmadan İSG yasaları, yönetmelikleri, standartları ve kuralları neyi koruyor? Anlayışı insandan yana, çevreden yana koymayı, insan onuruna yakışan çalışma ortamı ve çalışan mutluluğunu hedefleyebiliriz; bunu işin kültürü haline getirebiliriz. Fiziki riskleri ortadan kaldırmanın yanı sıra, çalışma ortamını da çalışanlar için psiko-sosyal risklerden arındırabiliriz. Bu yaklaşım, insanı da bü-

tünlüklü algılıyor; yalnızca biyolojik değil, sosyal varlığını da bir arada görüyor, buna uygun bir ortam ve çalışma kültürü inşa ediyor. Yasakçı dil kendi içinde güvensizliği de barındırdığı için daha özgürlükçü bir dilin kurulması ancak gerçek anlamda insanı ve yaşam alanlarını koruyan, gözeten, işin sonuçlarını hesaplayan bir matematikle mümkün olabilir. Ancak bu şekilde **İSG yaşayan bir olgu olacak**, kültüre sirayet edecek ve davranışlara taşınacak. Aksi halde baskıyla, korkuyla, tehditle ilerleyen hemen her şey gibi boş bir anda dağılacak, kaza ve ölümleri önleyemeyen, ihlal edilen, ötelenen bir dizi kural olmaktan öteye geçemeyecek...

Soma ve Sürdürülebilirlik

Soma'nın vicdan muhasebesi belli ki çok zor yapılacak. Ama işin bir de sürdürülebilirlik muhasebesi var. "O anda Soma Holding yöneticisi olmak ister miydiniz? Ya da Soma Holding'e yatırım yapmış bir yatırımcı olmak ister miydiniz?" diye soruyor Sustainable Solutions kurucusu Cenk Türker ve ekliyor: "Sürdürülebilirlik, İSG ve birçok boyutta iş risklerini azaltabildiği için de önemlidir."

 Dr. Cenk TÜRKER,
Sustainable Solutions,
cenk@esgturkey.com

içimiz yandı hepimizin, yüreği kavrukladı. Derinlerimizde hissettik acıyı. Yanan madenler oldu, sönen ise ocaklar... Herşeye rağmen Soma maden işçilerinin, insanımızın hayata bakışı ve azmi duygulara boğdu hepimizi, titretti yürekleri. Herşeyden önce başımız sağolsun ve bu, gerçekten son olsun.

Ben ise tüm bu duygularla birlikte yıllardır yaptığım mesleğim, işim gereği Sürdürülebilirlik perspektifinden de değerlendirdim olanları. Sonuçlara sadece üzölmek, gelişmeyi getirmiyor hayatta. İnsanın günlük yaşamında da, iş hayatında da anlamaktan, sorgulamaktan, fark etmekten ve değiştirmekten geçiyor bakış açısını, davranışları, alışkanlıkları. İşte ancak bu yolla "kaza"lar engellenebiliyor ve ger-

çekten son olabiliyor.

Sürdürülebilirlik konularında 15 yılı aşkın bir süredir çalışıyorum. Danışmanlıktan önce üniversitede, kamuda, uluslararası kuruluşta ve özel sektörde görev yaptım, sivil toplum kuruluşları ile de temastaydım. Dolayısıyla bu tecrübeler, iş dünyasının değişik aktörlerindeki beklentileri de birçok farklı açıdan değerlendirebilme şansını tanıdı bana. Halen, yaygın olarak sürdürülebilirliğin kapsam ve faydasının tam ve doğru olarak algılanmış olduğunu söylemek zor. İşte bu nedenle; Soma faciasıyla birlikte **İş Sağlığı ve Güvenliğini** de, sürdürülebilirliğin bir boyutu olarak ele almak istedim. Tabii bir de özel sektör tarafında akıllarda olan ve hep merak edilen soru duruyor önümüzde: Sürdürülebilirliğin firmalara ekono-

mik etkisi nedir, değer katar mı?

İşte Soma faciasının bu iki eksen-den ele alınması durumunda, sürdürülebilirliğin kapsamı, sürdürülebilirlik riskleri ve firma değerine etkisi açısından açıklayıcı ve akılda kalıcı olacağına inanıyorum. Ayrıca, somut örnek üzerinden aktarımın daha farkındalık yaratıcı, içselleştirilebilen ve etkili olabilen bir yöntem olacağını düşünüyorum. Örnek olay incelemesi her zaman ikna edici olmuştur.

Önce Güvenlik...

Sürdürülebilirlik; ülkemizde Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) projeleri ve iletişim boyutuyla girdi hayatımıza daha çok. Yanı sıra da çevre boyutu yükselişe geçti. Özellikle enerji tasarrufu ve enerji verimliliğinin finansal geridönüşünün

hızlılığının da cazibesıyla. Sürdürülebilirliğin, nispeten daha alışkın olduğumuz ve somutlaştırabildiğimiz yukarıdaki olgularla daha kolay ve sıklıkla ilintilendirilebildiğini gözlemlemekle birlikte, sosyal yanları ve risk yönetimi boyutunda alınacak yolun daha fazla olduğuna inanıyorum.

Sürdürülebilirlik; her üç boyutuyla ele alınmalıdır: Çevresel, Sosyal ve Yönetimsel... Ve doğru yönetildiği takdirde firmaların iş risklerini minimize etmesini sağlar. İş güvenliğinin sağlanması ise herşeyden önce insan canı ve sağlığıyla alakalıdır, önemi tartışılmaz. Maslow'a göre ihtiyaçlar hiyerarşisinin de başında gelir. **Güvenlik ihtiyacı karşılanmadan piramitte üst seviyelere çıkış zordur.** Bunun ötesinde çalışan bağlılığı, mutluluğu, iş verimini ve bazı lokal bölgelerde toplum psikolojisini etkiler. Tıpkı Soma'da madencilik, İzmit'te tersaneciliğin etkilediği gibi... Buralarda çalışmak her gün gerçekten **"ekmek parası"** kazanabilmek için sakat kalma, hayatını kaybetme, belki sigortasız çalışırken arkada yetimler bırakma riski almak demektir. Böyle bir iş modeli uzun vadede sürdürülebilir olabilir mi? İş dünyası, piyasa, yatırımcılar, toplum, STK'lar, tüketiciler -kısacası tüm paydaşlar- böyle bir iş yapışı şeklini ne kadar geçerli kılar? Neticede; Sürdürülebilir iş modeline geçiş demek, bir kısmına değindiğimiz bu negatifliklere karşı bir adım atmak demektir.

Sürdürülebilirliğin şirket değerine katkısına gelince... Sürdürülebilirlik temel olarak elle tutulamayan, finansal olmayan varlıklarla ilgilendiğinden, katılan değer somut olarak gösterilmesi nispeten daha zordur. Ancak, piyasa mekanizmaları bu riskleri göz önüne alarak değerlendirir. Yatırımcılar da, söz konusu riskleri hesap ederek karar verirler. İşte, ülkemizde bugünlerde hayata geçmekte olan

"Piyasa mekanizmaları riskleri göz önüne alarak değerlendirir. BIST Sürdürülebilirlik Endeksi de firmaların çevresel, sosyal ve yönetim boyutlarındaki risklerini değerlendirip yansıtacak mekanizmalardan biri olacaktır."

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi de firmaların çevresel, sosyal ve yönetim boyutlarındaki risklerini değerlendirip yansıtacak mekanizmalardan biridir.

Sürdürülebilirlik ve Vicdan Muhasebesi

Şirket değerine katkıyı bu sefer bir de ters bakış açısıyla ele alırsak resmin daha açık hale geleceği kanısındayım. Yani, sürdürülebilirlik kriterlerini iyi yönetmeyen bir şirket ne kadar zarar görebilir? Yazının konusu olan İş Sağlığı ve Güvenliği başlığı üzerinden söyleyecek olursak; İSG konularında ya da bunun yönetiminde risk taşıyan veya iş kazasına neden olan bir firma yatırım elde etmekte sıkıntı çekebilecek, hisse senedi değer kaybedebilecektir. Bu durum da firmanın piyasa değerinin düşmesine neden olacaktır. Bir başka deyişle; satışlardan elde edilen gelirler ya da kâr, bu yolla kaybedilecek, hatta faaliyetleri durdurulabilecek demektir.

Tabii bir de gelişmiş ülkelerden bir yabancı ortağınız olması ya da önemli bir markanın tedarikçisi olmanız durumlarını da bir değerlendirirkenizi isterim. Mal ve hizmetleri-

niz aynı talebi görmeye devam eder mi? Bu durum sizin işinizin sürdürülebilirliğini etkiler mi?

Yazının odağı olan Soma faciası üzerinden söyleyecek olursak da, **sürdürülebilirlik muhasebesi zordur** ama kaybedilen canların ve vicdanların muhasebesi nasıl yapılır onu hiç bilmiyorum. Yapılması mümkün müdür? Bu konuda tam bir finansal değerlendirme yapmayı da yüreğim kaldırmıyor ancak birkaç soru, durumu tasavvur etmemize yardımcı olacaktır umarım.

İlk soru: Bu olay yaşandığında siz Soma Holding yöneticisi olmak ister miydiniz?

İkinci soru: Soma Holding'e yatırım yapmış bir yatırımcı olmak ister miydiniz?

Üçüncü soru: Firma değerimize ne olurdu?

Şirket faaliyetlerinin durdurulması, varlıklarına tedbir konulması, tazminatlar, marka değerinin yitirilmesi, hafızalardan silinmeyen bir faciaya neden olmak gibi **işinizin sürdürülebilirlik riskleri** oluşmaz mıydı?

İnsan hayatında da değişim, farkındalık, bakış açısını değiştirme ve gelişim; öğretici, kırılım yaratan olaylar ve bazen travmalar sonrasında olabiliyor. İş hayatında da **öğrenen organizasyonlar** hatalardan ders çıkarıyor, sistemler geliştiriyor. İşte belki Soma faciası bir ders olur, bir nebze olsun değişim yönetimine katkı sağlayabilir de, yüreklere su serpilir ve bu sefer gerçekten son olur.

İşte Sürdürülebilirlik, İSG ve birçok boyutta iş risklerini azaltabildiği için önemlidir. Sürdürülebilirlik Stratejisi ile bu boyutların yönetilmesi; Sürdürülebilirlik Raporlaması ile takibi, güncellemesinin yapılabilmesi; eğitimleri ile farkındalığın ve bilincin gelişebilmesi mümkün olduğu için modern iş hayatında mevcuttur. Başsağlığı ve farkındalık dileklerim, en derin saygılarımla...

ILO'dan Türkiye'ye Çağrı

Türkiye, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) hukuki bağlayıcılığı olan bazı sözleşmelerine imza atmaktan kaçınıyor. Bunlardan biri "Madenlerde İş Güvenliği ve Sağlığı Sözleşmesi". EKOIQ'ya açıklama yapan ILO yetkilileri, "Türkiye'yi bu sözleşmeyi onaylayarak, madencilik sektöründeki ölümleri, kazaları ve hastalıkları azaltmak için daha fazla çaba harcamaya kararlı ülkelerin oluşturdukları uluslararası topluluğa katılma çağrısında bulunuyoruz. ILO, bu konuda hükümete teknik yardımda bulunmaya da hazır" diyor.

Bize öncelikle, Türkiye'de onaylanmış ve henüz onaylanmamış ilgili ILO sözleşmeleri hakkında bilgi verir misiniz?

Özel olarak İş Güvenliği ve Sağlığı (İGS) ile ilgili ILO Sözleşmeleri genel kapsamlı üç belgeden oluşuyor: İş Teftişi Sözleşmesi, 1947 (No. 81); İş Güvenliği ve Sağlığı Sözleşmesi, 1981 (No. 155) ve İş Güvenliğini ve Sağlığını Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi, 2006 (No. 187). Bu belgeler, gerek ülke bütünü gerekse işletme düzeyinde temel ilkeleri ve gereklilikleri ortaya koyuyor. Söz konusu ilkelerin ve gerekliliklerin etkili biçimde yerine getirilmesi ve yaşama geçirilmesi durumunda bunlar, önleme amaçlı ulusal bir İGS sisteminin kurulması ve zamanla geliştirilmesi açısından sağlam bir temel oluşturacaktır.

İş Sağlığı Sözleşmesi, 1985 (No. 161) bu belgeleri tamamlayıcı nitelikte. 161 sayılı sözleşme, işletme düzeyinde iş sağlığı hizmetleri oluşturulmasını öngörüyor. Temelde önleyici işlevlere sahip bu yapılanma, işletmedeki işverene, işçilere ve temsilcilerine güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamını sürdürmeye ilişkin tavsiyelerde bulunuyor.

ILO, ekonomik faaliyetin çeşitli dallarının tehlikeli doğası nedeniyle genel standartları temel alan, ancak özel olarak bu dallara yönelik belgeler hazırladı. Bu belgeler de İnşaat İşlerinde İş Güvenliği ve Sağlığı Sözleşmesi, 1988 (No. 167); Madencilikte İş Güvenliği ve Sağlığı Sözleşmesi 1995 (No. 176) ile Tarımda İş Güvenliği ve Sağlığı Sözleşmesi, 2001 (No. 184). Madencilik sektörüyle ilgili olduğundan 176 sayılı Sözleşme özellikle önemlidir.

Türkiye 81 sayılı Sözleşmeyi (İş Teftişi) 1951 yılında; 152 (Liman İşleri), 155

(İGS) ve 161 sayılı Sözleşmeleri 2005 yılında, 187 sayılı Sözleşme'yi ise (Geliştirici Çerçeve) 16 Ocak 2014 tarihinde onayladı. Bu son sözleşme, Türkiye'de 2015 yılının Ocak ayında yürürlüğe girecek.

Peki Türkiye, İGS ile ilgili ILO Sözleşmelerini neden onaylamadı?

Uluslararası çalışma standartları -ILO Sözleşmeleri ve Tavsiye Kararları- ILO'yu oluşturan bileşenler (hükümetler, işverenler ve işçiler) tarafından hazırlanan ve çalışma yaşamındaki temel ilkelerle hakları ortaya koyan hukuk belgeleridir.

ILO Sözleşmeleri ise onaylanması halinde hukuksal bağlayıcılık kazanan uluslararası anlaşmalardır. Sözleşmelere verilen onay, bir ülkenin sözleşmeyi kendi iç hukukuna ve uygulamalarına yansıtma taahhüdünde bulunması anlamına gelir ve aynı zamanda onaylayan ülkeye sözleşmenin uygulanmasına ilişkin düzenli rapor verme yükümlülüğü getirir. Örneğin Türkiye'nin 155 ve 161 sayılı Sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin raporlarını bu yılın Eylül ayında vermesi gerekiyor.

Yeni bir standart benimsendiğinde üye devletlerin bu yeni standardı kendi yetkili organlarına (normal olarak parlamento) sunmaları gerekir. Ancak, bir ILO sözleşmesinin onaylanıp onaylanmayacağı, her ülkenin kendi egemenlik hakları çerçevesinde ele alacağı bir konudur. Dolayısıyla ILO, bir ülkenin herhangi bir ILO sözleşmesini onaylayıp onaylamama kararını sorgulayamaz, bu konuda müdahale edemez; bu bakımdan ILO Türkiye'nin herhangi bir ILO Sözleşmesini onaylamama tercihi hakkında yorumda bulunamaz.

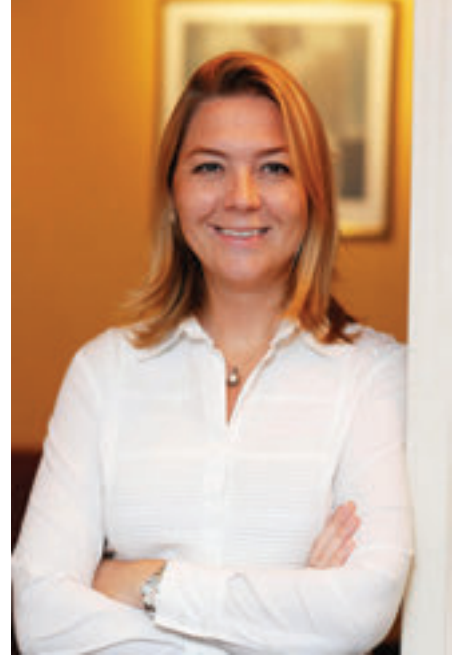
ILO'nun bu konudaki görüşünü öğrenebilir miyiz?

Onaylanmamış ILO Sözleşmelerinin ve Tavsiye Kararlarının hukuksal bağlayıcılığı olmasa da bu belgelerde yer alan hükümler; hükümetlerin, işverenlerin ve işçilerin kolektif çabalarıyla geliştirildiğinden gündemdeki konuya ilişkin örnek uygulamalar açısından yararlı bir kılavuz oluşturur. Yani bunlar, ilgili üç taraf için değerli bir bilgi kaynağı... Sözleşmelerin ve Tavsiye Kararlarının uygulanmasını aktif biçimde sağlamak ve güncellik taşıyan sözleşmelerin onaylanması için çalışmak, ILO'nun görevinin bir parçasını oluşturur. Bu bağlamda ILO, Türkiye dâhil olmak üzere tüm üye devletleri, ILO'nun İGS ile ilgili sözleşmelerini onaylamaya teşvik eder. Ekonomik faaliyetin özellikle tehlikeli dallarına ilişkin düzenlemeler getiren sözleşmeler de bunlar arasında.

Soma'da yaşanan felaket, dünyanın dikkatini Türkiye'de kömür madenciliği sektöründeki çalışma koşullarına çekti. ILO, gerektiği gibi uygulanmaları ve yaşama geçirilmeleri halinde, 176 sayılı Sözleşme'nin madenlerde güvenli çalışma koşullarının oluşturulmasına önemli katkılarda bulunabilecek hükümler içerdiğini bir kez daha yinelemek ister. Dolayısıyla ILO, 176 sayılı ve 1995 tarihli "Madenlerde İş Güvenliği ve Sağlığı ILO Sözleşmesi"ni onaylayarak, bu tehlikeli sektöre damgasını vuran ölümleri, kazaları, hastalıkları azaltmak için daha fazla çaba harcamaya kararlı ülkelerin oluşturdukları uluslararası topluluğa katılma çağrısında bulunuyor. ILO, bu hedefe ulaşılmasına ve sözleşmenin ülkede etkili biçimde uygulanmasına yönelik önlemler geliştirilmesine katkıda bulunacak teknik yardımı Hükümete sağlamaya da hazır.

“İşin Değil, İşgörenin Sağlığı ve Güvenliği”

“Öncelikle kendi çalışma ortamlarımıza, koşullarımıza yatırım yapmalıyız” diyen PERYÖN - Türkiye İnsan Yönetimi Derneği Başkan Yardımcısı İdil Türkmenoğlu, işin değil, işgörenin sağlığı ve güvenliği konusunun konuşulması gerektiğinin de altını çizerek, dernek olarak yürüttükleri çalışmaları anlatıyor.

İSG konusunu genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

İSG, kurumsal sorumluluğun bir parçası. İnsan kaynakları sistemlerinin en önemli unsurlarından. Müşteri ilişkileri yönetiminin olmazsa olmazı. Yani İSG, sadece uzmanlara delege edilecek bir konu değil. Kurumsal Sorumluluk deyimi yerindeyse evde başlıyor, yani içeride. Kurum dışındaki sosyal sorumluluk projeleri de çok değerli olmakla birlikte, öncelikle kendi çalışma ortamlarımıza, koşullarımıza yatırım yapmalıyız. İşin değil, işgörenin sağlığı ve güvenliğini konuşmalıyız.

PERYÖN Türkiye İnsan Yönetimi Derneği, Soma faciasından sonra bir aksiyon aldı mı?

Hepimizi derin bir üzüntüye boğdu bu facia. Hayatını kaybeden madencilerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Olayın ardından SOMA Faciası Yaraları Sarma ve Önlem Çalışma Grubu kurduk. Derneğimiz Genel Merkezi ve Ege Şubesi olarak kendi uzmanlık alanlarımıza ve yetkinliklerimize uygun olarak neler yapabileceği konusunda harekete geçtik. En önemli konu, şu anki ve gelecekteki ihtiyaçları belirleyebilmek. Ege Şubesi, ilk günden itibaren sürekli olarak yerel temaslarda bulunarak ve bölgeyi ziyaret ederek Genel Merkezi ve Yönetim Kurulu'nu gelişmeler hakkında bilgilendirdi. Şu

anda ihtiyaçların net olarak tespiti konusunda çalışıyoruz. Üyelerden de gelen önerileri dahil ederek, derneğimizin ve gönüllü üyelerimizin güçlü yönlerini kullanarak katkı yapabileceği konuları belirledik.

Neler yapacaksınız?

Babalarını kaybeden Meslek Lisesi, Yüksek Okul ve Üniversite öğrencilerine “Öncelikli Staj” imkânı ve PERYÖN Akademi bünyesinde eğitimler verilmesine karar verdik. İhtiyaçları net olarak belirleyene kadar, Soma faciasından etkilenmiş öğrencilere kurumlarında staj imkânı yaratabilecek firmaların taleplerini aldık. Bu kapsamda staj yapan gençlerimize bireysel olarak İnsan Kaynakları Departmanları'nın kariyer danışmanlığı vermesini ve mentorluk yapmasını planlıyoruz. Staj yapacak gençlere de PERYÖN Akademi bünyesinde ücretsiz kişisel gelişim eğitimleri de sunacağız.

Olaydan etkilenenlere istihdam desteği verecek misiniz?

Kazadan kurtulan ve bundan sonra aynı işi yapmak istemeyen madencilerle kariyer yönlendirme görüşmeleri yaparak, yeni iş bulmalarına destek olmak üzere bir gönüllü ekip kurduk. Ayrıca istihdamda öncelik vermek isteyen firmalarımızın taleplerini almaya başladık. Bölgede direkt bu kontenjanları ayıran firma-

lar da olmuş. Sahadan duyduğumuz kadarıyla şimdilik bu yönde adaylar tarafında bir istek pek yok. Tabii olay çok yeni, acılar taze.

PERYÖN, İSG bilincinin artırılması konusunda neler yapıyor?

Yönetim Kurulu Üyemiz Doç. Dr. Erdem Özdemir liderliğinde çalışıyoruz. PERYÖN, **Garanti Bankası** desteği ile yıl boyunca gerçekleştirilen KOBİ'lere özel toplantılarda işletme yöneticilerine yapacakları küçük değişiklikler ve yatırımlarla iş güvenliği ve çalışanın sağlığı konusunda nasıl hayati iyileştirmeler sağlayabileceklerini gösterdi. Son olarak da “**KOBİ'lere Özel İş Sağlığı ve Güvenliği Kılavuzu**” hazırlandı. 4-5 Kasım tarihlerinde düzenlenecek **Türkiye İnsan Yönetimi Kongresi**'nin bir saat dilimindeki ana ve paralel oturumların tamamını İSG ile ilgili konulara ayırdık.

Ayrıca odak alanlarımızdan biri olan İSG konusunda tüm şubelerimizle işbirliği halinde bir seri etkinlik planlıyoruz. Ülkemizde madenlerin bulunduğu tüm bölgeler öncelikli olmak üzere, “İş Sağlığı ve Güvenliği” kültürü oluşturmak amacı ile seminer ve konferanslar düzenleyeceğiz. Bu etkinliklere Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın ilgili birimleriyle ortaklık yapmak üzere görüşmelerimiz sürüyor.

Bu Sene Kayısıyı Görmüyoruz

Başlarken bir konuya açıklık getirilim: Atmosferdeki karbondioksit miktarını artırdığımız zaman bu, atmosferdeki tüm olaylara etki eder. Bu sebepten iklimle ilgili ne oluyorsa bu olaylara bakıp “Acaba bu iklim değişikliğinin etkisi midir?” demenin bir mantığı yoktur. Bugün iklimle ilgili olan her olay bizim atmosfere karbondioksit salmamızla oluşan iklim değişikliğinin bir sonucudur. Bir düşünün bakalım daha önce İstanbul’da hortum görmüş müydünüz? Cevabınız doğal olarak hayır. “Şimdi neden görüyoruz?” diye sormayı düşündüğünüz her an unutmayın, cevap hep aynı: “Küresel İklim Değişikliği.”

Benzer şekilde bu yaz manavların raflarında kayısı görmediğinizde ya da kayısı fiyatları dudaklarınızı uçuklattığında gene şaşırmayın, sorumlusu belli: “Küresel İklim Değişikliği”. “Ama kayısı üretiminin azalmasının sebebi sıcak ya da kuraklık değil, kayısılar dondan dolayı dallarında zarar görmüş, bunun sıcaklıkla alakası yok” demeyin. Çünkü iklim değişikliği sadece yağışların azalması ve sıcaklıkların artması değildir. Adı üzerinde iklim değişikliği, iklimin değişmesi anlamına geliyor, yani daha önce hiç görmediğimiz şeyler yeni normalimiz haline geliyor. Bizim de buna alışmamız gerekiyor.

En basit şekilde anlatmamız gerekirse, iklim değişikliği, varolan hava olaylarının şiddetinin artması anlamına geliyor. Mesela yazın yağmur yağın iki gün arasındaki süre dört günse bu sekiz güne çıkıyor, biz de buna kuraklık diyoruz. Ama sekiz

gün sonunda gelen yağış da iki kat daha şiddetli oluyor. Yani toplam aldığımız yağış miktarında önemli bir değişiklik olmuyor, ancak bir yandan kuraklığın, öte yandan da yağışın şiddeti artıyor. Yağış eğer eskisi gibi yağacak olsa toprak doyacak, toprağın içine sızan su, yeraltı su kaynaklarını besleyecek ve derelerden akan su da barajları dolduracak. Ama şimdi bardaktan boşanırcasına yağın yağmur ne toprağı doyuruyor, ne de yeraltı sularını besliyor. Sadece hızlıca akıp giderek beraberinde toprağı sürükleyerek erozyona ve sele sebep oluyor. Dolayısıyla da artık “**Kaç gündür yağmur yağıyor, barajlar**

dolmuştur artık” demeyi bırakın, yağın bu yağmur kanalizasyonlardan denize akıyor, barajlara çok azı ulaştığında bize önemli bir katkısı olmuyor.

Merhaba Yeni Dünya

Öte yandan ülkemiz, bu son yıl içinde normalden çok daha az yağış aldı. Bu da özellikle buğday rekoltesinde önemli düşüş beklentisine yol açtı. Tarım Bakanlığı verilerine göre bazı illerde bu rekolte düşüşünün %50’nin üzerinde olabileceği öngörülüyor. Azalan yağışların iklim değişikliğiyle alakalı olmadığını ve Anadolu’da zaten yedi yılda bir kuraklık olduğunu düşünenleriniz

Prof. M. Levent KURNAZ
Boğaziçi Üniv.
Fizik Böl. ve Mercator/IPM
Araştırmacısı
mlkurnaz@gmail.com

olabilir. İklim değişikliği bir yandan yedi yılda bir olan kuraklıkları önce dört yılda bir, sonra iki yılda bir olur hale getirecek, diğer yandan da yağış miktarını azaltarak kuraklığın şiddetini artıracak. Artık yeni bir dünyada yaşıyoruz ve özellikle tarım üretimimizi bu yeni dünyanın şartlarına uyum sağlar hale getirmek zorundayız.

Atmosfere saldıığımız sera gazları, atmosferin ısınmasına neden olur. Atmosfer ne derece sıcaksa o derece fazla enerjiye sahiptir. **Büyük fırtınaları besleyen yakıt atmosferin enerjisidir.** Dolayısıyla atmosferdeki enerji ne derece fazlaysa, oluşan fırtınalar da o derece kuvvetli olur. Ayrıca atmosfer ısındıkça içinde su buharı barındırma kapasitesi de artar. Yani, daha sıcak bir atmosferde hem fırtınalar sırasında esen rüzgârın hızı daha yüksek olur, hem de yağış inmeye başladığında şiddeti daha artar. Bu son günlerde daha sıklıkla görmeye başladığımız şiddetli yağışların ve fırtınaların temel sebebidir.

Yakın zamanda sıkça görmeye başladığımız bir diğer hava olayı olan **dolu**, bu yıl özellikle Karadeniz Bölgesi'nde **findık üretimine ciddi zarar** verdi. Dolu da atmosferdeki enerjinin bir şekilde dışarı vurmaları olarak görülebilir. Basitçe dolu, oluşan küçük bir buz kristalinin bulutun içerisinde defalarca aşağı-yukarı taşınması ile büyür. Bulutun içerisindeki enerji ne derece fazlaysa bu buz taneciğinin hareket etme olasılığı da o denli artar. Böylece normalde buluttan yere inene kadar eriyip yaz yağmuruna dönüşecek

olan bu buz tanecikleri, yere düşene kadar erimeyecek büyüklüğe erişerek doluyu oluştururlar. Son senelerde daha sık görmekte olduğumuz dolu olaylarının arkasındaki önemli sebeplerden ikisi, havanın daha fazla su buharı barındırması ve atmosferin sıcaklığından dolayı daha yüksek enerjiye sahip olması

İstanbul'da hortum görmüş müydünüz? Cevabınız doğal olarak hayır. "Şimdi neden görüyoruz?" diye sormayı düşündüğünüz her an unutmayın, cevap hep aynı: "Küresel İklim Değişikliği."

dır. Sonunda yere inen dolu tanecikleri bize fazla zarar vermese de ağaçların dallarındaki çiçeklerde önemli hasara yol açarak tarım üretimini sekteye uğrattıyor.

Don olayı da aslında beklenen bir doğa olayıdır. Bahar aylarında bazı geceler sıcaklık donma noktasının altına düşebilir. Burada sorun olan, don olayından önceki günlerde havanın fazla ısınmasından dolayı bitkilerin çiçek açmasıdır. Yani don olayından önceki günlerde hava fazla ısınmayacak olsa bitkiler aldanıp çiçek açmazlar ve bu yıl kayısta gördüğümüz rekolte düşüşü gibi önemli bir problem oluşmayabilir. Ancak iklim değişikliğinden dolayı kış mevsimi sonunda görülen ani sıcaklık artışları ve bunun ardından gelen don olayı bu problemi tarımsal alanda hesaba katılması gerekir hale getiriyor. Bu durumla savaşılabilmek için ya tüm tarımsal ürünleri bu şekilde bir don olayından korumamız ya da üretimi yapılması gereken ürünü başka bir coğrafi alana taşımamız gerekiyor. İkisi de uygulaması zor olan çözüm önerileridir. Ancak içinde yaşamaya başladığımız yeni dünyada tarımsal üretimimizi korumak istiyorsak artık ciddi adımlar atmaya başlamamız gerekiyor. Bu adımların başında **merkezi bir tarımsal planlama** olmasa da, en azından yapılacak merkezi bir çalışmanın ardından çiftçilerin gelecek senelerin üretim beklentileri konusunda bilgilendirilmelerine ihtiyaçları var. Yeni dünyada hayatta kalmamız, bu bilgilendirme ve yönlendirme sistemlerinin sağlıklı çalışmasına sıkı sıkıya bağlı olacak.

“Dünya Değişti, Sürdürülebilirlik İletişimi de”

Sürdürülebilirlik İletişimi denince dünyada ilk akla gelen isim Futerra. Kavramın ve yaklaşımın da yaratıcılarından biri olan İngiltere kökenli şirketin kurucularından Solitaire Townsend, Sürdürülebilir Markalar Konferansı için İstanbul'daydı. Townsend, “Şirketlerde bir kâr departmanı yok. Kârdan Sorumlu Yönetici de... Aynı şey sürdürülebilirlik için de geçerli” diyor ve ekliyor: “Çalışanlara yönelik sürdürülebilirlik çalışması yokken, dış iletişimde sürdürülebilirlik iletişimi yapmak, greenwash'un en belirgin işaretlerinden biridir.”

✍️ Barış DOĞRU 📷 Özgür GÜVENÇ

İlk olarak, Sürdürülebilirlik İletişimi'ni nasıl tanımladığınızı sormak istiyorum? Geleneksel PR ile nasıl bir fark var arasında?

Aslında iki ayrı tanımlaması var Sürdürülebilirlik İletişimi'nin. Birincisi, benim de kurucusu olduğum Futerra'nın tanımı: Sürdürülebilirliğin iletişimini yapmak şeklinde tanımlayabiliriz en genel anlamda. İkincisi ise iletişimi sürdürülebilir yöntemlerle gerçekleştirmek şeklinde tanımlanabilir. Yani, daha az enerji kullanmak, reklam çalışmaları için durmadan dünyanın dört bir yanına uçak seyahatleri yapmamak ya da tanıtım malzemelerinde basılı malzeme yerine

e-mail kullanmak, bunlara verilebilecek örnekler ve zaten her şirket, iletişim çalışmalarını daha sürdürülebilir yöntemlerle gerçekleştirebilir gerçekten ve yapmalı da... Bu ikinci tanım dahilinde olanlar, iletişimin çevresel etkisine bakıyorlar. Futerra'nın tanımı ise daha çok sosyal ve çevresel konuların iletişimini bir araya getirmek ve çok sayıda kişiye davranış ve tutum değişikliği konusunda ilham vermek üzerine yoğunlaşıyor.

Genellikle şöyle bir eğilim var: Eğer bir şirket, yeşil ürün veya hizmetleriyle ilgili bir iletişim faaliyeti yürütüyorsa, bu Sürdürülebilirlik İletişimi sayılır. Bu doğru mu sizce? Yoksa Sürdürülebilirlik İletişimi bundan çok daha öte bir yaklaşım ve çalışma mı?

Aslında Sürdürülebilirlik İletişimi yıllar içinde oldukça değişti; tek bir tanımı yok ve belki de olmamalı. Bunun nedeni, sürdürülebilirliğin de tam bir tanımının olmaması. Bu aslında bir süreç. Şimdi 15 yıl öncesini hayal edin: Benim saçlarım daha uzundu ve çok daha zayıftım. Ve aynı tarihlerde Sürdürülebilirlik İletişimi de temel olarak raporlama üzerinedi. Şirketler yeni yeni sosyal ve çevresel konularda raporlama yapmaya başlamışlardı. Ancak bu çalışmalar tamamen genel iş seyrinden ayrı yürüyen, çok küçük ölçekli işlerdi. Sürdürülebilirlik İletişimi o zaman bu durumdaydı ve aslında Sürdürülebilirlik İletişimi olarak bile anılmıyordu. Çevre İletişimi veya KSS olarak geçiyordu.

Ve arada sırada büyük bir şirket, sözgelimi Dünya Günü dolayısıyla belki bir iletişim faaliyeti yürütüyordu ancak bu çalışmanın markayla sıkı ve doğrudan bir bağı yoktu.

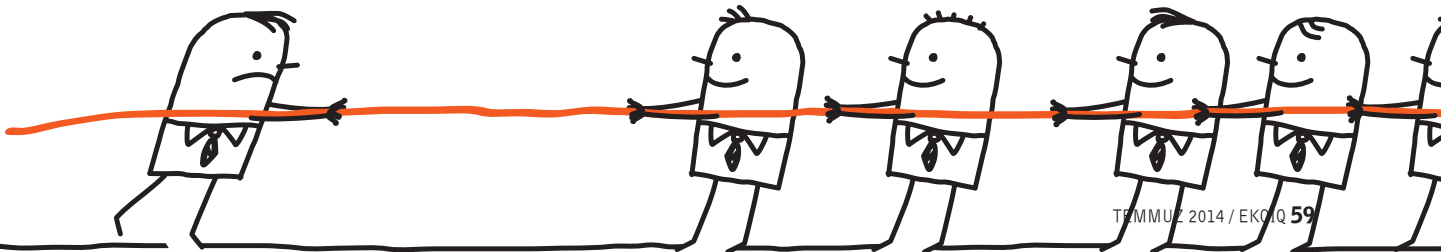

Sürdürülebilirlik iletişimi çalışmalarına ilk başlayanlar, Patagonia, Natura ve The Body Shop gibi ufak ölçekli, kendilerini tamamen bu alana odaklamış firmalardı.

Şimdi 8-10 yıl öncesine doğru geliyoruz; benim saçlarım biraz daha kısalıyor ve biraz daha kalımlaşıyorum (gülüşmeler) ve ürünler hakkında Sürdürülebilirlik İletişimi çalışmaları başlıyor. Bu noktada da iki ayrı yönelim vardı: Birincisi, büyük şirketlerin tek bir yeşil ürünüyle ilgili bir çalışma yapması; ikincisi ise küçük ölçekli bazı firmaların kendilerini tümüyle yeşil ürünler konusuna adanmaları. Bunlara örnek olarak, **Body Shop, Patagonia** ve Brezilya'daki **Natura** verilebilir. Ya

da Unilever gibi büyük firmalar, tek bir ürün özelinde çalışmaya başlıyor. Ve bu faaliyet, ürün pazarlaması haline geliyor. Bir anda da önemli bir yaygınlık kazanıyor. Tabii ortaya çok sayıda ve ciddi **greenwash suçlaması** da çıktı. Gerçekten de sekiz yıl önce greenwash çok önemli bir sorundu. Bu, tam küresel krizden önceydi ve şirketler, ellerinin teriyle birkaç milyon doları yeşil görünmek için harcamaya karar verebiliyorlardı. Ancak Sürdürülebilirlik İletişimi hâlâ tek yönlüydü ve her zaman şirket veya ürün üzerine yoğunlaşıyordu.

Bugün ise Sürdürülebilirlik İletişimi tek boyutlu değil. Artık değişen bir dünyada, iklim değişikliğiyle ilgili risk ve fırsatlar konusunda bilgi edinmek, bu konuda çalışma yapmak, iletişim faaliyeti yürütmek, yatırımcıları bilgilendirmek isteyen çok sayıda firma var. Bu firmalar, çalışanlarının karar ve davranışlarını değiştirmeye, değişim ve amaçlarla motive etmeye çalışıyorlar. Ve yeni çalışanlar istihdam etmek istiyorlar. Yeni gençlerin, milenyum çocuklarının "değişim ve amaçlar" konusunda çok daha duyarlı olduklarını biliyoruz. Ve tabii tüketiciler... Şirketlerin Sürdürülebilirlik İletişimi faaliyetleri, artık çoğunlukla tüketicileri sürece katmaya, değişimin bir parçası olmalarını sağlamaya çalışıyor. Sonuç olarak şirket ürünlerini değiştirmeye; tüketiciler ise bu ürünlere yönelik tutum ve davranışını değiştirmeye ihtiyaç duyuyor. Böylece şirketler daha yeşil ürünler yapabilecekler ve tüketiciler de bu malları daha sürdürülebilir şekillerde kullanabilecekler veya geridönüştürebilecekler. Sonuç olarak Sürdürülebilirlik İletişimi artık tek bir şey değil. Şirketinizin değişime

dahil olabilmesi için 15-20 ayrı yol ve yöntem var.

Peki, Sürdürülebilirlik İletişimi'nin sadece dış PR değil, aynı zamanda bir iç PR çalışması olduğu konusunda ne düşünüyorsunuz?

Kesinlikle öyle. Herhangi bir şirket ne zaman ki iç iletişim süreçlerini yaşamadan dış iletişime başlar, ben onun greenwash olduğunu düşünürüm, çünkü aslında öncelikle kurum içi ekiplerinizi konuya dahil etmeniz gerekiyor. Eğer bir firma Futerra'ya başvurup, sürdürülebilirlik konusunda dışa yönelik iletişim çalışması yapmak istediğini söylerse ve kendi çalışanlarının konuyla ilgili herhangi bir gerçek ve belirgin angajmanı da yoksa, bu oldukça kötü bir işarettir. Hem de gerçekten kötü bir işaret...

Bir şirketin kendi çalışanlarını sürece dahil etmeden, dışa yönelik iletişim çalışması yapması, aslında greenwash'un en temel işaretlerinden biridir. Peki neden çalışanlarınızı sürece dahil etmelisiniz? Aslında bu konu da zaman içinde önemli bir değişim geçirdi. Başlarda bu süreç, şirketin çalışanlarına neler yaptıklarını anlatmasından ibaretti. Böylece insanların firmalarından gurur duymasına sağlanacaktı. Bu biraz, **"Bak, biz ne kadar iyi Kurumsal Vatandaşlarız"** demek içindi.

Ancak bugün Sürdürülebilirlik İletişimi, anlatmaktan çok çalışanları dinlemek üzerine kuruluyor. Sadece neyle ilgilendikleri de değil konu; çalışanların içgörülerini, sezgileri de önemli. Şirketi nasıl sürdürülebilir kılacağımızı en iyi çalışanlarımız bilir

"Bugün Sürdürülebilirlik İletişimi, anlatmaktan çok çalışanları dinlemek üzerine kuruluyor. Sadece neyle ilgilendikleri de değil konu; çalışanların içgörülerini, sezgileri de önemli"

aslında. Atıklarımızın nerede olduğunu; firmanın aksayan bölümlerini en iyi onlar bilir. Çevresel ve sosyal etkilerimizin gerçekleştiği yerleri de bilirler, risk ve fırsatların nerelerde yoğunlaştığını da... Nihayetinde bütün iş, onları dinlemekte ve davranış değişikliğine onları dahil etmekte bitiyor. Sürdürülebilirliğe yönelik değişiklik için onların cesaretlendirilmesi ve desteklenmesi gerekiyor. Futerra'nın müşterilerinin çalışmalarının en az üçte birinin iç iletişimde gerçekleştiğini rahatça söyleyebilirim. Geri kalan üçte iki, dışa yönelik iletişime yöneliktir. Ancak birçok müşteri de sadece iç iletişim için bize başvuruyor. Dışa

yönelik iletişim çalışmalarını düşünmek için bile bazen 2-3 yıl sadece içsel süreçleri üzerine uğraşıyoruz.

Konuyla bağlantılı bir sorumuz daha var. Yönetişim (Governance) ve Sürdürülebilirlik İletişimi arasındaki ilişki hakkındaki görüşlerinizi merak ediyoruz. Bize göre Sürdürülebilirlik İletişimi, iyi yönetim çalışmalarının temel araçlarından biri haline gelecek. Siz bu konuda ne dersiniz?

Futerra, İngiltere'de Galler Prensi Sürdürülebilirlik için Muhasebe Organizasyonu'yla beraber çalışıyor. Bu organizasyon, şirketlerin Sürdürülebilirlik konularında kendilerini nasıl yönettiklerini, risk ve fırsatları nasıl ele aldıklarını inceliyor. Onlarla birlikte 60 CEO ile Sürdürülebilirlik ve Yönetişim konusunda bir anket çalışması yaptık. Dünyanın yeni yöneliminin Sürdürülebilirlik olduğunu söylediler. Eğer bu megatrendi anlamazlarsa, yönetmeyi başaramazlarsa, bu çizgiyi tutturamazlarsa, işte bu Kötü Yönetişim anlamına gelir. Toplum ve çevre koşullarındaki bu mega değişimi gözardı ederlerse bu, şirketin riskleri görmezden geldiği ve fırsatları kaçırdığı anlamına gelir. İklim değişikliğinin ikili bir yapısı var: Hem iş yapma biçimlerinden kaynaklanıyor, hem de iş yapma biçimleri üzerinde önümüzdeki dönemde ciddi bir etkisi olacak. İyi Yönetişimi bir örnekle açıklayalım isterseniz. Diyelim ki bir inşaat firmasıyız, iklim değişikliği kaynaklı kötü hava koşullarının etkilemesinin mümkün olmadığı binalar inşa ediyorsanız, bu İyi Yönetişim'dir. Eğer, ilerlerde sel baskını yaşanacak bir alanda bina inşa ediyorsanız, bu da Kötü Yönetişim'dir. Bu anlamda iklim değişikliği artık kesinlikle bir Yönetişim konusudur. Hem de iki anlamda birden: Sizin sürdürülebilirliğe olan etkilerimiz ve sürdürülebilirliğin sizin üzerinizdeki etkileri an-

lamında. Tam da bu noktada ilginç ve önemli bir gelişmeden, Entegre Raporlama'dan bahsetmenin tam zamanıdır. Bildiğiniz gibi Sürdürülebilirlik Raporlaması, şirketinizin Sürdürülebilirlik konusundaki yaklaşımını, duruşunu anlatır. Entegre raporlama ise sürdürülebilirliğin şirketiniz üzerindeki etkilerinden bahseder... Ve kabul etmek gerekir ki bu, tamamen ayrı bir bakış açısı ve müşterilerimin büyük bir kısmının, Entegre Raporlama sayesinde, şimdiye kadar yönetemedikleri risk ve fırsatların farkına varacaklarını düşünüyorum. Entegre Raporlama, bu risk ve fırsatları nasıl yöneteceklerini anlamalarına yardımcı olacak.

Aynı bağlamda, Sürdürülebilirlik İletişimi'nin şirketlerin yapısında nereye konumlandırılacağı da son derece önemli. Bu konudaki fikirleriniz neler? Sürdürülebilirlik İletişimi'nin yeri neresidir bir şirkette?

Sürdürülebilirliğin şirket içinde nereye konumlandırılacağı, şirkette kâr konusunun nerede ele alınacağı sorusuna benziyor biraz da... Sonuç olarak şirketlerde bir kâr departmanı yok. Kârdan Sorumlu Yönetici de... Aynı şey sürdürülebilirlik için de geçerli. Son 10-15 yılda sürdürülebilirlik uzmanlarına belirli bir ihtiyaç vardı. Ben de bir sürdürülebilirlik uzmanıyım ancak bu süreçte giderek herkesin, sözgelimi Pazarlama Yöneticilerinin de artık sürdürülebilirlik uzmanı olması gerekiyor. Ya da Finansman Sorumlu Genel Müdürün de tam anlamıyla böyle bir ihtiyacı var... Sürdürülebilirlik giderek her yere konumlanacak. Ve ben zaman içinde fark ettim ki, Sürdürülebilirlik, iletişim bölümündeki orta düzey yöneticiden yavaş yavaş kendi departmanı olan Sürdürülebilirlik Bölümü'ne ve yöneticisine doğru ilerliyor. Futerra olarak bazen Pazarlama Yöneticisiyle, bir başka gün Finansman Yöneticisiyle, ertesi günse Lojistik veya

“Elimizde Batı Avrupa ve Kuzey Amerika üzerine sürdürülebilirlikle bağlantılı psikoloji, sosyoloji ve kültür araştırmaları ile önemli bulgular var ama dünyanın geri kalan bölgeleri için çok daha fazla araştırma ve bulguya ihtiyacımız var”

Enerji Yöneticisi ile çalışabiliyoruz. Sonuç olarak sürdürülebilirlikten sorumlu olan yönetici aynı zamanda, şirketin kârlılığında da, yönetişimden de sorumludur. Ve evet, bahsettiğimiz kişi kesinlikle CEO'dur ve sürdürülebilirlik de dahil olmak üzere herşeyden sorumludur...

Son bir soru: Sürdürülebilirlik İletişimi literatürü ve tartışmalarının, eleştirel ve radikal iletişim teorileriyle beslenmesinin oldukça yararlı olacağını düşünüyoruz. Siz ne dersiniz?

Bence harika bir fikir. Her iletişim çabasının iki çıktısı vardır: Ya davranış ya da tutum (düşünce) değişikliğine neden olur. Ve insanların düşüncelerini değiştirmek için onların halihazırda ne düşündüğünü, ne hissettiğini bilmeniz gerekir. Davranışlarını değiştirmeniz içinse, insanların şu anda ne yaptığını ve neden yaptığını bilmek zorundasınız. Bu iki alan için de karşılaştırmalı

psikoloji, sosyoloji ve hatta sanat araştırmalarına ihtiyacınız vardır. Davranış ve tutum değişikliği gerçekleştirebilmeniz için sürdürülebilirlik uzmanı olmanız yetmez, aynı zamanda psikoloji uzmanı olmanız da gerekir. Bizim elimizde Batı Avrupa ve Kuzey Amerika üzerine sürdürülebilirlikle bağlantılı psikoloji, sosyoloji ve kültür araştırmaları ile önemli bulgular var. Üniversiteler bu konularda durmadan araştırmalar hazırlıyorlar. Ancak dünya, buralardan ibaret değil. Brezilya'da Sürdürülebilir Davranış ve Tutum Değişikliği ile ilgili büyük bir projenin parçasıyım. Orası Kuzey Amerika değil, Avrupa değil; tamamen farklı bir ülke. Brezilyalıların tamamen farklı kültürel tepkileri var. Değişikliğe dair bakış açıları da farklı. Çevre ve toplumla kurdukları ilişkiler de kendilerine özgü. Bu anlamda, bu çalışmaları uluslararası çapta yapmamız gerekiyor. Türkiye'de, Çin'de, Hindistan'da ya da Rusya'da

“Ne yazık ki sürdürülebilirlik tartışmalarında, işveren ve ticari güç olarak biz devlete yeterli dikkati göstermiyoruz. Gerçekte o kadar büyük bir etki alanına sahipler ki!”

neler yaşadığını bilmemiz gerekiyor. İngiltere’de çevre ve toplumsal değişim hakkında benim elimde bulunan araştırmaları üst üste koyarsanız boyumu geçer. Türkiye konusunda elimdekilerin toplamı ayak bileğimi bile bulmaz. Türklerin, Çinlilerin, Hintlilerin bu konuda nasıl tepki verdikleri konusunda çok ama çok daha fazla bilgiye ihtiyacımız var. Altı yıl önce 200 bin genç kentli Çinli ile bir anket çalışması yaptık. İklim değişikliğiyle ilgili yapılmış en büyük hacimli araştırmaydı. Sürdürülebilirlik değil, tamamen iklim değişikliği algısına yönelik bir çalışmaydı. Ve bu araştırma Çinli gençlerin, iklim değişikliğine yönelik tepkiler konusunda genç Amerikalı ve İngilizlerden, temelden farklı tepkiler verdiklerini ortaya koydu. Böyle araştırmalara çok ihtiyaç var...

Peki, siz neler yapıyorsunuz? Doktoranız bu konu üzerine mi?

Evet, ben de Sürdürülebilirlik İletişimi’nin izini sürmeye çalışıyorum tezimde. KSS’den Sürdürülebilirlik İletişimi’ne geçişin uzun sürecini inceliyorum. Bu değişim nasıl yaşanıyor? Değişimin dinamikleri neler? Geçişin teorik ve pratik arka planını anlamaya ça-

lıyorum. Ve tabii Sürdürülebilir Kalkınma ve Sürdürülebilirlik İletişimi bağlamında özel sektör, sivil toplum ve devlet arasındaki ilişki üzerine yoğunlaşıyorum.

Evet, özellikle devlet kısmı çok önemli. Çok haklısınız. Ne zaman sürdürülebilirlikten konuşsak, laf hep iş dünyasına, özellikle de büyük şirketlere ve geleneksel iş modellerine geliyor. Halbuki sosyal girişimcilikten de konuşmalıyız. Kooperatifler hakkında da konuşmaya ihtiyacımız var. Hindistan’da büyük şirketlerden daha fazla insanı istihdam ediyor kooperatifler. Ve evet, kamu sektörü, birçok ülkede en büyük işveren, en büyük satın alma gücü ve belki de ülkenin en büyük ticari yapısı. Ne yazık ki sürdürülebilirlik tartışmalarında, işveren ve ticari güç olarak biz devlete yeterli dikkati göstermiyoruz. Gerçekte o kadar büyük bir etki alanına sahipler ki, Avrupa’da, Kuzey Amerika’da ve Türkiye’de de... Sadece politika belirleme anlamında değil, iktisadi güç olarak da. İngiltere hükümeti, satın alma politikaları, insanların, binaların, altyapı operasyonlarının karbon ayakizleri, yani kamunun yaptığı tüm faaliyetler için bir Sürdürülebilir Kalkınma Raporu hazır-

lattı. Sonuçlar o kadar ilginç ki...

Tabii bir de hiç bakmadığımız küçük işletmeler, KOBİ’ler var... Türkiye’yi bilmiyorum ama İngiltere’de pazarın neredeyse %80’i KOBİ’lere ait. KOBİ’lerin sürdürülebilirlik durumları ne? Kimsenin bu konuda bir fikri yok...

Haklısınız. Aynı şey Türkiye için de geçerli: Hiçbir şey bilmiyoruz. Sadece büyük firmaların tedarik zincirinde yer alanlar konusunda belirli bir bilgimiz var.

Ama küçük işletmelerin çoğu, bu değer zincirinin içinde yer almıyor ki. Küçük işletmeler her yerde, küçük dükkânlar tüm köşebaşlarında. Aslında onlar da insan istihdam ediyor, satın alıyor, satıyor, atık üretiyor...

Türkiye için bu durumu biliyoruz ama İngiltere için de aynı durumun geçerli olması ilginç...

Kesinlikle durum aynı. İngiltere, bir küçük dükkânlar ülkesidir. İnanılmayacak sayıda küçücük işletme vardır. İngiltere denince herkesin aklına büyük çokuluslu şirketler geliyor ama aslında o kadar çok küçük işletme var ki...

Ve onları değiştirmek çok zor...

Öyle. Futerra da öyle. Biz de küçük bir işletmeyiz (gülüyor).

Futerra küçük işletme mi?

Londra’da, Stockholm’de, New York’ta, Paris’te ve Brezilya’da faaliyet ediyoruz. Uluslararası bir şirketiz ama o kadar da büyük bir şirket değiliz. Yaklaşık 60 kişiyiz ve sonuç olarak KOBİ sayılırız.

Peki, Türkiye’de çalışmayı düşünüyor musunuz?

Bu, benim Türkiye’ye ilk gelişim. Bu konferansa gelmek istememin sebeplerinden biri de bu. Türkiye’de işlerin, tartışmaların ve pazarın ne durumda olduğunu görmek istedim. ○

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
AKADEMİSİ
SUSTAINABILITY ACADEMY

SÜRDÜRÜLEBİLİR İŞ ÖDÜLLERİ SUSTAINABLE BUSINESS AWARDS

"2014"

30 Haziran 2014'den itibaren başvurabilirsiniz.

Sürdürülebilirlik Akademisi

@surakademisi

Detaylı bilgi için:

www.surdurulebilirisodulleri.com

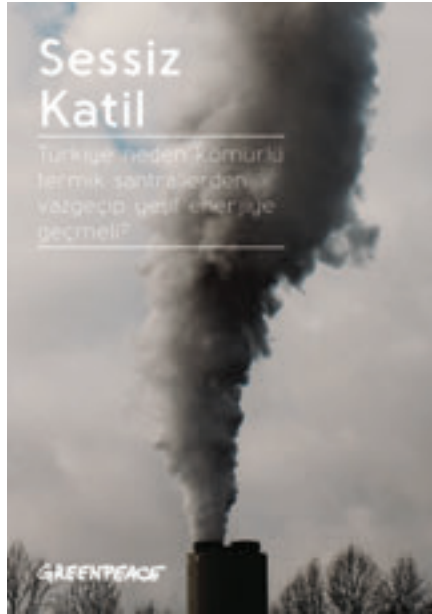
Yakalanamayan Seri Katil: Kömür

Kömürü daha çok tartışacağız, hem de sadece madencilik ve karbon emisyonları bağlamında değil, yarattığı hava kirliliğinin ölümcül etkileri nedeniyle de... Soma'da hayatını kaybedenler sadece yeraltındaki işçiler mi? Hayır... O çıkarılan milyonlarca ton kömürün yakıldığı Soma Termik Santrali da Greenpeace'in son raporuna göre, Afşin-Elbistan Termik Santrali'ndan sonra Avrupa'nın en öldürücü ikinci santrali. Sadece 2010 yılında, neden olduğu hava kirliliği kaynaklı çeşitli rahatsızlıklardan dolayı 1340 kişinin ölümüne sebep olan amansız bir seri katil...

 Filiz YAVUZ, filizyvz@gmail.com

Bahçelere çamaşır asılamıyor. Çatlara tarhana serilemiyor. Evlerin arkasındaki ufacık boşluğa domates-salatalık ekilemiyor. Pencereler sıkı sıkıya kapalı, açılmıyor. Nefes almakta zorluk çekiliyor. Kül yağıyor çünkü havadan... Her şeyin üzerine kül yağıyor; yaşamın üzerine kül yağıyor. İnsanlar birer birer hasta oluyor. İnsanlar ölüyor. Kömürün, çeşitli cinayet ortaklarıyla birlikte sadece yerin yedi kat altındaki madencileri öldürdüğünü düşünenler ise fena halde yanılıyor. Kömür, yerin üstünde de öldürmeye devam ediyor. Üstelik kimseler duymadan.

Demem o ki; Soma'da kömür yüzünden sadece 301 madenci ölmedi. Greenpeace'in yaptığı modellemeye göre yalnızca 2010 yılında **Soma Termik Santrali'nin** neden olduğu hava kirliliği kaynaklı çeşitli rahatsızlıklardan tam 1340 kişi hayatını kaybetti. Bu kişiler, eğer termik santral olmasaydı 10'ar yıl daha fazla yaşayacaktı ya da termik santraldan dolayı 10'ar yıl erken öldüler. Dolayısıyla Soma'da sadece 2010'da **13.400 yaşam yılı çalınmış oldu.**

Greenpeace'in yaptığı modellemeye göre sadece 2010 yılında Soma Termik Santrali'nin neden olduğu hava kirliliği kaynaklı çeşitli rahatsızlıklardan 1340 kişi hayatını kaybetti. Bu kişiler, termik santral olmasaydı 10'ar yıl daha fazla yaşayacaktı.

Böylece Soma, 2010 yılında Afşin-Elbistan Termik Santrali'nden sonra **Avrupa'nın en öldürücü ikinci santrali** olma unvanını da bacasının hakkıyla aldı!

Yılda 8 Milyon Ton Kömür Yakılıyor

1981 yılından bu yana faaliyet gösteren Soma Termik Santrali, Elektrik Üretim A.Ş.'ye (EÜAŞ) bağlı. Yaktığı kömür, Türkiye Kömür İşletmeleri tarafından temin edilen santral, Türkiye'nin elektrik ihtiyacının %5'ini karşılıyor. Santralin kurulu gücü, 1034 MW olarak kayıtlara geçiyor. Her bir ünite yılda ortalama 6500 saat çalışıyor ve yılda Soma Termik Santrali'nde 8.186.000 ton kömür yakılıyor. 8 milyon ton yamış kömürden çıkan dumanı ve o dumanı soluyan ciğerlerin ne hale geldiğini varın siz düşünün artık... Türkiye genelinde kömürle çalışan termik santrallerin yarattığı hava kirliliği, trafik kazalarından yaklaşık iki kat daha fazla öldürücü. **Greenpeace'in "Sessiz Katil" adlı yeni raporuna göre, 2010 yılında Türkiye'deki 19 termik santraldan**

kaynaklanan hava kirliliği, 7900 kişinin erken ölümüne neden oldu. Üstelik Türkiye, 2010'da termik santrallerin yol açtığı erken ölümler listesinde AB ülkelerine birinciliği kaptırmadı! Bu arada hemen hatırlatalım ki; bu modellemeye hayvanlar ve doğa dahil değil. Bunları da hesaba kattığımızda kömürün ne denli sessiz ve ciddi seri bir katil olduğu belki daha da belirginleşir.

Peki, hava kirliliğinin başka nedenleri yok mu? Var elbette. Lakin **Dünya Sağlık Örgütü (WHO)**, 2013 yılında hava kirliliğinin, kansere yol açan çevresel sebeplerin başında geldiğini ilan etti. Tabloyu **Avrupa Sağlık ve Çevre Birliği (HEAL)** tamamlasın. HEAL'a göre endüstri alanında hava kirliliğinin başlıca sebebi, termik santraller. Termik santrallerin neden olduğu hava kirliliği ise sadece öldürmüyor, aynı zamanda da sürdürüyor. Zira hava kirliliği kalp-damar, solunum sistemi hastalıkları, kalp krizi, akciğer kanseri, astım ve çocuklarda akut solunum yolu enfeksiyonlarına neden oluyor.

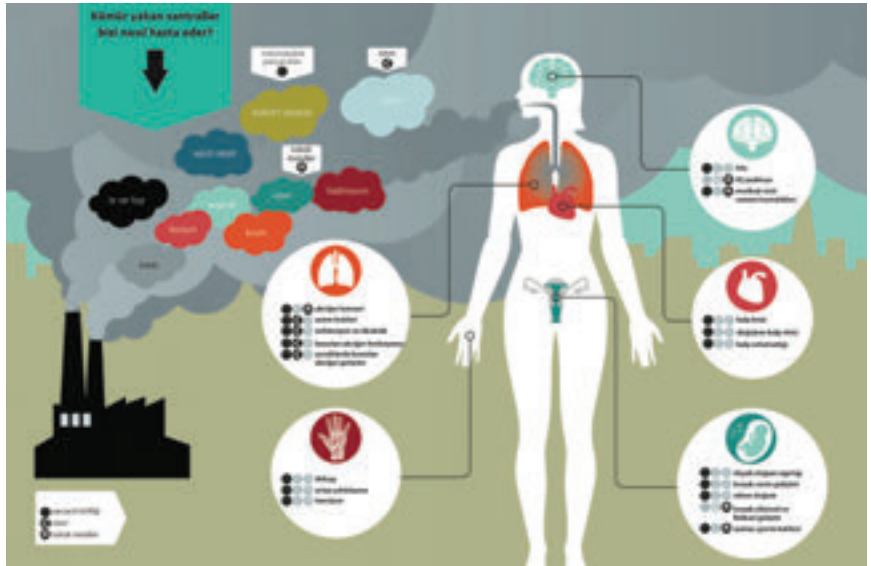
Dünya Ne Durumda?

Türkiye'nin iki buçuk katı kadar enerji üreten Almanya, **Heinrich Böll Vakfı**'nın hazırladığı yeni kömür raporuna göre son 10 yılda enerji ihracatını iki katı artırmasına rağmen kömürden elektrik üretimi oranını yükseltmedi, üstelik Fukushima nükleer felaketinden hemen sonra sekiz reaktörünü aynı anda kapatmış olmasına rağmen. Aradaki farkı ise yenilenebilir enerjiden karşıladı.

ABD'ye gelince... **Başkan Barack Obama** geçtiğimiz aylarda küresel iklim değişikliğinden dem vurdu. Obama'nın, buna neden olan karbon emisyonlarını azaltmak için termik santrallara yeni kurallar getirecek bir plan açıklayacağı duyuruldu. Plana göre ülkedeki 600 termik santralin yarattığı karbon kirliliği-

Termik santrallerin neden olduğu hava kirliliği sadece öldürmüyor, aynı zamanda sürdürüyor... Zira hava kirliliği kalp-damar, solunum sistemi hastalıkları, kalp krizi, akciğer kanseri, astım ve çocuklarda akut solunum yolu enfeksiyonlarına neden oluyor.

nin 2030 yılına kadar %30 oranında azaltılması hedefleniyor.

Türkiye'de ise şu anda faaliyet gösteren 22 termik santral var. 80 tane termik santralin ise yapılması planlanıyor. Bu 80 santralin 40 yıl boyunca faaliyette kalacağı düşünülürse sadece bu yeni santrallerin yarattığı hava kirliliği yüzünden Türkiye'deki erken ölümlerin sayısı, yaklaşık olarak 280 bin olarak tahmin ediliyor. Lakin bu rakamlar, hükümetin pek umurunda değil. Zira küresel

iklim değişikliğini durdurmak üzere Kyoto Protokolü'nün getirdiği sorumlulukları üstlenmekten kaçman ve 1990 yılından 2011'e kadar karbon salımını %124 oranında artıran Türkiye, fonda çalan "Yağdır mevlam kül" şarkısı eşliğinde "**Kömüre muhtacız**" sloganları atmakta ve madencilerin ölümlerini fitrata bağlamakta ısrarcı. Oysa uzaktan şöyle "güneşli", "rüzgârlı" yeni şarkılar çalınıyor bizim kulağımıza. Biraz da onları dinlesek fena mı olur? ○

50 Yılda 10 Milyar Dolarlık Tasarruf

Isı ve ses yalıtımı, deprem ve yangın güvenliği gibi özelliklerinin yanı sıra yüksek oranda enerji tasarrufu sağlayan ve çevresel etkisi diğer yapı malzemelerine göre daha az olan gazbeton, dünyada giderek yaygınlaşıyor. Bunda, çığır açan teknolojileriyle gazbetonun endüstrileşmesini sağlayan Ytong'un payı büyük. 50 yıldır ülkemizde faaliyet gösteren Türk Ytong da sunduğu ürünlerle şimdiye kadar 10 milyar dolarlık tasarruf sağlamayı başardı.

 Füsün AKAY

20 milyonun üzerinde konut stoku bulunan Türkiye'de enerjinin neredeyse yarısı konutlarda tüketiliyor. Uzmanlara göre bu konutların yaklaşık %80'inde ise ısı yalıtımı yok ya da yetersiz. Birçok binanın deprem ve yangın güvenliği de bulunmuyor. İşte bu noktada yapı sektöründeki bir malzemenin önemi çıkıyor ortaya: Gazbeton... İlk olarak 1923'te İsveç'te keşfedilen ve Almanya tarafından geliştirilen gazbeton; silisli kum (kuvarsit), çimento, kireç ve su karışımıyla oluşturulan harcın basınçlı buhar altında sertleşmesi ile elde ediliyor. En önemli özelliği ise yapısının çok büyük kısmının durgun hava içeren gözeneklerden oluşması. Bu da malzemenin yüksek ısı yalıtımı sağlamasına olanak

tanıyor. Hafifliğiyle depreme dayanıklı olan gazbeton, aynı zamanda "hiç yanmaz" sınıfında olduğundan herhangi bir yangın durumunda zehirli gaz oluşumuna neden olmuyor. Malzemenin öne çıkan bir başka özelliği de düşük çevresel etkiye sahip olması.

Gazbetonun bugün bir endüstri haline gelmesinde, merkezi Almanya'da bulunan ve **Xella** grubuna bağlı olan Ytong'un payı büyük... Gazbetonda çığır açan teknolojilere imza atan Ytong'un dünyadaki ikinci büyük üretim merkezi ise Türkiye. 1963 yılından bu yana ülkemizde faaliyet gösteren şirketin bugüne kadar yapılan konutlarda 10 milyar dolarlık enerji tasarrufu sağladığını belirten **Türk Ytong Genel Müdür Yardımcısı Tolga Öztoprak** ile Çevresel

Ürün Deklarasyonu çerçevesinde aldıkları eko-etiketi, devrim yaratan ısı yalıtım plağını, Çatalca'da BRE-EAM sertifikası doğrultusunda inşa edilen yeni fabrikalarını, kısacası sürdürülebilirlik kapsamında yürüttükleri çalışmaları konuştuk...

Ürünlere "Yaşamsal Döngü Analizi" Yapılıyor

Sürdürülebilirliğe sadece çevre bağlamında bakmadıklarını özellikle vurgulayan Öztoprak, "Sürdürülebilirliğin ekonomi, çevre ve sosyal olmak üzere üç temel ayağı var. Bu üç ayaktan biri eksik olduğunda buna sürdürülebilirlik demek çok anlamlı değil. Ytong olarak farklı bir yaklaşım içerisindeyiz. Tamamen çevreci bir hammadde ile çevreci üretim gerçekleştiriyoruz. Üretim süreçlerimizi

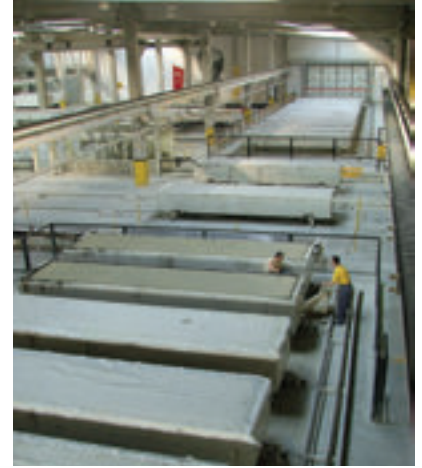
kapalı döngü şeklinde, hem düşük enerjiyle hem sifıra yakın atıkla yürütüyoruz. Üretim aşamamızı bir bütün olarak ele aldığımız için çevreye duyarlılığımızı her aşamada sürdürüyoruz. Fabrikalarımızı hammadde kaynağının yanına inşa ediyor olmamız sebebiyle nakliye sırasında yaratılan çevre kirliliğinin de önüne geçmiş oluyoruz. Ürünümüzün hafif olması da taşımada nakliyeden kaynaklı çevre kirliliğini en aza indirmemizi sağlıyor” diyor.

Öztoprak, ürünlerinin çevreci olduğunu bağımsız kuruluşlarca onaylatmanın, ürün kalitesinin yanı sıra “sürdürülebilir yapılaşma” konusundaki sorumluluk bilincini de ortaya koyduğunu vurguluyor. Türk Ytong’un bu anlamda imza attığı çalışmalardan biri, dünyaca kabul edilen bir çevre etiketi olan

Çevresel Ürün Deklarasyonu’na (Environmental Product Declaration - EPD) dahil olarak, Türkiye’de eko-etiket alan ilk firma olması. Bu deklarasyon ile malzemenin birçok kritere göre değerlendirildiğini anlatan Öztoprak, şu bilgiyi veriyor:

“En önemlisi, ürünün yaşam döngüsü analizinin yapılması. Bu süreç, doğal olan hammaddenin çevreye zarar verilmeden çıkarılmasından başlıyor, şantiyeye sevkinden üretim sırasında işlenmesine, ambalajlanmasına ve tüketiciye ulaştırılmasına kadar devam ediyor. Tabii iş burada bitmiyor. Ürünün yaşam ömrü de diğer tüm unsurlar kadar önemli. Örneğin bizim ürünümüz, ısı yalıtım yoluyla enerji tasarrufu konusunda büyük fark yaratıyor. Bina ömrü boyunca da bu faydaya devam ediyor. Karbondioksit emisyonunun azalmasında etkisi var.”

Fabrikalarında üretim esnasında ortaya çıkan en ufak atığı dahi yeniden öğütüp üretime kazandırdıklarını ifade eden Öztoprak, sıfır atıkla üretim yaptıklarının da altını çiziyor. Öztoprak’ın vurgu yaptığı bir diğer konu ise yaşam ömrü tamam-

“Türkiye’de kurulacak ayırma istasyonlarıyla ömrü tamamlanan binalar yeniden kullanıma kazandırılabilir. Kentsel dönüşüm de bu anlamda büyük bir fırsat”

lanan binaların yeniden kullanıma kazandırılabilirliği. Türkiye’de bunun henüz söz konusu olmadığını, bir an önce ayırma istasyonlarının kurulması gerektiğini dile getiren Öztoprak’a göre, 6,5 milyon binaının yenileneceği kentsel dönüşüm, bu anlamda büyük bir fırsat. Çeşitli sivil toplum kuruluşları aracılığıyla konuyu gündeme getirdiklerini söyleyen Öztoprak, “Bunun için bir devlet politikasının oluşturulması ve teşviklerin verilmesi gerekiyor. Önümüzdeki yıllarda bu tesislerin kurulacağına inanıyorum” diyor.

Çatalca Fabrikası’na BREEAM Sertifikası

Şu anda dünyanın yaklaşık 23 ülkesinde üretim gerçekleştiren Ytong’un ikinci büyük üretim merkezi Türkiye. Bir fabrikada 50 bin metreküplük üretimle faaliyete baş-

layan Türk Ytong, bugün 2 milyon metreküplük kapasiteye ulaşmış durumda. **Çatalca**’da inşası süren ve 2015 yılında bitirilmesi planlanan fabrikayla birlikte bu rakamı 2,5 milyon metreküpe çıkaracak olan şirket, üretimde “hibrid model”i uygulayacak. BREEAM sertifikası için başvuruda da bulunan fabrikayla ilgili bilgileri Tolga Öztoprak’tan alıyoruz: “Çatalca’da kullanacağımız hibrid üretim teknolojisiyle ürünlerimiz hem hafif ve mukavemetli olacak hem de daha fazla enerji tasarrufu sağlayacak. Aynı zamanda üretim sırasında daha az enerji tüketimi gerçekleştireceğiz. Yeşil bina olarak tasarlanan fabrikamız, BREEAM sertifikasyonu çerçevesinde inşa ediliyor. Burada bir noktaya değinmekte fayda var. Biz projeye başlamadan önce fabrikamızın yeşil bina olması yönünde karar aldık.

Oysa kimi kuruluşlar, maliyetten kaçınmak için projelerini yeşil bina olarak kurgulamıyor ya da halihazır-daki binalarında sonradan revizyona gidiyor. 30 milyon Euro'luk yatırım-la inşa ettiğimiz fabrikamızın yeşil bina olması dolayısıyla bize getirdiği ek yük %2-3 civarında. Aslında bu bir yük de değil çünkü kısa sürede geridönüşünü alacağız ve ilerleyen yıllarda bu yatırım bize fayda olarak dönecek." Türkiye'de yeşil bina sertifikası almayı bekleyen 200'ün üzerinde proje olduğunu dile getiren Öztoprak, bilincin artmasıyla bu sayının da yükseleceğini düşünüyor. Öztoprak'ın dikkat çekmek istediği bir diğer husus da **ulusal sertifikasyon** sisteminin bir an önce hayata geçirilmesi gerektiği. **ÇEDBİK**'in bu alandaki çalışmalarını takdir eden Öztoprak, söz konusu sertifikasyonla hem Türkiye'ye özgü bir sistemin yaratılacağını hem de bunun önemli ekonomik kazanımları olacağını belirtiyor.

A1 Sınıfı Yanmaz Özelliğe Sahip

Ar-Ge merkezi Almanya'da olan Ytong'un öne çıkan ürünlerinden biri de, Avrupa'da **Multipor** adıyla bilinen **Ytong Isı Yalıtım Plağı**. 10 yıl önce Almanya'da geliştirilen bu ürün, özel hammadde ve üretim teknikleri gerektirdiğinden tüm Ytong fabrikalarında üretilemiyor. Türk Ytong ise ısı yalıtım plağını, yeni Ar-Ge çalışmaları yaparak tamamen yerli ve doğal hammaddelerle üretmeyi başardı. Gerek eski, gerek yeni yapıların iç ve dış yüzeyinde uygulanabilen ürünün, yüksek ısı yalıtımının yanı sıra pek çok alanda fayda sağladığını kaydeden Tolga Öztoprak, sözlerine şöyle devam ediyor: "Ytong Isı Yalıtım Plağı'nın en önemli özelliklerinden biri, A1 sınıfı yanmaz özelliğe sahip olması. Ses yalıtımı, eşdeğer yalıtım malzemelerinden üstün olan ürünümüz aynı zamanda hafifliği ve mukavemetiyle

Gazbetonun Sunduğu Avantajlar Neler?

Enerji Tasarrufu: Üstün ısı yalıtımı özelliğine sahip gazbeton; ısınma, soğutma ve iklimlendirme için enerji ihtiyacını azaltıyor.

Yangına Dayanıklılık: Yangın Yönetmeliği'nde "Hiç Yanmaz" malzemeler arasında yer alan gazbeton, yangında zehirli gaz oluşumuna neden olmuyor.

Sürekli Yapısal Performans: Yüksek oranda dayanım / birim ağırlık oranına sahip bulunuyor.

Yüksek Kaynak Verimliliği ve Düşük Çevresel Etki: Gazbeton, tuğla ve betondan çok daha hafif ve genellikle yalıtım malzemeleriyle birlikte kullanım gerektirmiyor. Bu nedenlerle maliyet,

fayda oranı son derece yüksek. Kireç, çimento, çok ince kum, diğer silisli malzemeler, su ve çok az miktarda alüminyum tozundan üretilen doğal bir ürün olan gazbetonun imalatı sırasında hammadde zayıfatı da olmuyor. Atıkları ve atık alanları yeniden değerlendirilebiliyor.

Kolay İşleme: İstenen boyutlarda kesilebiliyor, duvarların her yerinde rahatlıkla kullanılabilir. Boyutları büyük olduğu için çok kısa zamanda örülüyor; işçilik ve zamandan önemli tasarruf sağlanıyor.

Ses Yalıtımı: Aynı birim ağırlığa sahip diğer yapı malzemelerinden daha iyi ses yalıtım özelliği bulunuyor.

de deprem güvenliği sağlıyor. Estetik ve Ytong ile bütünleşen yapılar oluşturmasının yanı sıra geri kazanılabilir olduğundan çevreci özelliği de bulunuyor. Yeni yapacağımız yatırımla üretimi beş kat artırarak **1 milyon metrekairelik ısı yalıtım plağı** kapasitesine sahip olacağız."

Isı yalıtımı, yangın emniyeti gibi alanlarda Ar-Ge faaliyetlerine devam eden Türk Ytong, kurucusu olduğu **Türkiye Gazbeton Üreticileri Birliği** aracılığıyla **İTÜ** ve **ODTÜ** ile deprem emniyeti konusunda çalışmalar yürütüyor. **Ytong Akademi** ile eğitim konusuna da ağırlık veren akademinin uzman kadrosu, şu anda üç üniversitede **Yapılarda Gazbeton Uygulamaları** dersi veriyor. Öte

yandan yılda 1000'in üzerinde ustakalfaya eğitim sunan Türk Ytong'un global olarak yayımlanan **Sürdürülebilirlik Raporu**'nu kısa süre içinde Türkiye'de de hayata geçirme planı bulunuyor.

Gözümüzden Kaçmayanlar sayfamızda yer alan bir habere göre, 10 dev gıda ve içecek şirketinin çevresel etkileri sanki tek bir ülke gibi değerlendirildiğinde, dünyayı en çok kirleten 25. ülke olacağından bahsediliyor. Geleceğe umutla bakmak için bir de bunun tersini düşünelim. 50 yılda Türkiye'ye 10 milyar dolarlık enerji tasarrufu sağlayan Türk Ytong gibi onlarca dev firmanın gezegenimize katkıları hiç de yabana atılır olmasa gerek... ○

6. DOĞAL, ORGANİK VE SAĞLIKLI ÜRÜNLER FUARI

6. Natural, Organic and Healthy Product Exhibition

www.exponatura.net
exponatura
115

8 - 11 Ocak / January 2015

İstanbul Fuar Merkezi
Expo Center / **TURKEY**

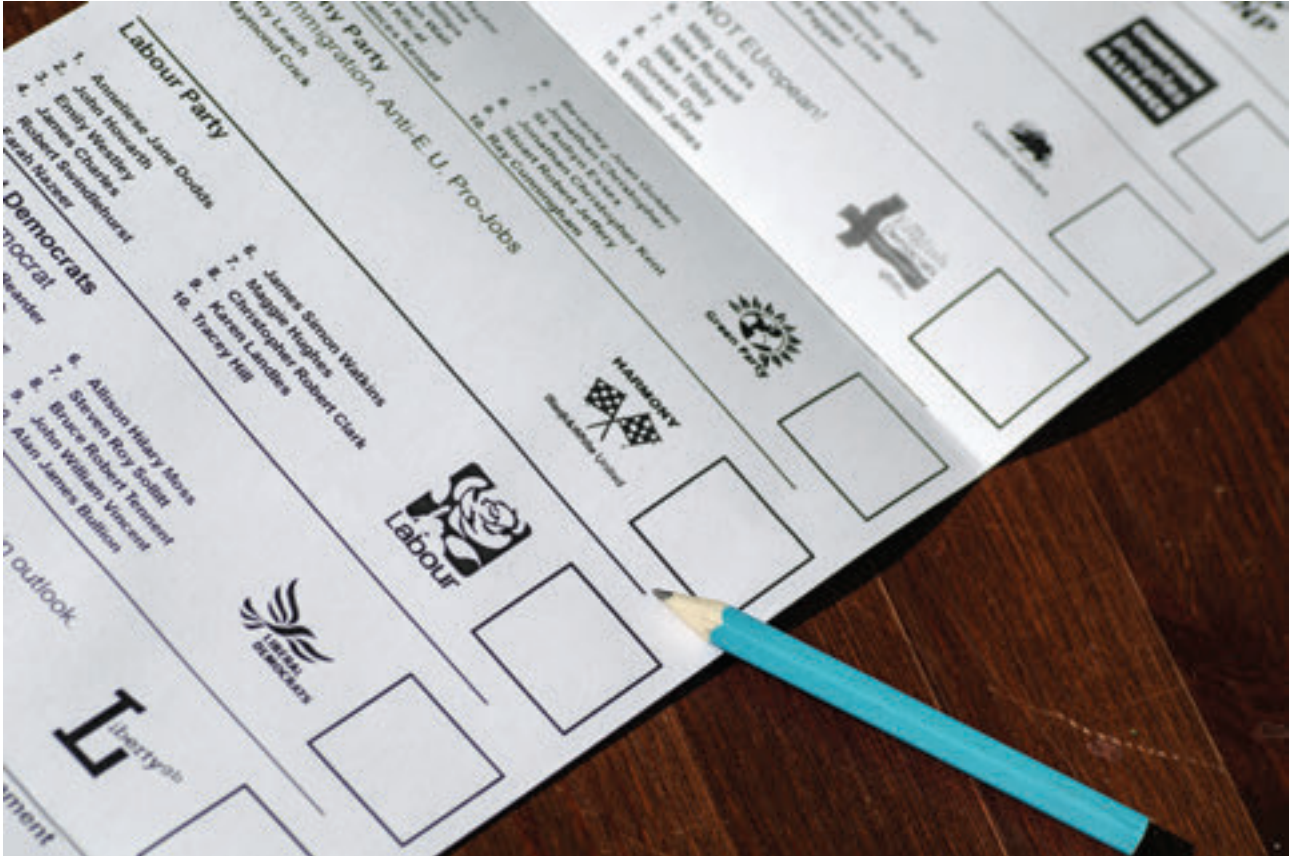

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) İZİNİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR.

İncirli Cad. No:112 / 6 Bakırköy / İSTANBUL
Tel: +90 (212) 570 63 05 (pbx)
Faks: +90 (212) 570 63 06
tureks@tureksfuar.com.tr

Kazandıran Buluşmalar

Avrupa Parlamentosu Seçimleri Sonrasında

AB'nin Çevre Hedefleri Güme mi Gidiyor?

Geçtiğimiz ay Avrupa Parlamentosu seçimlerinde aşırı sağın yükselişi, AB'nin İklim Politikalarında bir gerilemeye veya çöküşe neden olup olmayacağı konusunda önemli şüpheler yarattı. Brüksel'dekiler, artan şüphecilığe rağmen AB'nin hâlâ iddialı 2030 karbon hedeflerini gerçekleştirebileceği konusunda iyimserliğini koruyor. BusinessGreen'de yayınlanan yazısında Jessica Shankleman, yine de iklim şüphecilerinin güçlerini artırdığına dikkat çekiyor.

 Jessica SHANKLEMAN

 Başak GÜNDÜZ

AB karşıtı politikacıların yükselişiyle ilerici çevre politikaları geliştirme çabalarının baltalanacağı yönündeki endişelerle birlikte diplomatlar, politikacılar ve kampanya grupları geçtiğimiz yıl boyunca Brüksel'in üzerine Avrupa şüpheciliği dalgasının çökmesine karşı hazırlandı.

Artık seçim sonuçları belli oldu ve AB karşıtı partilere verilen desteğin artmasıyla ilgili tahminler doğru çıktı. UKIP (**Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi**) ve

üyelerinin, belgelerle desteklenen Avrupa şüpheciliğini geniş ölçüde **iklim şüpheciliğiyle** birleştireceği yönündeki endişeler artıyor.

Brüksel'de, Sir Graham Watson, Chris Davies ve Rebecca Taylor dahil olmak üzere son beş yıldır yeşil gündemi desteklediklerini dile getiren **Liberal Demokratlar** çantalarını toplarken, UKIP 24 politikacısını, yani son seçimde kazandıklarından 11 kişi daha fazlasını, Avrupa Parlamentosu'na göndermeye hazırlanıyor.

Biri hariç Liberal Demokrat Avrupa Parlamentosu üyelerinin hepsinin kaybedilmiş olmasının etkisi, Strasburg koridorlarında ve Parlamento'nun çevre odaklı komite odalarında ciddi şekilde hissedilecek. Özellikle Davies, karbon yakalama ve depolama teknolojisini ve araç emisyonlarında azaltımı desteklemeye yönelik güçlü politikalar için çağrılarda bulundu. Ancak, demokrasinin doğası, politikacılar için Liberal Demokratlar çıkışa doğru yönelirken üçüncü bir Yeşiller Partisi Avrupa Parlamentosu Üyesi olarak **Molly Scott Cato**'yu içeri alan, sağlıklı bir devridaim sistemi yaratıyor.

Brüksel'de temsil edilen her parti şimdi nihai sonuçları incelerken, yeşil şirketler ve yatırımcılar için de yeni üyelerin geniş yelpazeli çevre gündemini nasıl şekillendireceği sorusu ortaya çıkıyor. AB, 2015'te Paris'te imzalanması beklenen **Küresel İklim Değişikliği Anlaşması** öncesindeki politikalarını aydınlığa kavuşturmaya hazırlanırken, aşırı sağın yükselişinin etkisi neler olacak? UKIP'in başarısı, savunduğu iklim şüpheciliği ve yenilenebilir enerji karşıtlığı yaklaşımıyla birlikte, 2030 için iddialı ve yeni yeşil hedefler üzerine anlaşma sağlama çabalarını baltalayacak mı? Ve **Marine le Pen'in Ulusal Cephesi**, %40 emisyon azaltımı hedefinin aleyhinde bir eğilimin başını çekecek mi?

Sir Graham Watson, Chris Davies ve Rebecca Taylor dahil olmak üzere son beş yıldır yeşil gündemi desteklediklerini dile getiren Liberal Demokratlar çantalarını toplarken, UKIP 24 politikacısını parlamentoya göndermeye hazırlanıyor.

Baş Destek Hâlâ Sosyalistler, Liberaller ve Yeşiller

Brüksel'dekiler, kimin hangi politikaya oy vereceğini, hangi Avrupa Parlamentosu üyesinin hangi komiteye katılacağını veya UKIP Avrupa Parlamentosu üyelerinin herhangi bir tartışmada yer almayacaklarını söylemek için henüz çok erken olduğunu ifade ediyor. Ancak **Ulusal Cephe** ve UKIP gibi partilerin, İngiltere ve Fransa'nın ana akım politik partilerini zayıflattığı ve belli konularda net çoğunluk elde etmek için uğraşması gerekebilecek, daha bölünmüş bir Parlamento yarattığı şimdiden açıkça görünüyor. Brüksel'den, isminin açıklanmasını istemeyen bir kaynağın BusinessGreen'e söylediği gibi, "Bir sonraki Komisyon için ana unsur koalisyon kurmak olacak."

Önceki oy durumları da neyin gelmekte olduğuna dair iyi bir gösterge. **Thomson Reuters Point Carbon** tarafından yapılan bir analiz, Şubat ayında Avrupa Komisyonu'nun 2030 enerji ve İklim Paketi'ne başlıca desteğin **Sosyalistler, Liberaller ve Yeşiller** tarafından verildiğini ortaya koyuyor. Avrupa Birliği yanlısı merkez-sağ **Avrupa Halk Partisi (European People's Party - EPP)** ise konuyla ilgili ikiye bölündü ve sağda bulunanlar büyük ölçüde karşı çıktı.

Seçim sonuçları, EPP'nin 208 koltukla AB'deki en büyük politik parti olmaya devam ettiğini gösteriyor. Onu, Parlamento'da hepsi birlikte toplam 190 koltukla Sosyalistler, Liberaller ve Yeşiller takip ediyor. Muhalif partiler tarafından atılan manşetlere rağmen sonuçlar, merkez sağ ve merkez sol grupların, herhangi bir yasayla ilgili gereken 376 oyu elde etmek üzere rahatça bir koalisyonda birleşebilecekleri anlamına geliyor.

Parlamento içi kaynaklar, enerji

ve iklim konularındaki pek çok önemli kararın artık, EPP'ye ve iddialı politikaları gerçekleştirmek için merkez soldaki rakipleriyle birlikte çalışmaya istekli olup olmayacaklarına kalacağına tahmin ediyor. Ancak, parti- nin geçmişinde çevre konuları üzerine yaşanan ciddi ayrılıklar var; bazı Avrupa Parlamentosu üyeleri, hem karbon yoğunluklu endüstrileri koruyup, hem de Almanya'nın iddialı iklim değişikliği politikalarına yönelik stratejisini desteklerken; diğerleri daha hafif dokunuşlu çevresel düzenlemeler istiyor. Geçen yıl EPP Avrupa Parlamentosu üyelerinin çoğunluğu, **karbon piyasasına geçici bir düzeltme** yapılması aleyhinde oy verdiğinde bu ayrılık daha belirgin hale geldi. Özellikle de daha fazla sağcı muhalif tarafından, her zamankinden daha ağır eleştirilere maruz kalırken, bu kilit gruplaşmadaki güç dengesinin değişip değişmeyeceğini hep beraber göreceğiz.

Marine le Pen'in Ulusal Cephesi, %40 emisyon azaltımı hedefinin aleyhinde bir eğilimin başını çekecek mi?

Avrupa Parlamentosu, ilk büyük sınavını, yeni çevre komitesindeki Parlamento üyeleri Emisyon Ticareti Sistemi'ndeki (ETS) uzun vadeli değişiklikleri tartışmak üzere Eylül ayında toplandığında verecek.

İlk Büyük Sınav: Emisyon Ticareti Sistemi

Çevre konularında EPP'nin merkezindeki bölünme daha da derinleşecek gibi görünüyor, çünkü iddialı iklim politikalarına geleneksel olarak karşı çıkan Polonya, 23 parlamento üyesi ile grupta Almanya'dan sonra ikinci en büyük delegasyona sahip oldu. Bunun tersine, Ulusal Cephe'nin yükselişinin bir sonucu olarak Fransa'nın EPP'deki kalesi çöktü.

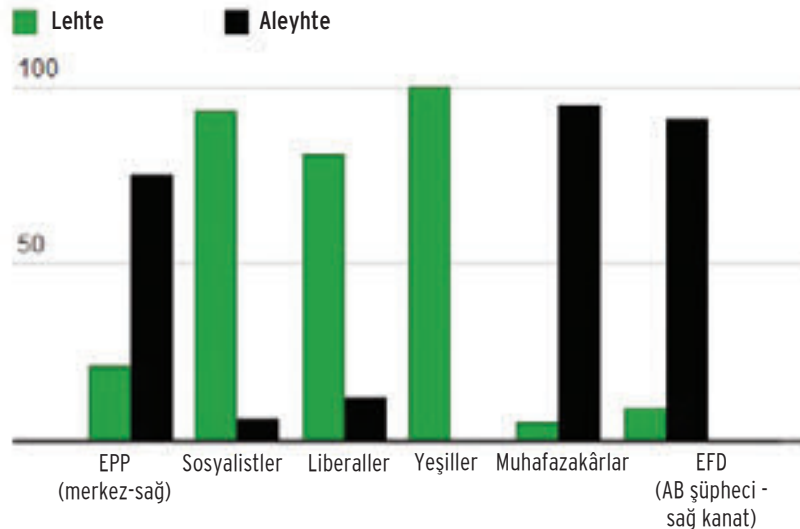
Komisyon, EPP'nin yeni görüntüsünün gerçekte nasıl bir rol oynayacağını ve iddialı Enerji ve İklim Paketi'ni gerçekleştirmek üzere çoğunluğun sağlanıp sağlanamayacağını görmek için nefesini tutmuş bekliyor olacak.

Yeni Parlamento ilk büyük sınavını, yeni çevre komitesindeki parlamento üyeleri **Emisyon Ticareti Sistemindeki (ETS)** uzun vadeli değişiklikleri tartışmak üzere Eylül'de toplandığında verecek. Bu görüşmede, "verilen ödeneklerin sayısında bir düşüş görülen bu hassas piyasadaki karbon fiyatlarını artırmak ve geçici düzeltmeyi geliştirmek" yönünde verilen bir öneri ele alınacak.

STK Değişim Ortaklığı'nın (NGO **Change Partnership**) kurucusu **Sanjeev Kumar**, piyasadaki faz-

Hangi AB Partisi 2030 İklim ve Enerji Paketini Destekliyor?

Komisyon'un 2030 Raporu'na lehte ve aleyhte oy veren Avrupa Parlamentosu Üyelerinin Oranı

Beppe Grillo

Yeşiller Partisi Avrupa Parlamentosu Üyesi Molly Scott Cato

İtalya'da Beppe Grillo'nun Beş Yıldız Hareketi (Five Star Movement) gibi, çevre hareketini destekleyen aşırı sol grupların da başarı göstermesi, Avrupa şüpheciliğinin etkilerinin, sert gazete manşetlerinde ifade edildiği kadar güçlü olmadığını gösteriyor.

laliği ele almak için yeni bir ETS (Emisyon Ticaret Sistemi) Piyasa İstikrar Rezervi (MSR) yaratma tekliflerinin geçeceği konusunda iyimser olduğunu ifade ediyor: "İlk bakışta, iklim değişikliği, temiz enerji ve kapsayıcı büyümeye yönelik önlemleri destekleyenler, karşı olanlara kıyasla güçlü bir çoğunluğu oluşturuyor."

Ancak, Thomson Reuters Point Carbon'da kıdemli politika analisti olan **Hæge Fjellheim**, çevre politikalarının görünümünden o kadar emin değil. Yeni Parlamento'daki oluşumun, bu 10 yılın geri kalanında Avrupa politikalarının geliştirilmesi üzerinde etkileri olacağını tahmin ediyor. BusinessGreen'e "Yeni çevre komitesinde tartışmanın artık nasıl ilerleyeceğini görmek gerçekten çok zor" açıklamasını yapan Fjellheim, "Parlamentlerin yaklaşık yarısı yeni; bu yüzden bu konu hakkında kafalarını toplamaları biraz zaman alacak. Karmaşık bir konu ve içine girmesi o kadar kolay değil. Elbette uzun seçim süreci, bu konu hakkındaki tartışmaların gecikmesine neden oldu."

Parlamentonun ötesinde, AB Komisyonu da Kasım'da görev değişikliklerine gidecek ve bu durum İklim Eylemi bölümünde **Connie**

Hedegaard devrinin sona ermesiyle sonuçlanabilir. Bu da, herhangi bir değişikliğin, 2015'teki bir anlaşmaya doğru yapılan ilerlemeleri zayıflatabileceği endişelerine yol açıyor. 2015'e kadar işine devam etmesi için Hedegaard'ın görevinde kalma olasılığı da var ancak Parlamento içi kaynaklar bir değişiklik olup olmayacağını söylemek için daha çok erken olduğunu belirtiyor; özellikle de üye devletler henüz yeni Komisyon başkanını seçmemişken. Hedegaard'ın Muhafazakâr konumunun, ülkesi Danimarka'daki yeni Sosyalist hükümetle ne kadar iyi örtüştüğü de akla takılan sorular arasında.

Ama seçimlerden sonra toz bulutu dağılırken Brüksel'dekiler, AB'nin hâlâ iddialı bir İklim ve Enerji Paketi'ni gerçekleştirebileceği ve diğer önemli çevre konularında da ilerleme kaydedebileceği konusunda iyimserliğini korumaya devam ediyor.

Ana akım partilerin hâlâ oyların yaklaşık %70'ini elinde tuttuğunu ve kalan %30'un diğer partiler arasında bölündüğünü belirtmekte fayda var. İtalya'da **Beppe Grillo**'nun **Beş Yıldız Hareketi (Five Star Movement)** gibi, çevre hareketini destekleyen aşırı sol grupların da

başarı göstermesi, Avrupa şüpheciliğinin etkilerinin, sert gazete manşetlerinde ifade edildiği kadar güçlü olmadığını gösteriyor.

Parlamento içindeki adını vermek istemeyen kaynaklarımız şöyle belirtiyor: "Parlamento'da önemli bir iklim şüpheciliği etkisi görmüyorum, çünkü sözde halkçı partiler herhangi bir çoğunluğa sahip değil ve pek çok konuda fikir birliği sağlayamıyorlar."

İklim şüpheciliğini benimseyen politikacıların, AB çevre politikalarını ne ölçüde zayıflatacağı önümüzdeki aylar ve yıllar içinde netleşecek. Ama AB'nin iddialı iklim politikalarına devam edeceğinden emin olanlar bile, özellikle UKIP gibi, hem Avrupa Birliği şüpheciliğini, hem de iklim şüpheciliğini benimseyen partilerin, merkezci rakiplerini kendi görüşlerini benimsemeleri için kışkırtırsa, çevre hareketini gerçekleştirmenin her zamankinden daha zor olacağını itiraf ediyorlar.

Ama bir şey çok net görünüyor: UKIP ve müttefikleri Avrupa Parlamentosu'nun çevre mevzuatını yumuşatmak veya engellemek istiyorsa, geçen parlamentoda olduğundan çok daha fazla katılım göstermek ve daha sık oy kullanmak zorunda kalacaklar. ○

Bir Yıl Sonra Gezi Ruhu

31 Mayıs 2013 günü Beyoğlu Taksim ve civarına 25 bin polis yığıldılar. Emir çok netti: Hiç kimse Taksim Meydanı'na, Gezi Parkı'na çıkmayacaktı. O gün Taksim'de bulunan herkes düşman muamelesi gördü; basın mensupları ve turistler dahil... İki ay önce yapılan yerel seçimler ise düşündüğümüz şekilde sonuçlanmadı. Gezi yıldönümü de tam bir polis devleti gösterisine dönüşünce, "Gezi'den geriye ne kaldı ki?" diye soranlar oldu. Buna bir cevap, geçtiğimiz 13 Haziran'da **Bursa Nilüfer Belediyesi**'nden geldi. Belediye, Üç Fidan Gençlik Park'ında "Nilüfer'de Özgürlük ve Demokrasi Günleri" etkinliği kapsamında "**Kent Hakkı ve Katılım Forumu ve Paneli**" düzenledi. Diyarbakır ve Adana dahil 11 ilden 60 kuruluşun katılımıyla gerçekleşen forum, Gezi'den sonra mahallelerde gelişmelerin devam ettiğinin bir göstergesi olarak ümit vericiydi.

Sık sık yerel yönetimlerde katılımcı demokrasinin önemini vurgularım. CHP'nin yönetimde olduğu Bursa Nilüfer ve Çanakkale Belediyelerinde katılımcı demokrasi girişimleri 2007'de başladı, halkın artan katılımıyla gelişiyor, yayılıyor. **Belediyelerin bütçesi** bile mahallelerin katılımıyla oluşturuluyor. Gelecek aylarda bu kentlerdeki "Mahalle Meclisi" deneyimlerini sizlere aktaracağım. Ama bu ay, Gezi'nin anısına, bu forumda konuşulan Gezi sonrası gelişmelerin bir kısmını sizinle paylaşmak istiyorum...

Pelin Bayram; Ankara Batıkent Dayanışma Platformu

Forumda bana göre en çarpıcı konuşma, Ankara Batıkent Dayanışma

Platformu Yürütme Kurulu Üyesi Pelin Bayram'ın anlattıklarıydı. İşte o konuşmadan çarpıcı bölümler...

"Batıkent'in 450 bin nüfusu, 10 mahallesi var. 1 Haziran'da Ethem'i (Sarısülük) kaybettik. O bizim şehidimiz. Yüz binlerin yürüdüğü Haziran Direnişi'nin ilk günlerinde Batıkent Dayanışma Platformu hayata geçirildi. Daha sonra da binlerce kişinin katılımı ve platformun inisiyatifiyle Batıkent'te 10 mahalle meclisi kuruldu. 'Direnişin örgütleri' diye adlandırılan mahalle meclisleri ve platform, belediyenin hiçbir desteği olmaksızın kuruldu. Bu girişim, '**Öz örgütlülük**' olarak tanımlanıyor.

Mahalle meclisleri kurulurken kamamızdaki algı şuydu: Ülkenin içindeki duruma itiraz ederken, Haziran Direnişi'nin içinden çıkmışken, kapımızın önündeki sorunlara da

Ankara Batıkent Dayanışma Platformu Yürütme Kurulu Üyesi Pelin Bayram: "Bu daha başlangıç derken biz ciddiydik."

müdahale edeceğiz. Çünkü biz mahallemizde sakin değil, **mahallenin sahibiyiz**. Mahalle meclislerine katılım tamamen gönüllülük esasına dayalı. Yüksek gerilim hatları, baz istasyonları, sokak hayvanları, ODTÜ yolları, yapılan yollarla ilgili sorunlar, var olan okulların İmam Hatip'e çevrilmesi... Mahalle meclislerinin her türlü mahalli soruna müdahale edebilen bir yapısı var ve bu yüzden büyüyorlar. İnsanların yaşadıkları sorunlara temas edebildikçe yaptığımız işler de büyüyor.

Yerel seçimlerde 10 mahalle meclisi doğrudan sekiz muhtar adayı çıkardı ve beşini aldı. İki mahallede de desteklediğimiz aday kazandı ve 10 mahallenin yedisini aldık. Batıkent, kimsenin duymadığı bir deneyim... Batıkent Dayanışma Platformu olarak, kendi gayretlerimizle Ethem Sarısülük Parkı'nı açtık. 31 Mayıs-1 Haziran direnişin yıldönümüydü. Beş gün boyunca bu parkı işgal ettik. Konser, şiir dinletileri ve forumlar içeren beş günlük bir program yaptık ve Ethem Sarısülük ismini

Sibel BÜLAY
sibel.bulay@gmail.com

yaşattık. Gezi Parkı'nı Batıkent'e taşıdık. Kütüphanemiz, çocuk atölyelerimiz, tartışmaların yapıldığı alanlarımız, mutfağımız, revirimiz, kilerimiz, kısacası her şeyimiz vardı. Biz orada ciddi anlamda dayanışma ve direniş nasıl büyütülür, onu gördük. 'Bu daha başlangıç' derken biz ciddiydik. Bu ciddiyetimizi insanlar da fark etti ve 20 binin üzerinde bir katılım oldu.

Batıkent'te 10 mahalle meclisi, Batıkent Dayanışma Platformu koordinasyon ağında her cuma toplanıyor. Direniş hâlâ sürüyor orada. Kavgamızın bitmediğini ve yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek bitmeyeceğini söylemiştik. Buradan da bunu söylüyoruz."

Günseli Kaya; Karşıyaka Forumu ve İMECE Dostluk Derneği

"Gezi'den sonra oluşan forumlarda tanıdık birbirimizi çoğunluk itibarıyla... İzmir'de Kent Konseyi'nin mahalle meclisleri yok. Yereldeki sorunlar ve çözümler ortak tartışmayla belirlenerek, ortak akıl kullanılarak gerekli mercilere forum temsilcileri aracılığıyla iletiliyor. Ülkede çoğunlukla örgütlenenler; aydın, bilinçli, sosyal statüsü olan, ağzı düşüncesini yansıtabilen, elit insanlardan oluşuyor. Ama örgütlü toplumun kendi sorunlarını çözebilmesi için tabandan örgütlenmesi, taleplerini iletmesi, çözüm yollarını direktmesi gerekiyor. Karşıyaka'da bir parkın yok edilmesi gündeme geldiğinde belediye, kent konseyi, mahalle muhtarı, hiçbiri hareket etmedi. Orada yaşayanlarla birlikte **yeşilimize biz sahip çıktık**. Halkın

örgütlenmesi ve gereksinimlerinin yaşama geçirebilmesi için bir güç olması gerekiyor. Ve o gücü siz sesinizle ifade ediyorsunuz. Eğer sesiniz sözünüze yetiyorsa, o zaman dikkate alınıyorsunuz. Gezi sürecinde onu gördük."

Nilüfer Halk Forumu

"Gezi sürecinde sokağa dökülen milyonlar evlerine döndü ve herkes yaşadığı deneyimi çevresindekilerle paylaştı. Önce kendi ruh halleri değişti. Ve şimdi aktarıyorlar, konuşuyorlar aileleriyle, komşularıyla..."

Ali Akkök; İzmir Karşıyaka Halk Forumu

"Gezi'nin yıldönümünden önce 25 yapı olarak "İzmir Emek ve Demok-

Günseli Kaya

rasi Güçleri Grubu"nu oluşturduk. Birlikte bir şeyler yapabileceğimizi fark ettik. Hükümetin karşımıza dikildiğini gördük ama onları aşmanın da yollarını bulduk. Bir güç olduğumuzda, meşru zeminde kalmak kaydıyla sonuç aldık. **Nergiz Mahallesi**'ndeki parkımızı betonlaştırmak istediler ama eylemlerimiz sayesinde yeşil alan olarak kalmasını sağladık. Forumlara katılm. Forumlarda üç işlev gerçekleşiyor. Farklı renklerden kişiler ve ancak yeni yeni sesinin rengini bulmaya başlayanlar buluşuyor. Yeni şeyler üretmeyi ve bunlara sahip çıkmayı öğreniyoruz. Böylece başka bir dünya ve hayatın kötü toplumsal koşullarda bile yaşanabildiğini görüyoruz, gösteriyoruz. Yeni insan ilişkilerini öğenebiliyoruz... Eylemlerle sonuca giderken insan ve toplum olarak da gelişiyoruz."

İrfan Kütüklü; Çanakkale Esenler Mahalle Meclisi

"Demokrasi beş yılda bir sandık/seçmen olarak dayatılıyor. Ama biz demokrasiyi, 'yaşamımızla ilgili sorunlarımızın çözümünde birlikte çözüm üretmek, sorunların birlikte üstesinden gelmek' olarak algılıyoruz."

Gezi'yle başlayıp bir yıldır devam eden forumlarda ve mahalle girişimleri içinde insanların kendi seslerini bulduğunu, temsili değil katılımcı demokrasiye yönlendiklerini gördük, görüyor ve ümitleniyoruz. İzmir Karşıyaka'dan Ali Akkök'ün dediği gibi "Elde edilmiş deneyimlerin toplumsal hafızada yer etmesi, diğer yerellere de sıçraması gerek." Paylaşım fırsatını yaratan Nilüfer Belediyesi'ne teşekkürler...

Madenciliğin Kaderi Değişiyor

Soma'dan sonra, madencilik gemişı çok konuşıldu ama asıl olan bugünü ve geleceğine bakmak değil mi? Kader sayılan birçok unsur, aslında 21. yüzyılın yeni yaklaşımları ve sürdürülebilirlik ilkeleriyle silinip atılamaz mı? S360 Sürdürülebilirlik Uzmanı Revan Arkan, dünyadaki çeşitli iyi örnekler ve yeni standartlar üzerinden, madencilik yeni yüzünü EKOIQ için yazdı.

 Revan ARKAN, S360,
revan.arkan@s360.com.tr

Madencilik, ekonominin itici gücü olarak devasa bir endüstriyel sektöre dönüşmeye başladığı 19. yüzyıldan itibaren, zorlu çalışma koşulları sebebiyle en riskli mesleklerden biri olarak kabul edildi. Sanayi devrimi; dumanı tüten bacaları, aralıksız çalışan fabrikaları ve **Emile Zola'nın Germinal** romanında anlatılan, yüzleri kömürden kararmış yetişkin ve çocuk maden işçilerini akla getirir. Yüzyıl başında binlerce maden işçisinin kısa ve sağlıklı ömürler sürmesinin nedeni o dönemki çalışma koşullarıydı. Patlamalar, toprak çökmesi, tehlikeli gazlar, düşme ve yangın gibi sebeplerle işçilerin hayatlarını kaybettiği maden facialarının arkasında çok değil, yalnızca birkaç nesil önce işçi ve insan haklarının hiçe sayılıyor oluşu var.

Günümüzde, madencilik sektörü açısından durum biraz daha farklı. Çalışma hâlâ oldukça zorlayıcı olmakla beraber, birçok maden şirketi artık, eskiden olduğu gibi sorumsuz davranmayı göze alamıyor. Bunun nedeni, kurumsal sürdürülebilirlik ve şirketlerin sosyal sorumluluğunun son yıllarda gösterdiği gelişme. Madencilik sanayiye hammadde sağlayıcısı olduğu düşünülürse, sektörün sürdürülebilirliğinin önemi daha iyi anlaşılabilir.

Geçtiğimiz yüzyılda madenlerde sık sık gerçekleşen iş kazaları ve çevre faciaları sonucunda uluslararası kamuoyunun ve paydaşların maden işletmelerinden beklentileri giderek yükseldi. okuluslu maden şirketleri, bugün **operasyonel lisans** denen, kanuni yetkilerden farklı olarak paydaş gözünde meşruiyet ile kazanılan çalışma iznini, uzun ve detaylı paydaş katılım süreçleri düzenleyerek, ayrıntılı ve şeffaf raporlar yayınlayarak, zorunlu ve gönüllü tüm uluslararası standartlara uygun çalışma taahhüdü vererek kazanıyorlar.

Söz konusu uluslararası standart-

lar, yerel kanun ve maden işletmeleri yönetmeliklerine ek olarak günümüzde birçok maden şirketinin operasyonlarına yön veriyor. Bu standartlar arasında en kapsamlı olan **Uluslararası Madencilik ve Metal Konseyi'nin (ICMM - The International Council on Mining and Metals)** maden şirketlerine yönelik hazırladığı **10 ilke**. Bu ilkeler, **Sürdürülebilir Gelecek için Rio Deklarasyonu**, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (**ILO**) işçilerin toplantı, toplu görüşme ve pazarlık, sendikalaşma haklarını garantiye alan ve minimum yaş sınırı ve zorunlu çalışma yasağını getiren sözleşmelerinden esinlenerek yaratıldı. Türkiye'nin de taraf olduğu bu uluslararası anlaşmaların yanı sıra **OECD Çokuluslu Şirketler Rehber İlkeleri** de ICMM prensiplerinin hazırlanmasında etkili oldu.

Uluslararası Standartlar Gelişiyor

Dünya Bankası'nın büyüyen ekonomilerdeki sürdürülebilir altyapı ve enerji projelerine finansal destek veren kuruluşu **International Finance Corporation (IFC)** da aynı şekilde Çevre, Sağlık ve Güvenlik rehberine ek olarak Maden Şirketlerine özel performans standartları geliştirdi. IFC, kalkınma için anahtar sektörlerden biri olan madencilik projelerinin finansmanı için önce yatırımcılara sunulmak üzere bir sürdürülebilirlik değerlendirmesi yapıyor. Türkiye'de henüz IFC finansmanı alan bir maden işletmesi ne yazık ki yok.

Bu arada, kurumsal sürdürülebilirlik raporlamasında en çok kullanılan standart olan **Global Reporting Initiative (GRI)** de maden sektörüne özel bir raporlama eki hazırladı. Giderek gelişen ve daha ayrıntılı hale gelen bu uluslararası standartlar, kaza sayılarında ve ciddiyetlerinde azalmaya katkıda bulunuyor. Bugün birçok çokuluslu madencilik

Rio Tinto'nun İnsan Hakları Neden Önemli Raporu'nun kapak fotoğrafı: 2013 yılının Ocak ayında Mozambik'te yerli halk Rio Tinto maden işçilerini seyrediyor.

devi şirket, hâlâ dünyanın az gelişmiş bölgelerinde ve yasaların daha gevşek olduğu ülkelerde operasyonlar yürütüyor. Bu şirketler, kaza ve olumsuz çevresel etkiler gibi operasyon risklerini minimuma indirmek için bahsi geçen standartların ötesine geçen ortak değer yaratma uygulamaları yaparak, operasyon yetkilerini paydaşlarından alıyorlar. Bu uygulamalar sayesinde sermayesini gelişmiş ülkelerden alan şirketler, yatırımcılar nezdinde itibarlarını koruyarak; kendileriyle çatışan sivil toplum örgütlerini, kazılara direnç gösteren yerel toplulukları, çevre aktivistlerini, işçi sendikalarını ve yerel yönetimleri meşru yollarla ikna etme çabasındalar.

Kolombiya'dan Namibya'ya kadar birçok problemlili bölgede operasyonlarını yürüten maden şirketleri su kıtlığı, HIV, eğitim seviyesinin düşüklüğü, cinsiyet eşitsizliği, nesli tükenen hayvan türleri gibi, bölgele göre farklılık gösteren sorunlara

STK'lar ve yerel yönetimlerle kurulan ortaklıklarla katılımcı ve pratik çözümler sunmaya çalışıyorlar.

Örneğin İrlanda orijinli maden ve inşaat malzemeleri üreticisi **CRH**, çalışanların sağlık ve güvenliği için birçok göstergesi takip ediyor. 2008-2012 yılları arasında düzenlenen tüm İSG eğitimleri, atlatılan kazalar, kaza sonrası soruşturmalar, kazaya yol açtığı tespit edilen işçilere uygulanan disiplin cezaları, İSG kurallarına uyum için yapılan teşvikler, bu kuralların kaçta kaçının sözleşmeli personel ve taşeron firma çalışanlarını kapsadığı, kaza

sıklık ve ciddiyet oranları, faaliyete göre kazaların dağılımı ve ciddiyetine göre kaza yaşanan faaliyet alanları kaydedilmiş durumda. 2003-2012 yılları arasında ölümle sonuçlanan kazaların nedenleri de çalışma içinde yer alıyor. Bu detaylı izleme sistemi sonucunda, yeni İSG önlemlerinin geliştirildiği ve bazı maden yerleşkelerinde son sekiz yılda hiç kaza yaşanmadığı gelen bilgiler arasında.

Meslek Hastalığının Ötesine Geçmek

Bir diğer örnek Güney Afrika'dan... Maden devi **Rio Tinto**, değerli taş madenlerinin bulunduğu Kwa Zulu-Natal bölgesinde dünyada en yüksek oranda görülen AIDS ile mücadele kampanyaları yürütüyor. Yerel sağlık örgütleriyle yapılan işbirliği sayesinde tedavilerde %90 gibi bir başarı oranı elde eden şirket, bu hastalığın yenilmesinin yerel toplulukları güçlendirmek ve işgücü kalitesini artırmak için de önemli olduğunu belirtiyor. Diğer yandan, meslek hastalığı sayılan **işitme kaybı** ve **kronik yorgunluk** oranları da son beş yılda verilen eğitimler, önlemler, düzenli sağlık kontrolleri, bakım ve tedaviler ile %70 azaltılabilmiş. **Rio Tinto**, meslek hastalığı boyutundan öteye geçerek yorgunluk sebebiyle gerçekleşen kaza ve dikkatsizlikleri ölçmek üzere bir test de geliştirdi. Aynı zamanda tüm çalışanları için sigarayı bırakma, sağlıklı beslenme, egzersiz ve psikolojik rehberlik hizmeti de veriyor. 14 ülkede petrol, alüminyum, demir, kömür ve uranyum madeni işleten **BHP Biliton**'ın çeşitlilik ve eşit fırsat sağlama prensipleri de hem işe alımda, hem de çalışanların kişisel gelişimleri ve kariyerlerinde yükselmelerini amaçlıyor. Bu sayede kaliteli yerel işgücünü yetiştirip yerel toplulukların kalkındırılmasına yardımcı oluyor. **BHP**, Mozambik, Peru ve Brezilya'daki

Radio Surphuy Xtrata'nın Las Bambas (Peru) bakır madeninde, yerli Quechua dilinde yayın yapan şirketin de desteklediği radyo istasyonunda Herkesin Sesi programı kaydedilirken.

operasyonlarında %70'e yakın oranlarda yerel ve yerli toplulukları işe alarak, normalde fırsat eşitliğinden faydalanamayan toplulukların ekonomik ve sosyal açıdan kalkınmasına yardımcı olmayı amaçlıyor. **Rio Tinto**'nun da Avustralya ve ABD'de **Aborijin ve Kızılderili topluluklarını** iş süreçlerine dahil etmek için Harvard Üniversitesi ile projeler yürüttüğü biliniyor. Düzenli performans değerlendirmeleri, eğitimler ve kariyer fırsatları sayesinde Mozambikli dezavantajlı yerli gruplara mensup bir maden işçisi, başka bölgede bulunan bir madende yönetici pozisyonuna tayin olabiliyor.

Benzer bir politika **Xstrata** firması tarafından Kanada'da, hükümetle ortak yürütülen programlar çerçevesinde **Inuit azınlığının** eğitimi için uygulanıyor. Bu eğitimler ile işsizliğin azaltılması, kadınların ekonomiye katılımı ve işgücü kalitesinde de belirgin bir yükselme sağlanıyor. Kısacası şirketlerin, kalkınmış ül-

Uluslararası Madencilik ve Metal Konseyi'nin 10 Taahhüdü

- Şirket yönetiminde etik ve şeffaf davranmak.
- Sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunmak.
- Çalışan ve maden bölgelerindeki yerel toplulukların temel haklarına ve kültürlerine saygılı olmak.
- Bilimsel verilere dayalı risk stratejisi doğrultusunda karar almak.
- İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) kurallarını uygulamak
- Çevre performansını geliştirmek.
- Arazi planlamasında doğal kaynakları ve biyoçeşitliliği korumak.
- Sorumlu ürün geliştirerek, geridönüşümü ve yeniden kullanımı kolaylaştıran, kapsamlı atık yönetimi sistemleri kullanmak.
- Operasyon bölgesindeki toplumsal, ekonomik ve kurumsal kalkınmayı desteklemek.
- Paydaşlarına düzenli yayınladığı raporlarla tarafsız geribildirimde bulunmak.

kelerin az gelişmiş bölgelerinde de kendi kendine yetebilen, güçlü ve dirençli topluluklar yaratmaya katkıda bulunması mümkün.

Dünyanın en büyük altın madeni işletmecisi **Newmont** da, Avustralya'da iş makinesi ve kamyonları kullanmaları için kadınları eğiterek işe alıyor; ayrıca beyaz yakalı çalışanlarında cinsiyet eşitliğini sağlama yönünde çalışıyor. Newmont, Fortune 500 şirketlerinden biri olarak yönetim kurulunda en çok kadın bulunan şirketler arasına giren ilk maden şirketi olmayı da başarmış.

Bulduğun Gibi Bırak

Maden işletmeleri çalışma koşulları ve sosyal sorunların yanı sıra çevresel bakımdan da buldukları bölgede kalıcı zararlı etkiler bırakabiliyor. Madenlerin olumsuz etkileri, açıldıkları andan kapatılmalarına kadar geçen sürede ve kapatıldıktan sonra da devam eder.

Bu nedenle son yıllarda büyük ma-

den şirketleri madenleri kapattıktan sonra bölgeyi tamamen rehabilite etmeye başladılar. Büyük maden şirketleri Dünya Mirası listesinde bulunan, doğal koruma alanları sayılan veya arkeolojik buluntuya rastlanan bölgelerde kazı yapmamayı taahhüt ediyorlar. Zaman zaman maden bölgesindeki ekosistemi korumak için civarda yetişen bitkiler ve yaşayan hayvanlar maden kapatılıncaya ka-

Zaman zaman maden bölgesindeki ekosistemi korumak için civarda yetişen bitkiler ve yaşayan hayvanlar maden kapatılıncaya kadar, bilim insanları gözetiminde geçici olarak başka bir bölgeye taşıyor.

dar, bilim insanları gözetiminde geçici olarak başka bir bölgeye taşıyor.

Maden kapandıktan sonra, “bölgeyi buldukları gibi bırakma” prensibi doğrultusunda **BHP, Conversation International** ve **Anglo American Flora & Fauna International** ile biyoçeşitlilik ve arazi kullanımı konularında değerlendirmeler yapıyor. **Anglo American** Minas-Rio (Brezilya) madenlerinde 150.000 bitki çeşidini ve 11.000 hayvan cinsini taşımış.

Newmont, BirdLife, Uluslararası Doğal Hayatı Koruma Birliği (IUCN) ve **BM Çevre Programı** ile geliştirilen Entegre Biyoçeşitlilik Değerlendirme Aracı ile maden açılmadan önce çevresel etki analizi yaptırıyor.

Benzer bir analiz, yerel topluluklar için sosyal ve ekonomik etkiyi ölçmek için de gerçekleştiriliyor. Bu analizlerin sonuçları bilinçli yatırımcıların değerlendirmesine sunuluyor. Eğer madenin kazılabilmesi için yerel nüfusun taşınması şartsa, son çare olarak IFC standartlarıyla uyumlu olarak bu hanelere ekonomik ve sosyal anlamda aynı fırsatları veren bir alternatif sunuluyor. **Glencore**, 2011’de 600 hanelik bir Kolumbia köyünü taşıyarak, toprak

ve tarım arazilerini tazmin etmek durumunda kaldı ve yerli halk için yeni bir köy inşa etti.

Tüm bu gördüğümüz örnekler, şirketlerin yarattıkları ekonomik, sosyal ve çevresel etkiyi doğru ölçmeleri ve değer yaratmaya çalışmalarıyla mümkün olabiliyor. Yazıda adı geçen şirketlerin raporlarına baktığımızda çok yol kat edildiğini görebiliriz ancak bu onların da mükemmel oldukları anlamına gelmiyor. Raporlarda hâlâ birçok şikâyet, rüşvet skandalı, eskiye oranla ufak çaplı da olsa kazalara ait veriler karışımıza çıkabiliyor.

İyi örnekleri incelediğimiz kadar, bu şirketlerin de gelişebilecekleri birçok alan olduğunu bilerek, giderek daha kapsamlı hale gelen sürdürülebilirlik uygulamalarını takip edebiliriz.

Bu örneklerden çıkartabileceğimiz en önemli sonuç, sürdürülebilirlik stratejilerinin ve şeffaf bir yönetimin kaza ve felaketleri bu mesleğin doğal sonucu olmaktan çıkarabilecek olması.

Daha fazla bilgi için şirketlerin Sürdürülebilirlik Raporları ve web sitelerinde yer alan örnek vakaları inceleyebilir veya ICMM’in hazırladığı yıllık raporda yer alan en iyi uygulamaya örneklerine göz atabilirsiniz. ○

Özgür ÖZTÜRK
Akçansa Hammaddeler ve
Çevre Müdürü
ozgur.ozturk@akçansa.com.tr

Futbol, Afetler, Çölleşme, Ekosistem Restorasyonu ve Jeotermal Enerji

Sürdürülebilir Stadyum Modeli

“San Francisco 49ers” takımı için Kaliforniya’da inşa edilen **Levi’s Stadyumu**’nda kullanılan suların %85’i geri kazanılarak saha sulamasında kullanılacak. Kısa bir süre önce şehrin geridönüşüm su sistemine bağlanan stadyum, LEED Gold sertifikası almaya bir adım daha yaklaşıyor. NFL’de (Amerika Ulusal Futbol Ligi) bir ilki gerçekleştirmiş olacak. Stadyumun diğer özellikleri arasında enerji verimliliği sistemleri, güneş enerjisi sistemi ve geridönüşüm yapı malzemeleri kullanımı yer alıyor. 82 bin 500 oturma kapasiteli stadyum, aynı zamanda dünyadaki **“Yeşil Restoran Sertifikalı” ilk stadyum** olma özelliğini de taşıyor.

Sustainable Brands @

SustainBrands

<http://sbshare.co/UG99Qh>

Afetlere karşı daha etkin risk yönetimi gerekli

IPCC tarafından hazırlanan son raporlar, iklim değişikliğinin uzun dönem etkilerinden korunabilmemiz için daha etkili **“afet risk yönetimi”** yapılması gerektiğini gösteriyor. Bu yönde toplumların eğitim ve afete hazırlık düzeyinin artırılması, erken uyarı sistemlerinin kurulması ve özellikle kırılganlığı yüksek nüfuslarda iletişimin üst düzeye çıkarılması öne çıkan konular arasında. Rapor, hükümetlerin sadece ortalama sıcaklık, deniz seviyesi ve yağıştaki değişimler için önlem alınmasının yetersiz olduğunu vurguluyor. Uzun yıllar sonra ilk kez 2013 yılında daha fazla sayıda insan seller yerine fırtınalardan zarar gördü. Hindistan’ın Odisha sahillerini vuran **Phailin tayfunu** ve Filipinler’de olan **Haiyan tayfunu** bü-

yük afetler olarak tarihe geçti. 2008 yılından bu yana 150 milyondan fazla insan daha önce tahmin edilemeyen afetler nedeniyle evlerinden oldu.

United Nations @UN [http://j.](http://j.mp/1unmelJ)

mp/1unmelJ

Türkiye’nin çölleşme ile mücadele planı son aşamada

Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü (ÇEM) tarafından yürütülen **“Çölleşmeyle Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı”** çalışmalarının Haziran sonunda tamamlanması öngörülüyor. Planın hedefi, arazi bozulumu ile toprak ve tabii yaşam ortamlarının temel özelliklerini yitirmesi sonucu başta “gıda güvenliği” olmak üzere birçok probleme karşı ulusal stratejinin belirlenmesi. Kamu, STK’lar ve akademik çevre tarafından hazırlanan plan ile **“tarım arazileri, meralar, bozkırlar, orman, sular alanlar, kıyı alanları ve kentler”** için izleme-değerlendirme grupları oluşturuluyor. Tarafların uzmanlık alanlarıyla ilgili hazırladıkları eylem planları “stratejik plan” olarak birleştirilerek kamuoyuna açıklanacak.

Yeşil Ekonomi @yesilekonomi

<http://yesile.co/1pPomU4>

Kolombiya’daki ekosistem restorasyon projeleri

Son yıllarda Kolombiya’da yürütülen ekosistem restorasyon çalışmaları; dizayn, uygulama ve izleme eksikliklerine karşın ülkede çok önemli tecrübe ve uzmanlık birikimi sağladı. Yapılan çalışmaların çevresel boyutu yanında “insan sağlığına” ve geniş anlamda “gelişime” katkı yaptığı da bir gerçek. Restorasyon çalışmaları bozulmuş, zarar görmüş veya imha olmuş ekosistemde biyoçeşitliliğin

ve çevre servislerinin iyileşmesine, iklim değişikliği etkilerinin azalmasına fayda sağlıyor. Birçoğu 2002 yılı sonrasında başlayan projelerin üçte ikisini devlet finanse ederken, pek çok projenin küçük alanları kapsamı, kısa dönemli hedefler içermesi, zayıf planlama ve yetersiz bütçe ile uygulanması ve uzun dönem etkilerinin izlenmemesi en önemli negatif bulgular olarak görünüyor. STK’lar ve enstitüler ise proje sonuçlarının yayınlanmasında önemli rol üstleniyorlar.

Bioversity Library @BioversityLib

<http://cifor.org/mediamultimedia/newsroom>

Dünya’nın derinliklerinde ısı enerjisi avcılığı

Jeotermal enerji, muazzam miktarda tamamen yenilenebilir ve “sıfır karbon emisyonu” olan bir enerji kaynağı. Dünya’nın derinliklerinden sağlanacak bu yeşil enerji, rekabetçi elektrik ve bölgesel ısınma fırsatı getirecek. İşte bu doğrultuda çalışmalar yürüten Norveç’teki “Nextdrill” adlı projenin amacı, 5-6 kilometre derinliğe inebilen sondaj ekipmanları ile ısınma ve elektrik üretimine uygun sıcaklıktaki bu enerji kaynağına ulaşmak. **En zorlayıcı engeller ise yüksek maliyet ve Kuzey Denizi taban kayacından çok daha sert olan derinlik kayaçlarında sondaj yapmak.** Üç büyük şirketin yürüttüğü proje kapsamında uzun çalışma süresine ve zor koşullara dayanıklı sondaj malzemeleri geliştirmek hedefleniyor. İlk test, sondajı bu yıl Ağustos ayında yapılacak.

SustainOurEarth @

SustainOurEarth www.sciencedaily.com

Yeryüzü'nün Başkanı Yok

“Küçük güzeldir” anlayışıyla ekolojik yaşama sevdalı yedi gönüllü tarafından kurulan Yeryüzü Derneği, büyümeden büyük işlere imza atacak gibi görünüyor... Doğal ürünleri herhangi bir aracı olmadan tüketiciyle buluşturmak için Tüketim Birliği oluşturan, Sakarya’da bir ekoköy kuran bu derneğin başkanı da yok, merkezi de. “Amacımız bu anlayışın daha çok insana yayılması ve yerelleşmesi. Yoksa konuyu tekelimize almak gibi bir hedefimiz yok” diyen Aytaç Timur ile keyifli bir sohbet gerçekleştirdik...

 Didem UYGUN

Önce biraz Yeryüzü Derneği'nin nasıl kurulduğundan bahsedelim isterseniz...

Yeryüzü Derneği, 2009 yılında yedi ekolojist yaşama sevdalı gönüllü tarafından kuruldu. İlk çıkış noktamız **ekolojik bir topluluk** oluşturmaktı. Aslında kafamızda bunu nasıl yapacağımıza dair çok fikir yoktu ama neredeyse tüm sohbetlerimiz bunun üzerine kuruluydu. Her şeyi hep beraber deneyimleyerek, köy köy gezerek, konuşarak, paylaşarak bu yapıyı oluşturduk. Yeryüzü Derneği'ni kurarken, temel

yaklaşımımızı pozitif ve çözüm odaklı olmak şeklinde belirledik.

Çözüm odaklı derken neyi kastediyorsunuz? Sizce şu anki sistemde sorun ne?

Bunu bir örnekle açıklarsam daha iyi anlatacağım sanırım. Gıda ve beslenme en temel ihtiyacımız. Peki, ne yediğimizi sorguluyor muyuz? Yediklerimizin içindekileri biliyor muyuz? Gıdanın bize ulaşana kadar hangi yollardan geçtiği üzerine düşünüyor muyuz? Bu sorunun cevabına

içtenlikle “evet” demek zor ne yazık ki. Biz bu soruları düşünerek önceleri Bursa, Kütahya ve Yalova’nın köylerini dolaştık. Köy kahvelerinde ekolojik tarım üzerine bolca sohbet ettik. Birinci ağızdan köylünün tarım üzerine fikirlerini dinledik, onlarla organik tarımla ilgili bildiklerimizi paylaştık. Köye gidip gelirken, köyle şehir arasında, sebzenin- meyvenin, kuru bakliyatın ve diğer ürünlerin fiyat farkı bizi şaşırttı. Esas üreticinin emeğinin karşılığını alamadığını gördük. Bu duruma çözüm olarak “topluluk destekli tarım” dediğimiz yeni bir şey öğrendik. Doğal yollarla üretilmiş ya da organik sertifika almış ürünleri, hiçbir aracı kişi ya da kurum kullanmadan tüketiciyle buluşturmayı hedefliyoruz. Bunun için bir “**Tüketim Birliği**” kurduk. Ürünlerin fiyatlarının tüketici için uygun, köylü üretici için sürdürülebilir olmasına azami özen gösterdiğimiz bir model.

Peki, aldığımız ürünlerin güvenilirliğinden nasıl emin oluyorsunuz?

Bu soruyu sıkça alıyoruz. Bu sistem güven üzerine kurulu. Biz ürünlerini aldığımız çiftçileri tanıyoruz. Onlarla yüz yüze geliyoruz, konuşuyoruz, paylaşıyoruz. Onları desteklediğimizi biliyorlar, biz de onlara inanıyoruz. Yoksa düzenli bir denetleme sistemi kurmuş değiliz. Zaten dernek yapısı olarak da tamamen gönüllülüğe dayalı bir sistem oluşturmuş durumdayız. Hiyerarşik bir yapılanmamız, bir başkanımız ya da maaşlı çalışan elemanlarımız yok.

Bu kadar çiftçi, köy demişken, bir de ekoköyünüz var galiba. Biraz da ondan bahsedebilir misiniz?

Öncelikle kısaca **ekoköy** ne demek, onu konuşalım. Ekoköyler, dünyayla ahenk içinde yaşamak için bir araya gelen insanların, maddiyatçı kent yaşamının dayatmalarına karşı, hayatı inandığı ilkeler ve fikirler doğrultusunda yeni bir biçimde kurmak isteyenlerin doğayla işbirliği yaparak; sürdürülebilir, kolektif, özerk, **üretken ve keyifli bir yaşam alanı** yaratma isteğidir diyebiliriz. Ekoköy modellerinin etkinlik alanları en geniş ve en tanınmış olanları İskoçya’da bulunan **Findhorn**, Hindistan’da bulunan **Auroville** gibi yer-

Yeryüzü Derneği, doğal yollarla üretilmiş ya da organik sertifika almış ürünleri, hiçbir aracı kişi ya da kurum kullanmadan tüketiciyle buluşturmak için Tüketim Birliği’ni kurdu.

leşimler. Onların girişimiyle 1995 yılında kendini küresel ekoköyler konfederasyonu olarak tanımlayan ve yeni ekoköy girişimlerine destek veren **GEN (Global Ecovillage Network)** kuruldu. Bizim ekoköyümüz de bu ağa üye ekoköylerden.

Peki, nerede sizin ekoköyünüz? Ne yaptınız şimdiye kadar?

Ekoköyümüz Türkiye’nin en az nüfuslu köyünde, Sakarya’da. Ekoköy sevdamız başladığından beri, aklımız fikrimiz kendi ellerimizle yapacağımız evimizdeydi. Yörenin mimarisi kerpice dayanıyor-

“Amacımız biraz da her şeyin endüstrileştiği bir tüketim çağında kendimize dönmek ve tükettiklerimizi evde üretmek. Artık sirke, deterjan, meyve suyu, şekerli reçel, turşu, sabun, duş jeli, deodorant, yüzey temizleyici, salça, tarhana, peynir, pekmez gibi ürünleri, hatta ekmeğimizi kendimiz yapıyoruz”

du. Biz de bilgi ve becerimizi bu yönde geliştirdik. Gönüllü mimarımız Burcu, oturdu evimizin planını çizdi. Bu ilk evimizin adını **BURCU EVİ** koyduk. Evi de, düzenlediğimiz takas şenliğinde bize gelen, artık sahiplerinin kullanmadığı, tertemiz eşyalarla döşeyeceğiz. Ayrıca bir günlük, çocukları doğayla buluşturan atölyeler düzenliyoruz. Sadece çocukları değil tabii ki. 23 Nisan’da ekoköyümüze günübirlik bir gezi düzenledik mesela. Köyümüzü görmek, tarlamızda biraz çalışmak, çardağımızda dinlenmek

ve bizimle tanışmak, yapıp ettiklerimizi öğrenmek isteyenlerle buluştuk.

Tüm dernek olarak ekoköye mi taşınıyorsunuz? Şehirde de doğayla buluşmak mümkün mü?

Hayır. Bunun için kentten tamamen uzaklaşmaya gerek yok. Biz bu amaçla **kent bahçeleri** oluşturmaya çalışıyoruz. Hem kendi deneyimlerimizi paylaştığımız, hem de diğer ülkelerden örnekleri derlediğimiz iki kitap yayımladık. Ayrıca amacımız biraz da her şeyin endüstrileştiği bir tüketim çağında kendimize dönmek ve tükettiklerimizi evde üretmek. Artık sirke, deterjan, meyve suyu, şekerli reçel, turşu, sabun, duş jeli, deodorant, yüzey temizleyici, salça, tarhana, peynir, pekmez hatta ekmeğimizi kendimiz yapıyoruz. Hem de **ekşi maya denilen bir mucizeyle...** Böylece hem ne yediğimizi bilerek yiyoruz, hem de alternatif bir tüketimin mümkün olduğunu yaşayarak görüyoruz.

Yeryüzü Derneği büyürken başkansız bir dernek olarak kalmayı başarabilecek misiniz?

Amacımız o ☺. Biz “**Küçük güzeldir**” anlayışını benimsemiş bir derneğiz ve büyümek istemiyoruz. Bu demek değil ki, bu anlayışın daha çok insana yayılmasını istemiyoruz. Tabii ki istiyoruz. Ama bu konuyu tekelimize almak, merkezileştirmek gibi bir amacımız yok. İstiyoruz ki bizim bu yaptığımızı gören başka bir dernek, üniversite topluluğu ya da tek bir kişi, bunu kendi olduğu yerde de başlatsın. Hiçbir şey buradan “yönetilmesin”, yerleşsin. Adı Yeryüzü Derneği olmuş, başka bir şey olmuş bizim için önemli değil. Biz tüm bildiklerimizi, deneyimlerimizi paylaşmaya hazırız.

Yeryüzü Derneği'ne nasıl ulaşabiliriz?

Biz şubesi olmayan bir derneğiz dediğim gibi. Ama bizimle ilgili her şeye web sitemizden ulaşabilirsiniz: www.yeryuzuderneği.org. Şu anda yenileyerek daha paylaşımcı bir site haline getirmeye çalışıyoruz. Gezi Direnişi'nden sonra, gerçek haber alma konusunda tedirginlik yaşadık. Bu sebeple sitemizi yenilerken, **yurttaş gazeteciliğine** de soyunmuş olduk. Ekoloji etkinliklerinin duyurulduğu, yerel haberlerin verildiği, söyleşilerin yapıldığı ve bunların sadece profesyonel gazeteciler değil, bizler gibi konu üstünde düşünen insanlar tarafından da yapıldığı bir web sitesi yapmaya çalışıyoruz. Haberin, söyleşinin, fotoğrafın doğrudan yayımlandığı, görünmez bir elin müdahale etmediği, gerçeğin olduğu gibi yansıdığı bir haberciliği amatör bir ruhla hayata geçiriyoruz. Kapımız herkese açık. Ayrıca, maillerinizin cevapsız kalmayacağından da emin olabilirsiniz.

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Evet var. Biz daha önce bahsettiğim gibi bir ekoköy kuruyoruz. Bu ekoköyün kurulması için de yardım etmek isteyen herkesi 2-17 Ağustos arasında köyümüze bekliyoruz. Bu sürede hem ekolojik mimari atölyesi düzenleyeceğiz hem de gerçekten **kerpiçten evlerimizi** inşa edeceğiz. Gelin, üç öğün bizdensiniz. ○

Yenilenebilir Enerji Umut Vaat Ediyor

✍ Gökçe VAHAPOĞLU ŞAHİN, vahapoglu@fas.harvard.edu

Uluslararası endüstri ve sivil toplum kuruluşları, akademisyenler ve hükümetlerin üye olduğu **21. Yüzyıl İçin Yenilenebilir Enerji Politikası Ağı** (Renewable Energy Policy Network for the 21st Century) geçtiğimiz ay “**Yenilenebilirler 2014 Küresel Durum Raporu**”nu (Renewables 2014 Global Status Report) yayınladı. Gelin, raporda öne çıkan bulgulara göz atalım...

● Geçtiğimiz 10 yılda yenilenebilir enerjinin gelişimi tüm beklentileri aştı. Küresel kapasite ve üretim yüksek seviyede artarken, birçok teknolojinin maliyeti düştü ve destekleyici politikalar dünya genelinde yaygınlaştı.

● 2012 yılında küresel enerji kullanımının %19'unu oluşturan yenilenebilir enerji kaynakları, 2013'te artmaya devam etti. Bahsi geçen yenilenebilir enerji kaynaklarının yarısını modern teknolojiler, diğer yarısını ise geleneksel biyokütleden elde edilen enerjiler oluşturuyor.

● AB ülkelerindeki enerji kapasitesinin %72'sini yenilenebilir enerji kaynakları oluşturuyor. 10 yıl önce AB ülkeleri, Norveç ve İsviçre'de yeni enerji kapasitesindeki fosil yakıt oranı %80'di.

● 2013 yılında fotovoltaik güneş enerji sistemlerindeki küresel yatırım oranı %22 oranında düşse de kapasiteleri %32 artış gösterdi.

● Çin'de yeni enerji kapasitesinde yenilenebilir enerji kaynaklarının payı ilk defa 2013 yılında fosil yakıt ve nükleer kaynakları geçti.

● Enerji politikaları küresel ölçekte yaygınlaştı. Kendilerine %100 yenilenebilir enerjiye geçiş hedefi koyan küçük ekonomiler, bölgeler ve sektörler oluştu. Yenilenebilir enerji hedefi olan ülke sayısı 2012'de 138

iken, 2013 yılında bu sayı 144 oldu. Ayrıca 2012'de yenilenebilir enerji politikaları oluşturan ülke sayısı 127'den 138'e yükseldi.

Detaylı bilgi: <http://www.ren21.net>

Kaynak: http://www.ren21.net/Portals/0/documents/Resources/GSR/2014/GSR2014_full%20report_low%20res.pdf

2035'e Doğru Enerji Yatırımları

Uluslararası Enerji Ajansı'nın (The International Energy Agency - IEA) Haziran 2014'te yayınladığı “**Dünya Enerji Yatırımı Görünümü**” (World Energy Investment Outlook) adlı rapor, dünyada hızla büyüyen enerji ihtiyacını karşılamak için 2035 yılına kadar 48 trilyon dolardan fazla yatırım yapılması gerektiğini öngörüyor. Bunu sağlamak için de yıllık ortalama 1,6 trilyon dolar olan yatırımın 2 trilyon seviyesine çıkması gerekiyor. Toplam rakamın %50'sinin fosil yakıt çıkarılması, taşınması ve rafine edilmesinde; %17'sinin de yenilenebilir enerji yatırımlarında kullanılmasını öngörüyor. Şu andaki küresel yatırımın yıllık 1 trilyon dolardan fazlası ise fosil

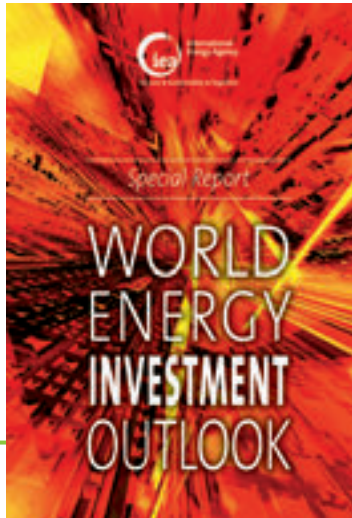
yakıtların çıkarılması, taşınması, rafine edilmesi ve fosil yakıt enerji santrallerinin kurulması için harcanıyor.

Küresel enerji arzı yatırımlarının yaklaşık üçte ikisinin Çin'in dışında Asya, Afrika ve Güney Amerika gibi gelişen ekonomilerde yapıldığı belirtilen raporda, OECD ülkelerindeki eskiyen altyapıların da yenilenmesi ve iklim politikalarına uygunlaştırılması için yatırım ihtiyacı doğduğu da vurgulanıyor. Rapora göre ayrıca günümüzde yıllık 130 milyar dolar seviyesinde olan enerji verimliliği harcamalarının da 2035 yılına kadar 550 milyar dolara çıkması gerekiyor. Bu alanda en çok harcama yapan ülkelerin ise AB ülkeleri ile Kuzey Amerika ve Çin olduğuna da belirtelim.

Raporda işaret edilen bir diğer konu ise 2 derecelik küresel ısı artışına göre belirlenen emisyon hedefinin farklı bir yatırım senaryosu oluşturacağı. Bu amaç doğrultusunda da 2035 yılına kadarki 53 trilyon dolarlık yatırım ihtiyacının 40 trilyonunun yenilenebilir enerji arzı, 13 trilyonunun ise enerji verimliliği için ayrılması öngörülüyor.

Detaylı bilgi: <http://www.iea.org>

Kaynak: <http://www.iea.org/publications/freepublications/publication/WEIO2014.pdf>

Havadaki Tehlike: Siyah Karbon

Dünya Bankası (World Bank), Haziran 2014'te **Temiz Ulaşım için Uluslararası Konsey** (International Council for Clean Transportation) ile birlikte dizel yakıtlı araçların saldığı karbonun etkileri, kontrol stratejileri ve maliyet-fayda analizleri bölümlerinden oluşan bir rapor yayınladı. Adı: **"Dizel Araçlardan Salman Siyah Karbonu Azaltmak"** (Reducing Black Carbon Emissions from Diesel Vehicles).

Genel görüş, dizel motorların kalp rahatsızlıkları ve akciğer kanserini tetiklediği yönünde. Öte yandan, dizel egzozlardan yayılan ve küresel ısınmaya sebep olan karbondioksitten sonra atmosferi kirleten en önemli madde siyah karbonun da iklim değişikliğine büyük etkisi olduğu biliniyor. Uzmanlara göre kısa vadede çevreye salınan siyah karbon miktarının düşürülmesi, küresel ısı artış hızını da azaltacak.

Bugün birçok OECD ülkesinde dizel egzozların kontrol edilmesi ile hem sağlık korunuyor hem de iklim... Buna karşın küresel siyah karbonun büyük bölümünün çevreye salındığı düşük ve orta gelirli ekonomilerde, ülkelerin gelişmesi ile birlikte salınan siyah karbon miktarının da artması bekleniyor.

Küresel siyah karbon salımının yaklaşık %20'sini oluşturan sektör ulaşım. Bunun da büyük kısmını, düşük ve orta gelirli ekonomileri olan ülkelerdeki emisyon kontrol

ekipmanı bulunmayan ve yüksek sülfürlü dizel kullanan eski tip dizel motorların yaydığı tahmin ediliyor. OECD ülkelerindeki uygulamanın gelişmekte olan ülkeler tarafından da benimsenmesi gerektiği belirtilen raporda, birtakım teknik ve politik seçenekler de sunuluyor. Rapor da ayrıca, siyah karbon salımlarının azaltılması ile orantılı olan finansal ve sosyal faydalar da ortaya konuyor.

Raporun oluşma aşamasında önerilen çerçeve dört proje simülasyonu olarak uygulanmış. **İstanbul'daki dizel motor yenileme projesi** de bunlardan biri. İncelenen dört vaka da da önerilen uygulamanın sağlık yönünden faydaları maliyet-fayda analizinin en önemli unsurunu oluşturuyor.

Detaylı bilgi: <http://www.worldbank.org>

Kaynak: http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2014/04/04/000442464_20140404122541/Rendered/PDF/864850WP00PUBL010report002April2014.pdf

İklim Değişikliği, Ülkelerin Derecelendirmesini Etkileyecek

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu **Standard & Poor's'un Derecelendirme Servisi**, Mayıs 2014'te **"İklim Değişikliği: Uzun Vade için Hazırlanmak"** (Climate Change: Preparing for the Long Term) adlı bir rapor yayınladı. Rapora göre, yükselen küresel ısınma, kredi derecelendirmelerinde aşağı yönlü bir baskı yaratacak. İklim değişikliğinden en çok etkilenecek kesim ise halihazırda düşük derecelere sahip olan daha az gelirli ülkeler. En riskli ülkeleri Afrika ve Asya'daki gelişmekte olan ülkeler olarak gösteren raporda, tarım üretimine ve istihdamına bağlı olmaları sebebiyle **Bangladeş, Senegal ve Vietnam** sıralamada ilk sıralarda yer alıyor. Standard & Poor's, 128 ülkenin politik ve ekonomik risklerini dikkate alarak kredi değerliliğini hesaplıyor. Bu hesaplamada iklim değişikliğini de küresel bir mega trend olarak sınıflandırıyor ve ülkelerin ısınan hava sebebiyle ekonomik büyüme ve kamusal finansman konusunda sıkıntı çekeceğini öngörüyor.

Firma, şimdiye kadar hiçbir ülkenin kredi derecelendirmesini aşırı iklim olayları sebebiyle değiştirmemesine rağmen, iklim ile ilgili kayıpların tüm kıtalarda belirginleştiiğinin altını çiziyor. Bu durumun da gelecekteki derecelendirmeleri etkilemesi bekleniyor.

Detaylı bilgi: <https://www.spratings.com>
Kaynak: https://media.ratings.standardandpoors.com/documents/CreditWeek_ClimateChange_28may2014.pdf

Nereye Kadar? Hangi Sınıra Kadar?

Türkiye Çevre Vakfı'nın kurucularından olan ve genel sekreterliğini yürüten Avukat Engin Ural, çevre bilincini geliştirmek için gerek ulusal gerekse uluslararası platformlarda önemli çalışmalara imza atmış bir isim. Uluslararası Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'nın düzenlenmesinden, Anayasa ve Çevre Kanunu'nun kabulüne kadar pek çok konuda büyük emeği olan Ural, geçtiğimiz ay "Çevremizde 40 Yıl" adlı kitabını yayımladı. Ural'ın çevre sorunlarına dikkat çekmek için "Nereye Kadar? Hangi Sınıra Kadar?" diye sorduğu kitap İkinci Dünya Savaşı'ndan günümüze uzun bir döneme ayna tutuyor.

 Rahmi AYDEMİR

1 978'den bu yana çevre için mücadele eden Türkiye Çevre Vakfı (TÇV), ülkesinin çevre sorunları envanterini yayımlayan dünyadaki ilk gönüllü kuruluş. Vakfın kurucularından olan ve genel sekreterliğini yürüten Avukat Engin Ural da çevre bilincinin tüm dünyada gelişmesi için önemli çalışmalar yürütmüş bir isim. 40 yıldır bu konuların içinde olan, 200'ün üzerinde kitabı yayına hazırlayan Ural, geçtiğimiz Nisan ayında da "**Çevremizde 40 Yıl**" adlı son kitabını okurla buluşturdu. Ömrü Ankara-İstanbul-Ankara arasında geçen bir hukukçunun anıları gözüyle de bakılabilecek olan bu kitap, 1945-2014 arası 70 yıllık dönemden söz ediyor ve hepimize soruyor: "Gerçekçi olmak, hayatımızın temel ilkelelerinden biri olmalıdır. Bu, çevre için de geçerli. Yeryüzünde insanın var olduğu günden beri çevre de kirleniyor. Bugün olduğu gibi, gelecekte de kirlenme devam edecek. Önemli olan şu: Nereye kadar? Hangi sınıra kadar?"

Şimdiye kadar uluslararası platformda çevre bilincini geliştirmeyi ve gönüllü kuruluş anlayışını benimsetmeyi hedefleyen projeler hayata geçirdiniz. Bize öncelikle Orta Asya ve Karadeniz ülkelerindeki çalışmalarınızı anlatır mısınız?

Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nin kurulmasından hemen sonra, bu ülkelerde çevre konusunda bir şeyler yapmayı düşündük. Elbette en önemli konu, finansman kaynağı bulmaktı. Daha önce uluslararası iki projemizi destekleyen Sasakawa Vakfı, fikrimizi benimsedi. Japonya'daki bu büyük vakfın desteği sayesinde 1993 yılında İstanbul'da "Orta Asya ve Karadeniz Çevre Konferansı"nı düzenledik. Bütün Orta Asya ve Karadeniz ülkeleri temsilcilerinin katıldığı toplantı çok başarılı oldu. 1993'ten sonra her yıl İstanbul'da birer konferans düzenlemeye devam ettik. Ayrıca o ülkelerde seminerler düzenledik. O ülkelerin NGO'larına proje destekleri sağladık. Daha da sonra, Orta Asya ülkelerinden Türkiye'ye üniversite öğrenimine gelen öğrencilere destekleyici burs verdik. 2005 yılına kadar 14 yıl boyunca İstanbul'daki yıllık konferanslara ev sahipliği yapmanın yanında, ülkelerde küçük seminerler düzenlenmesini sağladık. Her toplantının sonuçları, Türkçe, İngilizce ve Rusça olarak üç dilde kitap halinde yayımlandı. Bu kitaplar, Orta Asya ve Karadeniz ülkelerindeki çevre konuları ile ilgili temel kaynaklar oldu. Oralarda gerçekten iz bıraktık. Sanırım, Orta Asya ve Karadeniz'de bizim kadar uzun süre çevre konusunda yararlı hizmet veren başka bir kuruluş yok.

6 Kasım 1982'de yapılan referandum sonunda kabul edilen Anayasa ve Çevre Kanunu'nun kabulünde vakfın ve tabii ki sizin katkılarınız çok fazla... Kitabınız-

Avukat Engin Ural, Dünya Çevre Merkezi'nin (WEC) 1985 yılında Lahey'de düzenlenen toplantısında oturum başkanlığı yapmıştı.

da da yer verdiğiniz bu sürece biraz değinir misiniz?

1980'li yıllarda çevre, bugünkü kadar fazla ilgi çeken bir konu değildi. Tam da 1980 yılının Ağustos ayı sonlarında Çevre Hukuku'nu geliştirmeye, ülkeye bu kavramı tanıtmaya yönelik büyük bir projeye girişmek üzereydik. Projenin bir hedefi de, Türkiye'de ilk defa bir Çevre Kanunu Taslağı hazırlayıp, ilgili makamların dikkatine sunmaktı. O sırada yeni bir anayasa hazırlanması veya var olan anayasada bazı değişiklikler yapılması ihtimali belirdi. Kısa sürede dünyadaki bütün ülkelerin anayasalarını bir araya getiren 6 ciltlik yayını Hollanda'dan getirttik, hızla inceledik. O tarihte anayasalarında çevre ile ilgili birer madde bulunan ülkeleri öğrendik. 16 sayfalık, eskilerin risale dediği bir kitapçık çıkardım. O bilgileri daha da kısaltan bir makalem 26 Ekim 1980'de Milliyet'te yayımlandı. Orhan Aldıkaçtı'nın başkanlığındaki komisyon, gerek-

çeli görüşlerimizi istedi. Önerimiz, 1982 Anayasası'na 56. madde olarak girdi. 1982 Anayasası'nda bugüne kadar çok değişiklik yapıldı ama o maddeye kimse dokunmadı. Demek ki, herkesin, her siyasi görüşün benimsediği bir iş yapmışız.

TÇV'nin dikkat çektiği bir diğer nokta da geniş kitlelerin üzerine eğilemediği teknik konulara ağırlık verilmesi... Nedir bu teknik konular?

Çevre ile ilgili genel konular çok konuşuldu, konuşuluyor ama 2000'li yıllarda Biyogüvenlik Protokolü, Karbon Emisyonları, elektrikli araçların çevre yönünden değerlendirilmesi gibi teknik konulardaki bilgi boşluğunu giderme amacıyla birçok çalışma yaptık.

27 Eylül 1985'te World Environment Center'ın (Dünya Çevre Merkezi-WEC) Lahey'de düzenlediği toplantıda oturum başkanlığı görevini üstlenmiş olmanız,

“Önerimiz, 1982 Anayasası’na 56. madde olarak girdi. 1982 Anayasası’nda bugüne kadar çok değişiklik yapıldı ama o maddeye kimse dokunmadı. Demek ki herkesin, her siyasi görüşün benimsediği bir iş yapmışız”

Nairobi’de tanıştığınız Sasakawa ailesi ile yaptığınız işbirlikleri kitapta ilgimi çeken anılar arasındadır... Kısa da olsa bu anıları bizimle paylaşır mısınız?

Prestij sahibi bir kuruluş olan Dünya Çevre Merkezi, 1985’te Hollanda’da büyük bir uluslararası konferans düzenlemişti. Hollanda Hükümeti de bu toplantıyı çok önemsemiş, toplantının, tarihi Parlamento Binası’nda yapılmasına izin vermişti. Dünya Çevre Merkezi, bu konferanstaki bütün çalışmaların değerlendirileceği son gün oturumuna başkanlık yapmam için beni davet etmişti. Onur verici bir görevdi.

Ryoichi Sasakawa ile de 1982 yılında Nairobi’deki Zirve Toplantısı sırasında tanıştım. Tanışmak dediğim, el sıkışmak, sadece iki-üç kelime konuşmaktan ibaretti. Kendisi, Japonya’daki büyük bir vakfın kurucusu ve başkanıydı. Vakıfla ilişki kurmak, yazışmak çok uzun bir zaman aldı. 1986’da Japon Hükümeti’nin davetlisi olarak Tokyo’ya gitmiştim. O sırada Sasakawa Vakfı’nı da ziyaret ettim. Bağlarımız gelişti, bize güvendiler ve büyük destek verdiler. 1991 yılında Sasakawa Vakfı’nın desteğiyle TÇV Uluslararası Sürdürülebilir

Kalkınma Konferansı’nı düzenledik. Ardından da biraz önce belirttiğim gibi, Orta Asya ve Karadeniz Projesi’ndeki işbirliğimiz yıllarca sürdü.

NGO (Non-Governmental Organizations), yani “hükümet dışı kuruluş” tanımlamasına sert bir şekilde karşı çıkıyor ve bu tanımlamanın sebep olduğu zorlukları dile getiriyorsunuz. Peki, nedir bu zorluklar?

Gönüllü kuruluşların (NGO’ların) kazandıkları prestij, sahip oldukları çekim, bürokrasinin katı kurallarından uzak olan esneklik ve hareket kabiliyeti, bazı ülkelerde hükümetleri, daha doğrusu kamu otoritesini de NGO’lar kurmaya yöneltiyor. Bunlara, yine İngilizce’de azıcık şaka yollu, “Governmental Non-governmental Organization” veya “Governmental NGO”, biraz daha da kısaltarak **“GONGO”** deniyor. GONGO’ları; gönüllü kuruluş kavramını, dernek ve vakıf kavramını zedeleyen, zaman zaman belli ölçüde kamu gücünün devredildiği ama bürokratik kurallara uymadan at oynatılan kuruluşlar olarak tanımlamak mümkün. GONGO’lar, 1970’li yıllarda Asya ve Afrika ülkelerinde ortaya çıkmaya başlamış. Özellikle dış

yardım kapabilmek için devlet eliyle kurulan GONGO’lar, gerçek gönüllü kuruluşların büyük tepkisini çekiyor. Uluslararası finansman desteği veren kuruluşlar ve hükümetler de bunun farkında. Bu tuhaflığı ortadan kaldırmak için yollar aranıyor. Bu sıkıntıyı gören ABD, son zamanlarda gerçek NGO’lara **“Private Voluntary Organization” (PVO- Özel Gönüllü Kuruluşlar)** demeyi tercih ediyor.

Peki, bu anlamda Türkiye’deki durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ne yazık ki, son yıllarda Türkiye’de de bu örnekleri görüyoruz. Devletin, bazı hizmetleri görmek için karşılaştığı sıkıntıları gidermek üzere çok daha tutarlı hukuki yollar bulunabilir. Mesela döner sermaye sistemi işletilebilir. Daha da ötesi, çok gerekirse, hukuk kuralları değiştirilerek bürokrasinin daha rahat, daha çabuk, daha etkili çalışması sağlanabilir. Ancak devletin, dernek veya vakıf kurarak hizmeti kolaylaştırmak istemesi, hukuka uygun bir yol değil. Yaşanan bu gelişmelere bir örnek, illerde kurulan çevre vakıfları, diğeri de, yine illerde kurulan sosyal yardımlaşma vakıflarıdır.

1990-91 döneminde, çevre ile ilgili

Devlet Bakanı **Vehbi Dinçerler**'in zamanında, her ilde valilerin başkanlığında il çevre koruma vakıfları kurma düşüncesi ortaya çıktı ve hızla gelişti. Elimden geldiğince itiraz ettim ama kimseye derdimi anlatamadım. Bu vakıflar kuruldu. Hiçbir resmi işleme katılmış olmasak da, hukuken mümkün olmasa da, bizi Ankara İl Çevre Koruma Vakfı'nın içinde yer almış gibi kabul ettiler. Bunun da doğru olmadığını kimseye anlatamadık. Devlet, bazı hizmetleri devrederek bu vakıflara imkân sağladı. Daha sonra o hizmetler özelleştirilince, vakıflar önemli bir gelirden yoksun kaldı. 20 yıl kadar geçtikten sonra, artık bu vakıflar hemen hemen işlemez hale geldi. Bir vakfı kapatmak, tasfiye etmek de ayrı ve uzun bir hukuki çalışma gerektirdiğinden, her şey öylesine kaldı. Daha ötesini de bilmiyorum.

Yine illerde, valilerin başkanlığında kurulan sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları da hukukun temel ilkelerine uygun değil. 29 Mayıs 1986 tarih ve 3294 sayılı Kanun'un 7. maddesi, her ilde bu vakıfların kurulacağı, vakıflara valilerin başkanlık edeceği hükmünü getiriyor. Ayrıca, vakıfların mütevelli heyetlerinde il bürokrasisinden kimlerin yer alacağını da tek tek belirtiyor. Ülkemizdeki hukuk kurallarına

göre, dernekler ve vakıflar özel hukuk tüzel kişilikleridir. Bir kanun hükmüyle, kanun emriyle meydana gelen kuruluşun, özel hukuk tüzel kişisi olması mümkün müdür? Kanunla özel hukuk işlemi yapılabilsen, bir kanun çıkararak falan kişiyle filan kişinin evlendirilmesi de

“Çevreyi konuşuyoruz, lafını çok ediyoruz da, sadece konuşmak yetmiyor. Çevreyi gerçekten benimseyip benimsemediğimiz her zaman tartışılır”

mümkün olurdu. Filanca kişinin vasiyeti de kanunla düzenlenebilirdi. Vakıf kurulması da, iki kişinin evlenmesi de, vasiyetname düzenlenmesi de, medeni hukuk alanına giren özel hukuk işlemleridir. Aksi düşünülebilir mi? Önce Turgut Özal'ın aklına gelen, sonra da çoğu kimsenin hoşuna giden **“hukukun etrafından dolanma”** düşüncesi, kanunla vakıf kurulacağını da Türkiye'ye göstermiş oldu.

Ne yazık ki, Türkiye'de hemen hemen hiçbir hukukçu da bu tuhaflığa, daha doğrusu hataya itiraz bile etmedi, edemedi. Üstüne üstlük, son zamanlarda en yüksek mahkeme için de böyle bir vakıf kurma düşüncesi ortaya atılmasın mı? İnsaf!

Kitapta sorduğunuz sorulardan biri de “Ne Kadar Zamandır Çevreyi Konuşuyoruz?” Sizce gerçekten çevreyi konuşabiliyor muyuz? Çevreyi konuşuyoruz, lafını çok ediyoruz da, sadece konuşmak yetmiyor. Çevreyi gerçekten benimseyip benimsemediğimiz her zaman tartışılır.

Sanayiye geçişte birer mihenk taşı olan KOBİ'lerin sıkıntılarında değinelim biraz... Türkiye Çevre Vakfı, Ankara Kalkınma Ajansı ve Devlet Planlama Teşkilatı ile birlikte KOBİ'lerin çevre konusundaki ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak ne tür çözüm önerileri sunuyor?

KOBİ'lerin ekonomideki önemini hepimiz biliyoruz. Yaptığımız çalışma, sadece Ankara'yı kapsıyordu. Konu da sadece çevreydi. Bu kuruluşların çevre standartları, temiz üretim, atıklar, teknik üretim ve benzeri diğer konularda bilgi desteğine, teknik yardıma ihtiyaçları var. Umarım ki, devletteki ilgililer KOBİ'lere bu açıdan da ilgi gösterip yardım ederler. Zaten ekonomi denildiğinde çevreyi unutmak söz konusu olmamalı. ○

“Attığımız Tohumlar Geç Yeşerdi”

İklim Değişikliği konusunda ilk adımı, 1985'te **“İklim ve İnsan”** adlı kitabı Türkçe'ye çevirerek attıklarını belirten Engin Ural, konunun ancak 2000'li yıllara geldiğinde önemsendiğine dikkat çekiyor ve sözlerine şöyle devam ediyor: “O zamanlar tek televizyon kanalı olan TRT'de, 1987'de iklim değişikliğini konu alan bir program yayınlamayı ve bu konuyu daha geniş çevrelere duyurmayı başardık. O program, daha sonra

tekrar yayınlandı. Ardından, gerek haber bültenlerimiz gerekse basın açıklamaları yoluyla konunun üzerinde durduk ama doğrusu o günlerde hiçbir tepki almadık. 2000'li yıllarda dünyadaki gelişmeler, Türkiye'de de bir uyanışa yol açtı ve iklim konuşmaya başlandı. En azından, ilk adımları yıllar önce atmış olmanın da bazı tohumları yeşerttiğine inanıyoruz. Ne var ki çok geç yeşerdi.”

Eğitim Şart mı Yani?

Alternatif Enerji Seminerleri kapsamında geçtiğimiz Mart ve Mayıs aylarında **Gaziantep, Bursa** ve **Adana**'da (sponsor firmalarımızın da desteği ile) yüzlerce gençle buluştuk, yönelttikleri soru ve yorumları not ettik. Gençler güneş, rüzgâr, jeotermal enerji ve biyogaz konularında Türkiye'nin önde gelen şirketleriyle bir araya geldiler; insan kaynakları ve girişimcilik konusunda en deneyimli şirketlerin sunumları sayesinde kendi işlerini kurmak istediklerinde alabilecekleri destekleri ya da iş başvurularında yapmaları / yapmamaları gerekenleri tartıştılar.

Toplam altı gün süren bu son derece keyifli seminer serisinde beni en çok etkileyen yorumları sizlerle paylaşmak istiyorum:

● “Gıda Mühendisliği okuyorum, bu seminere merakımdan katıldım. Ama bölümümün biyogaz enerjisi konusunda bu kadar önemli bir yere sahip olacağını hiç düşünmedim. Önümde yeni bir kapı açıldı sanki.”

● “Türkiye'nin geleceğinde güneş enerjisi çok önemli diyorsunuz. Peki, siz bu konuda **Upsolar** firması (güneş enerjisi sponsorumuz) olarak gençlere nasıl bir yaklaşım sergileyeceksiniz?”

● “**Enerjisa** (rüzgâr sponsorlarımızdan) olarak gençlere hep şunu diyoruz: Bu konuda çalışmak istiyorsanız şantiyeden projeye kadar işin her aşamasında olmaya da hazır olun. Deneyim sizler için en büyük sermaye olacaktır.”

● “Bir enerji mühendisliği şirketinde sadece mühendis değil, projenin en önemli yanlarından biri olan finansman temini ayağında çalışacak ekonomist ve işletme mezunları da istihdam edilmektedir. Yurtdışındaki bankalarda ise temiz enerji

projelerinin fizibilitelerinde çalışan mühendisler işe alınıyor.”

● “Temiz enerji sektörlerinin ihtiyacı olan sadece deneyimli mühendisler değil elbette. Teknik meslek liseleri mezunu, çalışkan ve hırslı gençlerimizi de bu alanlarda iyi işler bekliyor.”

İyi Yetiştirilmiş Eleman İhtiyacı...

Sizinle 11 Haziran tarihli bir alternatifenerji.com haberi paylaşmak istiyorum. Bunu Facebook sayfamızda da paylaştık ve yapılan yorumlar, paylaşımlar gösteriyor ki ülkemizde temiz enerji yatırımları halkımızda da büyük bir ilgi ve karşılık buluyor. Haber şu: “Türkiye Elektrik Üretim A.Ş. (TEİAŞ) tarafından **yayımlanan verilere göre, Mayıs 2014 itibariyle Türkiye’de toplam 8,5 MW’lık 38 güneş enerjisi santrali üretim yapıyor.** Faaliyete geçen güneş santrallerinin hepsi, lisanssız elektrik üretimi kapsamında kuruldu. Geçtiğimiz ay ilk üç ihalesi yapılan lisanslı güneş enerjisi ihaleleri ile rakamın birkaç yıl içinde 600 megavatu geçmesi hedefleniyor.”

Şimdi basit bir hesap yapalım: <http://www.alternatifenerji.com/semner> linkinde de belirtildiği gibi, kurulan her 1 MW güneş santrali için 37-46 kişi istihdam edilmekte ise (ortalama 42 kişi), geçtiğimiz altı ayda şimdiden 360 kişi sadece güneş enerjisi sektöründe iş buldu bile. (4800 MW kapasiteli **Akkuyu Nükleer Santrali** ise 2500 kişiye istihdam sağlayacağı iddiasında. **Yani MW başına sadece 2 kişi!**)

Sadece 2013 yılında Almanya’da yaklaşık 8 gigawattlık (GW) yeni güneş santrali kurulmuş. Bu, 8000 MW demek. Türkiye’de ise devletin lisanslı üretime koyduğu hedef 600 MW. Özetle: Türkiye’de eğer sadece güneş enerjisi sektörü, güneşi bizden az olan Almanya kadar bile bü-

yüse, **300 bin kişilik bir istihdam** yaratması bekleniyor. Bu alanda yetişmiş nitelikli eleman sayısı ise şu an itibariyle 3000’i zor bulur. Daha tam kapasiteye ulaşamamış rüzgâr, henüz başlamamış biyogaz, yarı kapasiteye ulaşamamış jeotermal, hele hele yeşil bina sektörlerini hesaba katınca, mimarı, mühendisi, teknikeri, finansçısı ile iyi yetişmiş eleman ihtiyacı iyice ortaya çıkıyor. Bu ihtiyacın karşılanabilmesi için aslında daha fazla bölüm açılması gerekmiyor. Gereken şey, enerji mühendisliği ve diğer mühendislik alanlarından mezun gençlerin enerji konusunda çalışmaya karar vermeleri, bu sektörlerdeki firmalarda deneyim kazanıp işin her aşamasında bulunmaya hazır olmaları ve gelişen temiz enerji sektöründe iyi bir kariyer yapmak için azimli ve istekli olmaları. Seminer serimizde sunum yapan 10 şirketin tamamı da iyi bir eğitimin çok önemli bir faktör olduğunun altını çizdi ama en önemli faktörün öğrenme isteği ve çalışkanlık olduğunu da ısrarla yineledi.

Ve tabii elbette hükümetin de bu istihdamın önünü açacak düzenlemeler yapması işin başka bir “şartı”. Sürekli sabrı sınanan, kapasite limitleri, ölçüm gibi zorunlulukları ile sektörün aslında devletten beklediği daha yüksek teşvik değil, yasal düzenlemelerle yatırımcının iştahını kapatmayarak teşvik etmesi.

Yani eğitim şart! Ama tek başına da yeterli değil.

Güzel günler sizlerle olsun...

Senem Gençler

www.facebook.com/

www.twitter.com/altenerji

www.linkedin.com/altenerji

Yükselen Trend: Yeşil Meslekler ve Yeşil Bölümler

Yeşil Yakalılar Aranıyor!

Bildiğiniz gibi, beyaz ve mavi yaka kavramlarına artık “yeşil yaka” kavramı da eklendi ve doğal yaşam koçluğu, rüzgâr kulesi teknisyenliği gibi meslek alanları hayatımıza girmeye başladı. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yenilenebilir enerji, sürdürülebilir mimari, karbon, atık yönetimi gibi sektörler hızla büyümeye ve istihdam oranlarını artırmaya devam ediyor. **Para Dergisi**’nin hazırladığı bir makaleye göre dünyada bugün itibarıyla istihdamı yaygınlaşan meslekler arasında yenilenebilir enerji danışmanlığı, yenilenebilir enerji mühendisliği, rüzgâr enerjisi uzmanlığı, rüzgâr enerjisi teknikerliği, yeşil pazarlama danışmanlığı, karbon satış uzmanlığı, yeşil insan kaynakları yöneticiliği, çevre ve enerji hukuku uzmanlığı, organik tarım mühendisliği, doğal yaşam koçluğu, ekolojik turizm danışmanlığı, ısı yalıtım uzmanlığı, çevre mühendisliği, ekolojik bina tasarımcılığı, şehir planlama mühendisliği, atık su uzmanlığı ve içilebilir su uzmanlığı gibi alanlar gösteriliyor.

Türkiye’deki Temiz Enerji Mühendisliği Bölümleri

Lisans, yüksek lisans, hatta teknik lise bünyesinde temiz enerji eğitimi veren kurumların sayısı gitgide çoğalıyor. Türkiye’de henüz lisans seviyesinde doğrudan yenilenebilir / temiz enerji alanında eğitim veren bir kurum olmasa da, müfredatında yoğunluklu olarak yenilenebilir enerji derslerine yer verilen Enerji Sistemleri Mühendisliği bölümleri bu alanda nitelikli işgücünün yetiştirilmesine katkı sağlıyor. Türkiye’de 27 üniversitede yer alan **Enerji Sistemleri Mühendisliği** ve taban puanlarını incelemek için Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Kadir Has Üniversitesi, Yaşar Üniversitesi, Okan Üniversitesi, Atı-

Rüzgâr kulesi teknisyenliği, yeşil pazarlama danışmanlığı, karbon satış uzmanlığı, doğal yaşam koçluğu, ekolojik bina tasarımcılığı hayatımıza giren meslekler arasında.

lın Üniversitesi, Beykent Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Yalova Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Karabük Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Beykent Üniversitesi, Şırnak Üniversitesi, ya da Kıbrıs’ta bulunan Uluslararası Üniversitesi ve Girne Amerikan Üniversitesi’nin web sitelerini ziyaret edebilirsiniz.

Teknik Eğitimde Yeşil Devrim Başladı

Sadece akademik eğitimde değil, teknik ve pratik eğitimde de içinde bulunduğumuz yıl ülkemizde umut verici ilk gelişme yaşandı. **Kocaeli Büyükşehir Belediyesi**’nin ortağı olduğu, **Avrupa Birliği Leonardo Da Vinci-Yenilik Transferi** programı kapsamında desteklenen **ALPER** (Yenilenebilir Enerjiler İçin Öğrenme Programının Adaptasyonu) Projesi ile Avrupa’nın ve Türkiye’nin ilk teknik lise seviyesindeki “Ener-

ji Okulu” için kollar sıvandı. Proje çerçevesinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından pilot olarak seçilen **Kocaeli Atatürk Endüstri Meslek Lisesi**’nde günümüzün yükselen değeri olan Yenilenebilir Enerji Teknolojileri bölümü kuruldu. 2012-2013 döneminde aktif hale getirilen program kapsamında 10. sınıfta 43, 9. sınıfta 62 öğrenci Yenilenebilir Enerji Teknolojileri, Rüzgâr Enerjisi Sistemleri, Güneş Enerjisi Sistemleri gibi yeşil enerji alanlarında eğitim gördü.

Mesleki eğitim konusunda daha öteye gitmek için 2014 yılı başında bir araya gelen proje tarafları, bu bölümün bir teknik okula dönüştürülmesi konusunda gerekli adımları da attı. Kurulduğunda rüzgâr ve güneş enerjisi teknisyeni yetiştirecek olan okul, şimdiden 100 öğrenciye eğitim veriyor. Bu güzel gelişmelerin ülkemizin her köşesine yayılması dileğiyle...

Alternatif Enerji’nin “Alternatif Enerji Seminerleri” ile Türkiye’nin nitelikli yeşil yakalı istihdamına katkı sağlamaya, önümüzdeki dönemde de yeni şehirler ve yeni üniversitelerde etkinliklerine devam edeceğini de yineleyelim...

“Yerli Plastiki” Destek Bekliyor The Bottle Project

Yıldız Teknik Üniversitesi Çevre Kulübü Proje Koordinatörü Murathan Kurt, The Plastiki projesiyle ilgili belgeseli izledikten sonra The Bottle Project'i hayata geçirmeye karar vermiş.

Ş u sıcak yaz günlerinde en çok tüketilen şey elbette su... Bir de plastik şişe!

“Ben plastik şişe kullanmıyorum” ya da “Kullandığım pet şişeleri geridönüşüm kutusuna atıyorum” diyor olabilirsiniz. Ama ortada bir gerçek var. O da her yıl milyonlarca ton plastik şişenin fütursuzca sağa sola atıldığı, oradan denizlere, sonra da okyanuslara yolculuk yaptığı... Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın verilerine göre açık denizlerde kilometrekare başına ortalama 13 bin plastik parça düşüyor. Sonuç itibarıyla da her yıl binlerce deniz memelisi ve deniz kuşu bu plastik parçaları yutarak ölüyor. Tahminler, okyanus ve denizlerde 100 ila 150 milyon ton plastik çöpün olduğu ve buna her yıl 6,5 milyon tonun eklendiği yönünde. Günümüzde pek çok kamu ya da özel sektör kuruluşu, bu tabloya dikkat çekmek için eğitim programları düzenliyor, seminerler veriyor, kampanyalar hayata geçiriyor. Bu çabalar elbette takdire şayan. Ancak bazen öyle projeler hayata geçiriliyor ki etkisi dalga dalga yayılıyor. **Adventure Ecology Vakfı'nın kurucusu,**

Plastik atıkların çevreye verdiği zarara dikkat çekmek amacıyla David de Rothschild'in öncülüğünde, 12 bin 500 plastik şişe kullanılarak inşa edilen ve San Francisco'dan Sidney'e 8 bin millik yolculuk yapan The Plastiki nasıl da yankı uyandırmıştı dünyada... Şimdi sıra Yıldız Teknik Üniversitesi Çevre Kulübü'nde! The Bottle Project'i hayata geçirmeye hazırlanan dokuz kişilik ekip, Ege ve Akdeniz kıyılarını dolaşarak halkı bilinçlendirecek olan teknenin prototipini tamamladı. Aslının yapılması için de desteğe ihtiyaçları var...

 Eylül AKINCI

İngiliz gezgin ve çevre aktivisti David de Rothschild'in öncülüğünde hayata geçirilen “**The Plastiki**” projesi, bunun güzel örneklerinden biriydi. Okyanusların kirlenmesinden yola çıkarak çılgın bir proje tasarlayan ekip, plastik şişelerden imal edecekleri bir tekneyle San Francisco'dan Sidney'e 8 bin millik bir yolculuk yapmaya karar vermişlerdi. Önce iki litrelik **12 bin 500 adet plastik şişe** toplandı. Etiketleri söküldü, içleri tek tek yıkandı. Teknenin batmasını önlemek için de içleri dolduruldu ve organik yapıştırıcıyla birbirine sabitlendi. Yaklaşık dört ay denizde kalacak ekibin enerji ihtiyacı da tamamen yenilenebilir kaynaklardan sağlanacaktı. Her damla yağmur suyunu toplayan bir sistem geliştirilen teknede ki iki rüzgâr gülü ve güneş panelleriyle elde edilen enerji de akülerde toplandı, böylece bilgisayar ve telefonların çalışması sağlandı. İçinde belgesel yapımcısı, fotoğrafçı ve bilim insanlarının bulunduğu ekiple, dünyaca ünlü saat markası **IWC Schaffhausen'in** resmi sponsorluğunda Nisan 2010'da San Francisco'dan hareket eden Rothschild, Temmuz sonunda bir

hayli heyecanlı ve zorlu bir yolculuktan sonra Sidney'e vardı.

National Geographic ekibinin de katıldığı 128 günlük bu yolculuk bir belgelele dönüştürdü. Belgeseli izleyen yüzbinlerce kişiden biri de **Yıldız Teknik Üniversitesi Çevre Kulübü Proje Koordinatörü Murathan Kurt** oldu. Film gibi belgeseli izlerken heyecana kapılan Kurt, "Biz neden böyle bir proje yapmalıyım!" diyerek bu fikri arkadaşlarıyla paylaştı hemen. Ve ortaya **The Bottle Project** çıktı...

8 Bin Pet Şişe Kullanılacak

The Plastiki projesinden çok etkilendiğini söyleyen Murathan Kurt, "Okulumuzdaki geridönüşüm kutularının doğru kullanılmadığını gördükten sonra bu konuda bilinçlenmenin ne kadar önemli olduğunu fark etmiştik. The Plastiki belgeselini izleyince de 'Benzer bir projeyi biz de yapmalıyız' dedik ve ekibimizle birlikte çalışmalara başladık" diyor.

Ağırlıklı olarak çevre mühendisliği bölümünden öğrencilerin olduğu kulüpte makine mühendisliği ve gemi inşaat mühendisliği okuyanlar da var. Dokuz kişilik çekirdek bir ekiple The Bottle Project'e başlayan YTÜ Çevre Kulübü, altı ay süren atölye çalışmaları sonucunda teknenin prototipini de tamamladı. The Plastiki'ye göre daha küçük bir tekne tasarladıklarını ifade eden Murathan Kurt, "12 metre olmasını planladığımız ve 8 bin pet şişenin kullanılacağı tekne çok daha pratik bir yapıya sahip olacak. Altı ay süren atölye çalışmalarımız çok eğlenceli geçti. Straför ve MDF tahta kullanarak maketimizi

tamamladık. Temsili bir maket olmasına rağmen yüzdürme testlerini yaptık ve küçük bir tanıtım düzenledik. Gerçek ölçekli tekne yapımına da en kısa zamanda başlamak istiyoruz. Teknemiz bittiğinde yaklaşık **12 metre olacak ve 6 kişilik kamarası bulunacak**. En büyük amacımız tekneyle yolculuk yaparken karbon emisyonunu en aza indirmek. Lisanslı bir tersanede üretim yapılacağı için tekne yapımının, güvenlikle ilgili izinleri de sağlanacak" bilgisini veriyor.

Ege ve Akdeniz Kıyılarında Workshop'lar

Tekne tamamlandığında Ege ve Akdeniz kıyılarına dolaşmayı planladıklarını belirten Murathan Kurt, uğradıkları yerlerde halkı bilinçlendirmek için çeşitli seminerler ve workshop'lar düzenleyeceklerini haberini veriyor. Hatta bazı bölgelerdeki kıyı şeritlerinde tekneye yerleştirilecek "**yüzey temizleme aparatı**" ile deniz temizliği çalışması da yapılacak. Bu apara-

David de Rothschild'in öncülüğünde hayata geçirilen "The Plastiki"de enerji ihtiyacı iki rüzgâr gülü ve güneş panelleri aracılığıyla sağlandı.

Sıradaki Proje "Green Campus"

Yıldız Teknik Üniversitesi Çevre Kulübü'nün önümüzdeki dönemde hayata geçirmeyi planladığı projelerden biri de "Green Campus." Kampüsün daha sürdürülebilir bir yapıya kavuşmasına katkı sağlamayı hedeflediklerini dile getiren Murathan Kurt, projeye ilgili şunları paylaşıyor: "Bu proje, okulun biyoçeşitliliğinin, kampüs içinde alternatif enerji

verimliliğinin incelenmesi, karbon ayakizi, su ayakizi gibi doğaya olan etkilerimizin mercek altına alınması gibi konuları kapsıyor. Okul içerisinde çatı bir proje olarak da düşünebiliriz. Herkesin katılıp çeşitli konular üzerinde çalışabileceği geniş kapsamı olan projemizle ilgili detayları, isteyenler <https://www.facebook.com/greenyildiz> sitesinden takip edebilir."

Tekneye yerleştirilecek "yüze temizleme aparatı" ile Ege ve Akdeniz kıyılarındaki bazı bölgelerde deniz temizliği çalışmasının yapılması da hedefleniyor.

tın halkın üzerinde önemli etkiler bırakacağını dile getiren Kurt, şöyle devam ediyor: "Projemizin bir diğer özelliği, sosyal medyayı aktif kullanıyor olmamız. Projenin dikkat çekiciliğini artırmak, katılım duygusunu perçinlemek istiyoruz. Örneğin yapacağımız duyuruyla herkesten konuyla ilgili görüşlerini paylaşmalarını isteyeceğiz. Katılımcıların bu notları da gerçek teknenin yapımı sırasında kullanılacak pet şişelerin içine yerleştirilecek. Böylece herkesten bir parça teknede olacak ve katılımcılar kendilerini ekibin bir parçası gibi hissedecek. Ayrıca teknemize henüz bir isim bulamadık. Aklımızda bunun için bir yarışma düzenlemek var; bu şekilde ekip haricindeki insanlarla da etki-leşim halinde olmayı planlıyoruz."

Eylül ayında tekneyi suya indirmeyi ve kıyı şeridi turuna başlamak için planlanan YTÜ Çevre Kulübü'nün **Yıldız Yelken, Vira Yatçılık** ve **Ata Spor** gibi manevi destekçileri de var. Ancak tekne projesini hayata geçirmek için maddi desteğe de ihtiyaçları olduğunu dile getiren Murathan Kurt, "Projemizin hayata geçmesi için özellikle tersane sahiplerinden, tekne üreticilerinden, çevreye duyarlı iş insanlarımızdan destek bekliyoruz" diyor. Gelin, gençlere kulak verelim; dünyada yankı uyandıran ve belgesellere konu projelerin Türkiye'de de hayata geçmesine imkân tanıyalım... Yazıyı da Murathan Kurt'un sözleriyle bitirelim: "**Çünkü gelecek hepimizin ve sahip çıkmamız gerekiyor.**" ○

23 - 24 Eylül 2014

SÜRDÜRÜLEBİLİR İŞ BULUŞMASI

2014

Swissôtel The Bosphorus

AJANDANIZA NOT EDİN!

Moderatör: Jo Confino

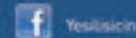
The Guardian Gazetesi Sürdürülebilir İş Bölümü Başkanı ve Editörü

Sürdürülebilir İş Ödülleri

30 Haziran 2014'den itibaren başvurabilirsiniz.
www.surdurulebilirisodulleri.com

Detaylı bilgi için:

www.yesiliskonferansi.com

Stratejik Çözüm Ortağı

Schneider
Electric

BASF
The Chemical Company

REHAU

vodafone

Güllerin İçinden...

Ocak ayında ziyaret ettiğim Lisinia Doğal Hayatı Koruma Rehabilitasyon Merkezi'nde, Burdur'un güzelim soğuşunda gönüllü olarak gül dikimi yapmıştık. Tarlada birlikte çalıştığım arkadaşım, geçtiğimiz Mayıs'ta güllerin resmini çekip bana gönderince kendimi bir anda otogarda buldum. Ve sonra da güllerin içinde...

 Işıl KAYAGÜL

“Işıl senin güller çıktı, gel hadi!”

Bu çağrı, güllerime koşup gitmeye yeter de artardı. Ama ben yine de arkadaşımın, güllerin fotoğraflarını çekip bana göndermesini bekledim gitmek için. Sonra nasıl oldu bilmiyorum, ertesi gün kendimi otogarda buldum. Başa dönelim... Biz Ocak ayında Burdur'un o güzelim soğuşunda gül dikimi yaptık. Aslında bu sahnenin içinde renk yoktu. Gül fideleri kara kuru ve uzundu; hiç güle benzer bir tarafı da yoktu. Yolda görsem tanımazdım yani. Üstelik ağırdı, taşıyamıyordum bile; tarlanın bir başından öbür başına götürmek için sürüklemek gerekiyordu. Ama yine de içinde bir can taşıdığı belli oluyordu, dokununca güç veriyordu insana. Sonra ayrıldım oradan, işler güçler derken -benim işim yolları o zaman- aklımın bir tarafı da güllerde kalmıştı. Veee vakit oldu Mayıs... Gittim ve bir baktım ki, tarlalar pembe pembe olmuş. Güller ne güzel çiçeklenmiş. Bu proje, Burdur'daki Lisinia Doğal Hayatı Koruma Rehabilitasyon Merkezi'nde. Burada pek çok sosyal proje gerçekleştiriliyor ve çalışmalara gerek yurt içinden gerekse yurt dışından gönüllüler katılıyor. Benim gülleri görmeye gittiğim hafta üç gönüllüydük: Jiri, Valeri ve ben. İşçiler, sabah kalkıp erkenden gül toplamaya başlıyorlardı, biz de onlara sonradan eşlik ediyorduk. Tarlamız da göl manzaralıydı bu arada. Belirtmeden geçemeyeceğim; beraber çalıştığımız işçiler de çok neşeliydi. Birlikte gül topladık, hepsi bir başka güzel. **“Sizi de, gülleri de çok özleyeceğim”** dedim, öyle de oldu.

Öğle Güneşini Görünce Açan Büyülü Goncalar...

Tarlalar arası mesafe çok olduğu için, bir tarladan diğerine minibüsle gidiyorduk. Bir gün, hava nasıl sıcak, terlemişiz... Köylü ablalardan biri bana dönerek şöyle dedi: “Bak İstanbullu, İstanbul'un kıymetini bil!” “Hayır” dedim, “Ben burayı seviyorum, sıcak da olsa, başıma güneş de geçse, İstanbul'un kalabalığına şu tarlaları tercih ederim.” Zaten Vesile'nin şalvarını, yemenisini aldım, kendimi

o kadar iyi hissettim ki. Kimse dokunmasın, akşama kadar gül toplayayım, yeter bana. Öyle diyorum ama iş arkadaşlarım da bayağı eğleneliydi. Çok sevdim sohbetlerini. Zaten tarlada birçok gül arığı var, her sıraya karşılıklı iki kişi geçiyor ve hem gül toplama, hem muhabbet, daha ne olsun! Bu arada, **güller büyülüyümüş**. Sebebine gelince... Sabahtan “Gonca bu, daha vakti gelmemiş” diyerek toplamadığımız güller, öğlen güneşini alınca öyle bir açıyor ki, aynı sıraya baktığımızı inanamıyorsunuz. “Tamam, bu sırayı bitirdim” diyorsunuz, derken hooop goncalar yarım saatte büyüvermiş. **Toprak ana ne bereketli!** Ben ağladım, siz ne yaparsınız bilmem... Gül toplama işi bitince, onları çuvallara koyup tartma işi başlıyor, sonra da gülsuyu yapmak için kazana dökme... Daha önce hiç gülsuyunun nasıl yapıldığını görmemişim. Üstelik yoğun ve keskin bir kokusu var, daha önce kokladıklarım benzemeyen... Nasıl yapıldığını öğrendiğim için de çok şanslıyım. Ne mutlu bana ki, hem dikim, hem toplama, hem de gülsuyu yapımı aşamalarını görebildim.

Şehirde “Dönüşüm” Sağlamak...

Lisinia'ya gelince... Bir itirafta bulunayım, bir kez gittiğim yere bir daha giderken hep korkarım. Ya değişmişse, ya bıraktığım gibi değilse diye. Hatta orayı zihnime hapsedip öylece kalsın isterim. Belki bu yüzden anılarımı paylaşacağım yol arkadaşısı bile istemiyorum. Neyse ki bu kez korktuğum gibi olmadı. Lisinia öyle güzeldi ki, film seti gibi. Sanki sürekli farklı hikâyeler yazılıyor orada; kışın başka, yazın başka. Her yer yeşillenmiş, çiçeklenmiş. Kuşlar cıvıldaşmış, benim minik kedi büyümüş, kardeş köpekler Leo ve Lusi de öyle. Ama kış yolculuğumu hiçbir şeye değişmem, bana cesur olduğum zamanları hatırlatıyor. “Her şey değişiyor” dedim kendi kendime, “Sabit fikri bırak, hiçbir şey aynı kalmıyor, doğadan bunu öğren biraz.” Lisinia'dan ayrılırken “Burdur Gölü mü, yoksa güller mi daha güzel” diye sorup, sonra da “Boşver, ikisi de güzel” deyip çıktım işin içinden. Şimdi bakıyorum da, hayat ne güzel. **Kuru bir dal sandığımız, zaman içinde nasıl da renklere bürünüyor.** Yaptığım yolculuk,

Jiri, Valeri ve benim gönüllü olarak gittiğimiz tarladaki işçiler de çok neşeliydi. Birlikte gül topladık, hepsi bir başka güzel. “Sizi de güller de çok özleyeceğim” dedim, öyle de oldu...

kendime verdiğim en güzel armağanmış; kalbine dokunduğum bunca varlık ne güzel. Şehirdeyim şimdi ama yolculuğum devam ediyor. İçimde bir şeyler açıldı, hayata bakışım değişti, yolda her şey toz pembe olmadı ama zorluklar bile ne güzeldi. Dışarıdan bakınca anlıyorum. Yol beni tekrar çağırana kadar şehre odaklanacağım şimdi. Bir önceki yazımda “Şehirden çıkın” demiştim, ama şimdi çıkmadan şehirde nasıl bir dönüşüm sağlayacağımı düşüneceğim. “Niyet etmek yolun yarısıdır” diye bir söz vardı, değil mi? ○

İngiliz yardım kuruluşu Oxfam tarafından yayınlanan bir rapora göre, **10 dev gıda ve içecek şirketi** eğer tek bir ülke olsaydı, dünyayı kirleten 25'inci ülke olacaktı. Rapora göre söz konusu 10 şirket, toplamda **263,7 milyon ton seragazi** yayıyor.

Mart ayının son günlerinde meydana gelen don olayının kayısı üreticisine vurduğu büyük darbenin etkileri tüketiciye yansdı. TÜİK, kayısındaki rekolte kaybının %55 olduğunu açıkladı.

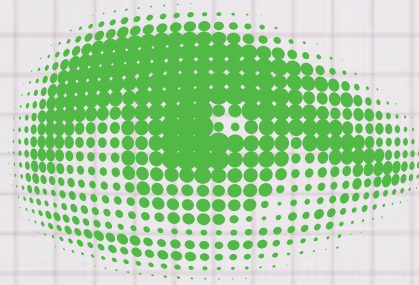
Nükleer santrallerini kapatmak zorunda kalan **Japonya**, dünyanın en büyük rüzgâr santralını kurmaya hazırlanıyor. Öte yandan Japonya yönetimi Sinop'ta yapılmak istenen nükleer santral için AKP hükümetiyle anlaşmaya varmış durumda.

Rize İkizdere'e bağlı Şimşirli köyünde HES inşaatında usulsüz dinamit patlatılması gerekçesiyle oturma eylemi yaptıkları sırada jandarma tarafından darp edilen köylüler, savcılığa suç duyurusunda bulundu.

İstanbul Ataköy sahilinde yükselen inşaatlara 2012 yılında yapılan planlar yerine, 1997 yılında yapılan planlara göre ruhsat verildiği ortaya çıktı. **Bakırköy Belediyesi** 2012 yılı planları için alınan mahkeme kararını nasıl uygulayacağını düşünüyor.

Rusya'nın doğalgazını Avrupa'ya taşımak için inşa edilecek **Karadeniz Boru Hattı'nın hamsiyi ürküteceği** bildirildi. Güney Akım Doğalgaz Boru Hattı Türkiye Bölümü nihai ÇED raporunda "Boru hattının döşenmesi faaliyetinin, hamsinin göç yoluyla çakışması potansiyeli taşıdığı" belirtilerek hamsinin, etraftaki sesi algılamaya duyarlı balıklar olduğu vurgulandı.

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

Japonya dünyanın en büyük rüzgâr santralını Fukuşima açıklarında kuruyor; Artvin'deki maden arama çalışmaları halk tarafından nasıl engellendi? 2 binden fazla Nepalli rekor kırmak için ağaçlara sarıldı, Amasralılar da termik santral protesto için "insan zinciri" oluşturdu...

 Gözde İVGİN

Antalya Büyükşehir Belediyesi Çevre Sağlığı Şube Müdürlüğü tarafından oluşturulan Deniz Birimi, denizi kirlettiği tespit edilen Liberya Bandıralı "**AEGEAS**" adlı tankere 57 bin lira ceza kesti.

Bolu Mudurnu'ya bağlı Yeniceşihlar ve Mundaşlar köyü yakınında yapılması planlanan taş ocağı işletmesinde yerel seçimlerin hemen

ardından inşaat faaliyetlerine başlandı.

Muğla'nın en çok domates üretilen ilçesi Ortaca'dan Rusya başta olmak üzere Polonya, Bulgaristan, Ukrayna, Irak, Moldova, Romanya gibi ülkelere yapılan **ihracatta bu yıl düşüş oldu**. İç piyasada arz fazlalığının etkisiyle domatesin haldeki fiyatı 10 kuruşa kadar düştü.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği Genel Başkanı Şemsi Bayraktar, çiftçinin başının dertten kurtulmadığını, bu üretim sezonunun kuraklık, don, dolu, fırtına, aşırı yağış gibi tabii afetlerle geçtiğini, doğal afetlerin tarımı vurmaya devam ettiğini bildirdi. Ziraat Odalarından alınan bilgiye göre özellikle Bursa, Yozgat, Manisa, Mersin, Ankara, Eskişehir, Kırıkkale, Çorum, Kayseri, Samsun ve Amasya'nın bazı ilçelerinde meyve, sebze, zeytin, buğday, arpa, mısır, nohut, pancar, yonca, bağ alanlarında **%20'lerden %100'lere yaklaşan oranlarda zarar** yaşandı.

Amasya'nın Merzifon Belediyesi elektrik ihtiyacını Samsun'a kuraacağı iki rüzgâr enerjisi santralından karşılayacak. **Merzifon Belediye Başkanı Alp Kargı**, "Çevre duyarlılığına inanan ve gelecekteki nesillere temiz bir dünya bırakmayı felsefe edinen bir anlayış içerisindeyiz. Merzifon Belediyesi elektrik ihtiyacını bu rüzgâr türbinlerinden kendisi üretecek" dedi.

Gelişigüzel kurulan rüzgâr enerjisi santralleriyle (RES) adeta bir enerji üretim sahasına dönüştürülen **Karaburun Yarımadası'nın Özel Çevre Koruma Alanı (ÖÇKA) ilan edilmesi Enerji Bakanlığı engeline takıldı**. Çevre ve Ekoloji Hareketi Avukatları (ÇEHAV), yarımadaının yarısından fazlasını kapsayan RES projeleri için verilen "ÇED gerekli

değildir” kararının ve üretim lisansının iptali için hukuki süreç başladı.

Artvin’de maden arama çalışması yapmak isteyen Cengiz İnşaat, Oruçlu köyünde izinsiz ölçüm gerçekleştirmek istedi. Köye gelen şirket görevlilerin geçişine izin vermeyen yöre halkı, jandarmadan tutanak tutmasını istedi. Ancak jandarma bunu gerçekleştirmeyince, halk kendi tutanağını hazırladı ve ölçüm çalışması durduruldu.

TMMOB’a bağlı Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, 5 Haziran Çevre Günü’nde **“İstanbul’un Çevre Sorunları”** raporunu açıkladı. Rapora göre, 3. Havaalanı ve Kanal İstanbul Projesi, kuraklıkla boğuşan İstanbul’un başta Terkos Gölü olmak üzere yer altı ve yer üstü sularını yok edecek. Melen’den taşınan su ise İstanbul’a yetmiyor.

Hayvan hakları savunucuları, tüm tepkilere rağmen **Sarıyer Kısırkaya**’da inşası süren hayvan barınağıyla ilgili yürütmenin durdurulması için İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne dava açtı.

Beyoğlu Belediye Meclisi’nin oy çokluğuyla aldığı kararla **Okmeydanı riskli ilan edildi**. Tasarı, Bakanlar Kurulu kararı alınmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na gönderilecek. Karar onaylanırsa binlerce bina yıkılacak. Yıkım yapılması planlanan bölgede 5600 bina var.

Erzurum’da Oltu Çayı üzerine yapılan HES, **organik tarım cenneti Çukurbağlar’ı çöle döndürdü**. Geçim kaynakları riske giren köylüler, “düşük kamulaştırma bedeli” nedeniyle de mağdur olduklarını söyleyerek dava açtılar.

Nepal’in en büyük şehri Katmandu’nun eteklerindeki bir

parkta toplanan **2 binden fazla kişi ağaçlara sarılarak rekor denemesi** yaptı. Her yıl 5 Haziran’da kutlanan Dünya Çevre Günü nedeniyle bir araya gelenler arasında öğrencilerden işçilere, milletvekillerinden rahiplere kadar pek çok farklı kesimden insanlar vardı. Etkinliği organize eden Thaneswor Guragai, amaçlarının sadece rekor kırmak olmadığını, ağaçların hem çevre hem de insanlık için ne kadar önemli olduğunu göstermek istediklerini söyledi.

Havadan çekilen İzmit Körfezi görüntüleri eşliğinde basın toplantısı düzenleyen **CHP Milletvekili Mehmet Hilal Kaplan**, Körfez’in sanayi ve evsel atık kirliliği nedeniyle ölmeye başladığını, buradan çıkarılan balık ve midyelerin yenilmemesinde yarar olduğunu söyledi.

İstanbul’un son doğal plajı olarak kalan Ataköy sahilinde büyük tepki çeken betonlaşma projelerine karşı **ilk mühür Ağustos’ta açılması planlanan Hyatt Regency Oteli’ne** vuruldu. Bakırköy Belediyesi, şimdi TOKİ tarafından ihaleler yoluyla satılan sahildeki projelerde yürütmeyi durdurma kararını uygulamak için resmi tebligat bekliyor.

Türkiye, 301 madencinin yaşamını yitirdiği Soma’da ihmaller zincirini konuşmaya devam ederken, CHP’nin ele geçirdiği hükümetin

masasındaki **Nükleer Enerji Kanun Tasarısı Taslağı**, facialardan ders alınmadığını ortaya koydu. Taslakta kurulacak bir nükleer santral konusunda denetim, güvenlik, hesap verilebilirlik gibi hayati konular ötelenirken, son dönemde birçok alanda olduğu gibi nükleer santral işinde de Başbakan süper yetkilerle donatıldı.

Seferihisar Belediye Başkanı Tunç Soyer, belediye hizmet binasında kullanacakları elektriği güneş enerjisinden üretmeye başladıklarının müjdesini verdi. Seferihisar Belediyesi **200kW FV Güç Santrali** ile yılda 310 bin kWh elektrik enerjisi üretecek ve yılda 125 bin TL elektrik tasarrufu sağlayacak.

Halk arasında Kleopatra Adası olarak bilinen Sedir Adası’nın hemen karşısında yer alan ve özellikle dar gelirli ailelerin akın ettiği dünyaca ünlü **İncekum Plajı’nın** araç ve yaya girişinin iş makineleriyle toprak yığılması kapatıldığını görenler, gözlerine inanamadı. Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından işletme hakkının ihaleye çıkarılacağı gerekçesiyle **İncekum Plajı’nın taş ve kum yığınları ile halka kapatıldığı belirtildi**.

Ege Bölgesi’nin en büyük gölü olan Bafa’daki kirlilik üst düzeye ulaşırken, göldeki yeşil peltemsi görüntüden sonra da şimdi de kö-

pürme başladı. **Ekosistemi Koruma ve Doğa Sevenler Derneği (EKO-DOSD)**, acil önlem çağrısı yapıp canlı yaşamının bitmeye başladığı gölün önce bataklık, ardından da kara formuna dönüşeceği uyarısında bulundu.

İstanbul'un barajlarındaki doluluk oranı %30'un altına düştü. İSKİ verilerine göre yaz aylarında mega kentte **susuzluk kapıda**.

İstanbul'da Haydarpaşa-Pendik arasındaki banliyö tren seferleri, Marmaray projesi için yapılan yenileme çalışmaları nedeniyle yaklaşık bir yıl önce durduruldu. Marmaray ve hızlı tren projeleri kapsamında Haydarpaşa-Pendik arasındaki banliyö tren hattı da yenileniyor. Yenilenme kapsamında ise **tarihi Göztepe Tren İstasyonu yıkılacak**.

Kırıkkale'nin Karakeçili ve Çelebi ilçesi sınırları içerisinde geçen Kızılırmak Nehri üzerine kurulup işletilmesi planlanan hidroelektrik santrali (HES) için protesto gösterileri yapıldı. Köy halkı Sema Regülatörü ve HES projesinin durdurulmasını istedi.

Amasra ilçesine kurulması düşünülen termik santrale tepki amacıyla

ilçe ile santralin inşa edilmesi planlanan bölge arasında **insan zinciri oluşturuldu**. Özel bir şirket tarafından kurulması planlanan santrale karşı oluşturulan **Bartın Platformu** öncülüğünde 5 Haziran Dünya Çevre Günü etkinlikleri kapsamında düzenlenen insan zinciri etkinliği, ilçe merkezindeki Amasra Kalesi mevki ile santralin kurulacağı Tarlaağzı köyü mevkiinde eşzamanlı yapıldı.

Ege'de paniğe neden olan 6.5'lik deprem, Türkiye'nin bina güvenliğini bir kez daha gündeme getirdi. TMMOB'un Marmara ve Van depremlerinin ardından hazırladığı iki ayrı rapora göre, Türkiye genelinde çok sayıda kişinin barındığı okul, hastane ve yurt binaları yeterli güvenlik standartlarını taşıyor. Kırsal alanlardaki yapılar büyük risk altında bulunurken, mevcut "dayanıksız yapılar" depremi olması gerekenden daha yüksek şiddette hissediyor.

Mayıs sonu itibarıyla Türkiye'deki **AVM sayısı 329'a ulaştı**. 97 AVM ile İstanbul birinci sırada. 24 şehirde ise "henüz" AVM yok.

Özelleştirme Yüksek Kurulu, İstanbul'da 2 bin dönümlük **71 taşınmazı özelleştirecek**. Özelleştirilecek

yerler arasında doğal SİT, arkeolojik alan, dere yatakları, yollar, belediye hizmet alanı, yeşil alan, askeri bölge, tarımsal üretim teknolojileri geliştirme parkı ve dini tesis de bulunuyor. Bu alanlara imar izni çıkarılıp rant elde edileceği tahmin ediliyor.

Bosna-Hersek ve Sırbistan'ı vuran yüzyılın en büyük sel felaketinde ölü sayısı toplam 35'e yükselirken, 1,2 milyon insanın selden etkilendiği açıklandı. İklim değişikliğine bağlı mevsim anormalliklerinin vurduğu ülkeleri şimdi başka bir tehlike bekliyor: Uzmanlar, heyelanlar sebebiyle mayın tarlalarındaki patlayıcıların yer değiştirmesinin de büyük tehlike oluşturacağı uyarısını yaptı.

Çanakkale'nin Bayramiç ilçesine bağlı Kurşunlu'da **Zafer Madencilik** tarafından işletilen feldspat madenine karşı açılan "ÇED gerekli değildir" kararının iptali ve Kurşunlu'daki maden ocağının ruhsatının iptali ile ilgili iki dava sonuçlandı. İdare Mahkemesi, hem "ÇED Gerekli değildir" kararını hem de maden ruhsatını iptal etti.

Çanakkale Assos'un doğasını ve tarihi zenginliklerini tahrip edecek **Ayvacıkaltı Limanı** için verilen olumlu ÇED raporu, Çanakkale İdare Mahkemesi tarafından tamamen iptal edildi. Proje, Kaz Dağları'ndan çıkarılacak altın Bergama'daki siyanür havuzlarına taşıyacak binlerce kamyonun yolunu da kısaltma projesiydi.

İzmir Kuş Cenneti'nin yanı başındaki 1. derece SİT kapsamındaki **TTA Gayrimenkul A.Ş.'ye ait Çamaltı Tuzlası arazilerinin satışı iptal edildi**.

Kaynaklar: Kuzey Ormanları Savunması, Zaman, Hürriyet, Bianet, Dünya, Radikal, Taraf, Cumhuriyet, CNN Türk, Habertürk, Yeşil Gazete, Evrensel, Birgün, Milliyet

yoga

JOURNAL TÜRKİYE

hayatınızda
bir fark
yaratın

Yoga ve iyi yaşamla ilgili
dünyanın en çok okunan dergisi
artık Türkiye'de

güçlü olun

gülümseyin

rahatlayın

mutlu olun

esnek olun

yılda 6 sayı 60TL yerine sadece **45TL**
www.yogajournal.com.tr/abonelik

Kurşunlu Benzinin Gizli Tarihi

*Yazar: Jamie Lincoln Kitman
Çeviren: Esin Aslan Gürbüz
Yayınevi: H20 Kitap, 2014*

Arabanıza “kurşunsuz” benzin aldığınız için gönlünüz rahat mı? Eğer birilerinin düşünceli davranarak benzinde doğal yollarla oluşan kurşunu sizin için çıkardığını sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Çünkü birileri koymadığı sürece benzinde kurşun zaten yok. Bu birileri de, bundan yaklaşık 90 yıl önce bir araya gelip kârlarına kâr katmak isteyip bu zehri benzinin içine katan Amerika'nın önde gelen şirketlerinden başkası değil... Endüstri devlerinin ve ABD'nin devlet arşivlerinden elde edilen belgeler, yeni birçok akademik araştırma ve artık iyice mazide kalmış olan bu döneme ait kayıtların yanı sıra **The Nation dergisi** ve yazar **Jamie Lincoln Kitman** tarafından gerçekleştirilen düzinelerce röportaj bize, tarihin kara deliğine doğru sessizce ilerleyen kurşunlu benzinin gerçek hikâyesini anlatıyor. Bu hikâyenin şimdi sil baştan anlatılması gerek. Kim bilir, belki de böylelikle genetiği değiştirilmiş gıdalardan ilaca, elektronik ürünlerden uzun ömürlü şarj edilebilir pillere kadar, satın aldığımız tüm ürünlerde aynı senaryosunun tekrarlanıp tekrarlanmadığını sorgulayabiliriz.

Alışveriş Merkezleri ve Perakendede Sürdürülebilirlik

*Yazar: Dr. Aydoğan Süer
Yayınevi: Yakamoz Kitap, Haziran 2014*

Yoğun bir rekabetin hüküm sürdüğü alışveriş merkezi sektöründe zamana yenilmemenin yolu sadece değişime adapte olmakla değil, sürdürülebilirliğe yatırım yapmaktan da geçiyor. Sektörün içinden bir ismin, Dr. Aydoğan Süer'in kaleme aldığı “Alışveriş Merkezleri ve Perakendede Sürdürülebilirlik” adlı kitap da AVM'lerdeki yönetim anlayışını temelden değiştirecek sürdürülebilirlik kavramını odak noktasına alıyor. Alışveriş merkezi bakış açısının asırlar önce yaratılmış ilk örneği olan **Kapalı Çarşı**'dan yola çıkarak gelecek 10 yıla uzanan bu yolculukta Süer'in kendi gözlemlerinin yanı sıra akademisyenlerin, ekonomistlerin, pazarlama uzmanlarının görüşlerini de bulacaksınız. Sektördeki aksaklıkların ve ihtiyaçların da gözler önüne serildiği kitabın İngilizcesi de çok yakında raflardaki yerini alacak.

Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi Kendini Anlatıyor: 444 Soru - Cevap

*Yazarlar: Sevil Turan - Naci Sönmez
2014
http://www.yesillervesolgelecek.org/belgeler/soru-cevap#.U6gfHfl_tdw*

Türkiye siyasetinin genç partilerinden olan “Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi”, kendini tanıtmak, anlatmak, dünya ve ülkeye yönelik çözüm önerilerini duyurmak amacıyla kitap niteliğinde bir çalışmaya imza attı. Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi Eş Başkanları Sevil Turan ile Naci Sönmez, tüm partilerinin emeğinin bulunduğu bu çalışma için kaleme aldıkları önsözden bir bölüm şöyle: “Genellikle partiler liderleriyle, sembollerle, bazı politik söylemlerle ve eylemlerle tanınırlar. Onların dünya ve ülke meseleleriyle ilgili politikalarını bütünsel olarak gör-

mek ve incelemek sınırlı sayıda uzmanın, araştırmacının ve bazı parti görevlilerinin işi gibi görülür daha çok. Biz bunu değiştirmek istedik. Elinizdeki bu çalışmayla, her birinin ardında yıllar süren araştırmalar, incelemeler ve etkinlikler bulunan dünyaya ve ülkemize dair sorunları iki arkadaş, dost arasındaki sohbetin sıcaklığı, samimiyeti ve yalansızlığı içinde soru ve cevaplarla size aktarmaya çalıştık. Partimizin düşünce ve önerilerini bu soru ve cevaplar içinde size yansıtmak istedik. Hiç şüphesiz bu sorunlar ve yanıtlar yeterli değildir. Bunun farkındayız ve bu çalışmayı sürekli kendini yenileyen, ilave sorular ve yanıtlar üreten bir anlayışla sürdürmek niyetindeyiz.”

Karbon Ayak İzimizi Azaltıyoruz

Coca-Cola İçecek olarak tüketicilerimize en kaliteli ürünleri sunarken, çevre dostu soğutucularımızla karbon ayak izimizi azaltıyoruz.

Coca-Cola Sistemi'nin dünya genelinde piyasaya sürdüğü "1 Milyon Çevre Dostu Soğutucu" nun 220 bin adedi Türkiye'de tüketicilerimizin hizmetinde.

Coca-Cola İçecek Sürdürülebilirlik Raporu'na www.cci.com.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Coca-Cola İçecek

(Türkiye'nin emeğini ve enerjisini koruyan kredi)

Enerji verimliliği yatırımlarının finansmanında Türkiye'de öncü rol edinen Şekerbank, EKOkredi ile bugüne kadar 46 bin bireysel müşteriyi ve 6 bin 292 esnaf, çiftçi ve KOBİ'yi enerji tasarrufuyla tanıştırdı. Böylece 520 milyon TL'yi aşkın finansman desteği sağlandı.

Toplamda 52 bini aşkın kişiye ulaşan EKOkredi ile 13,9 milyar kilovatsaat enerji tasarrufu sağlandı, 3,1 milyon ton karbon salımı engellendi, 68 bini aşkın konut yalıtımı desteklendi ve 120 milyon metreküpten fazla doğalgazdan tasarruf edildi.

Şekerbank, EKOkredi ile emeği ve enerjiyi koruyarak ülkemiz ekonomisine destek olmaya devam ediyor.

Şekerbank